

TALOUS TUTUKSI

-opettajankoulutus

Helsinki 1.9. Tampere 8.9.

#TalousTutuksi

Talous tutuksi - avaussanat

Helsinki 1.9. ja Tampere 8.9.

Kansliapäällikkö Pekka Timonen

Talouden taidot ja tiedot

- Tavoitteena maailman paras talousosaaminen.
- Mutta mitä se (1) tarkoittaa ja (2) edellyttää
- Talousosaaminen näkyy arjessa "taloustaitavuutena" tai oman talouden hallintana
- Talousosaaminen edellyttää perustietoja ja ymmärrystä siitä, miten ihminen tai perhe hallitsee tulojaan, menojaan ja (toivottavasti myös) säästämistään

Taloustietämyksestä talousosaamiseksi

- Tuore Euroopan komission tutkimus (Eurobarometria EU-maiden aikuisväestön talousosaamisesta) kertoo, että tavoitteeseen on matkaa.
- Suomi on EU:n kärkiryhmää taloustietämyksessä (vain Hollanti edellä)
- Mutta taloudellisen käyttäytymisen puolella olemmekin EU:n ”häntäryhmää” [kysymysten kohteena finanssituotteiden valinta, menoseuranta ja taloudellisten tavoitteiden asettaminen]
- PISA-tutkimuksessa 2018 olimme kakkosena, tuoreessa kotimaisessa selvityksessä puolestaan OECD:n keskitasoa

Entäs jos sitä osaamista ei ole

- Monialainen ja vastahakoinen viranomaisten kanta-asiakas Jani-Petteri, 26 v
 - Koulutuksena peruskoulu, jos edes sitä
 - Työt pätkätöitä tai työelämän ulkopuolella (työvoimatoimisto)
 - Armeija tai siviilipalvelus jäi kesken
 - Pikkurötöksiä ja niistä sakkotuomioita tai lyhyt vankeustuomio (poliisi, tuomioistuimet, RISE)
 - Ei säännöllisiä / laillisia tuloja, ei vakituista asuntoa (HYTE –alueet, kunnat)
 - Ei parisuhdetta mutta lapsi tai lapsia aiemmista suhteista (lastensuojelu)
 - Velkoja tai korvauksia ulosotossa (ulosotto, velkaneuvonta)

Tavoite: ei uusia kanta-asiakkaita

- "Monialaisen kanta-asiakkaan" nostaminen ja kannatteleminen on erittäin haasteellista, yksikään viranomainen ei siihen yksin pysty.
- Taloudenhallinta on kuitenkin usein hyvä "nostokahva", sillä se luo konkreettista elämänhallintaa ja heijastuu muihin kanta-asiakkuuden elementteihin. Yleisemminkin talousosaamisen ja hyvinvoinnin välillä on selkeä korrelaatio.
- Sekä yhteiskunnan resurssien että ihmisten itsensä kannalta ensisijainen tavoite on, että uusia kanta-asiakkaita ei tule.
- Tuon tavoitteen kannalta opetus ja opettajat ovat ratkaisevassa asemassa.

Kiitos!

www.oikeusministerio.fi | www.justitieministeriet.fi

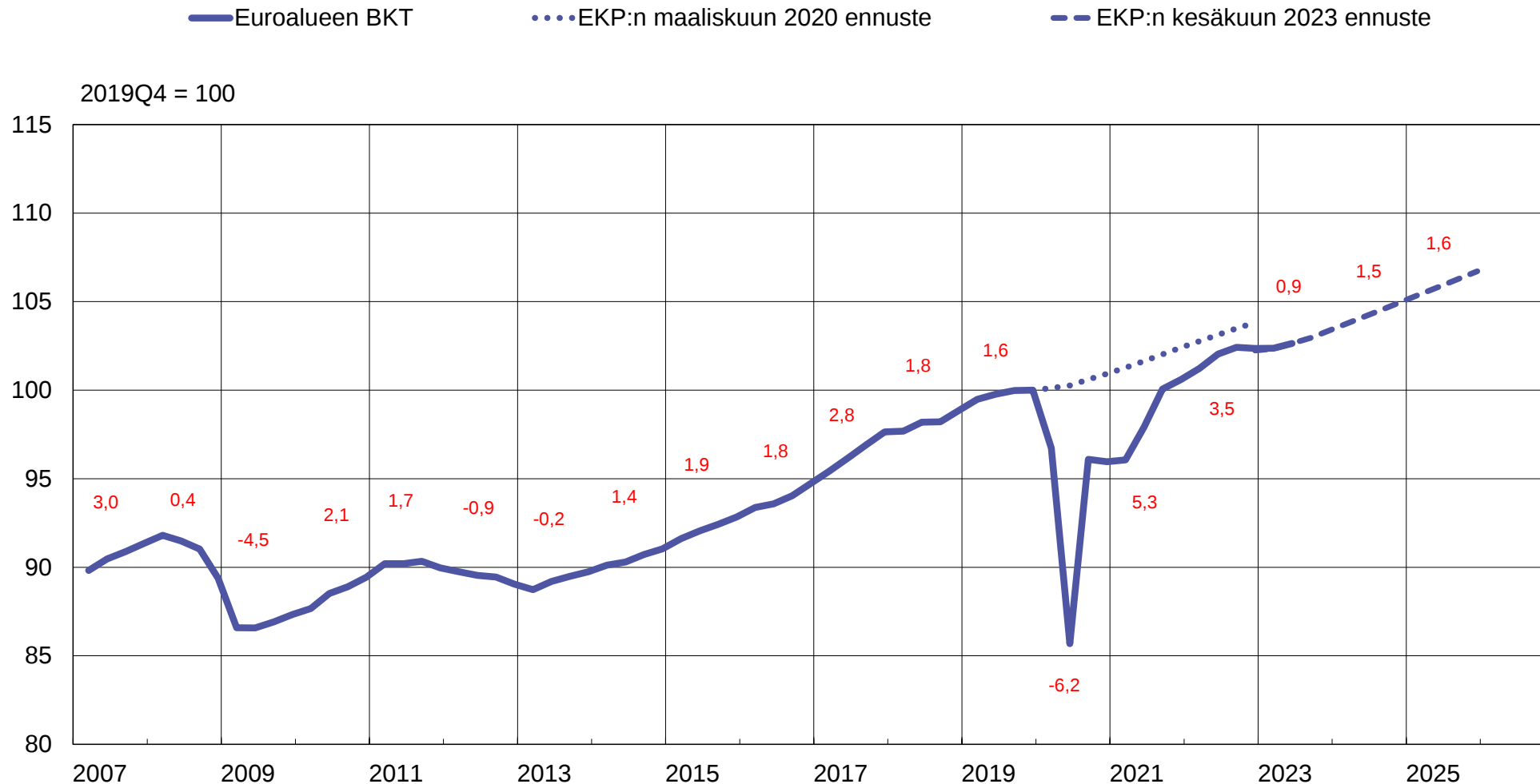

Rahapolitiikka euroalueella ja Suomen talouden näkymät

Talous tutuksi –koulutuspäivä 1.9.2023

Markku Lehmus, Toimistopäällikkö, Rahapolitiikan ja euroalueen talouden toimisto
Suomen Pankki

Euroalueen talouskasvu on hidastunut

Käyrän vieressä olevat luvut ovat vuosikasvuja, %.

Lähde: EKP:n laskelmat ja Suomen Pankki.

Navigation Euro zone

1. [Return to Menu](#)
2. [Euro zone Data](#)

Consensus (Monthly Survey)

High

Low

Standard Deviation

CCF - Replacement Basis

CCF - Moving Average of Latest Changed F'casts

Date

Aug 07, 2023

Aug 25, 2023

Aug 25, 2023

Gross Domestic Product

real, % change

2023 2024

0.592 0.846

0.900 1.800

0.300 0.023

0.135 0.399

0.595 0.835

0.650 0.803

Consumer Prices

% change

2023 2024

5.462 2.470

5.656 3.400

5.200 1.450

0.117 0.404

5.455 2.472

5.457 2.287

Continuous Consensus

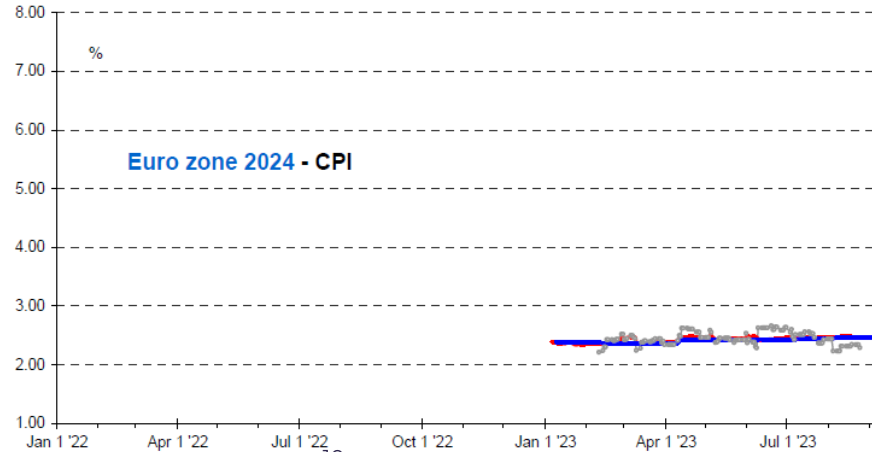
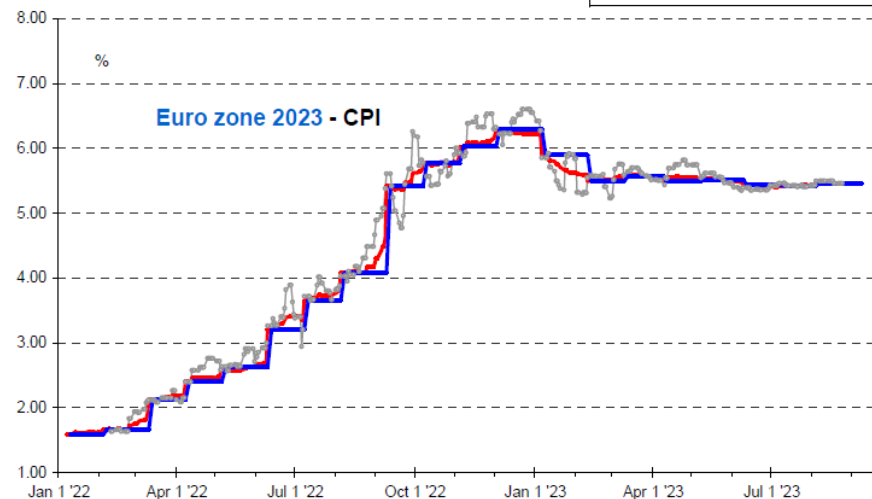
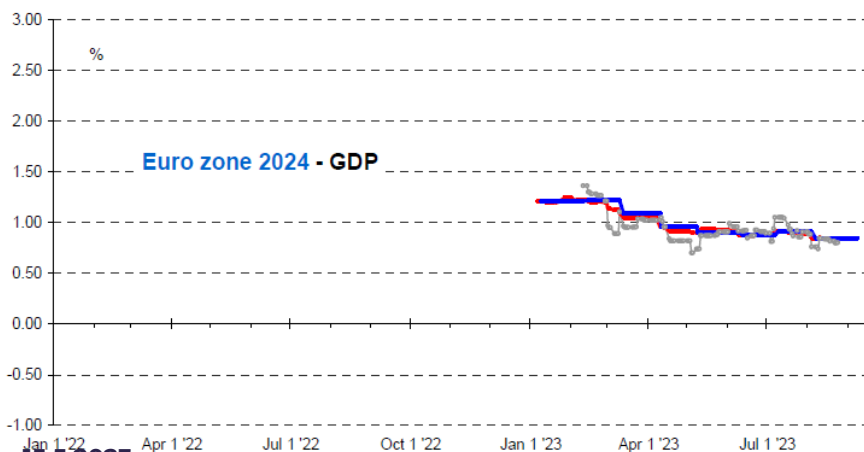
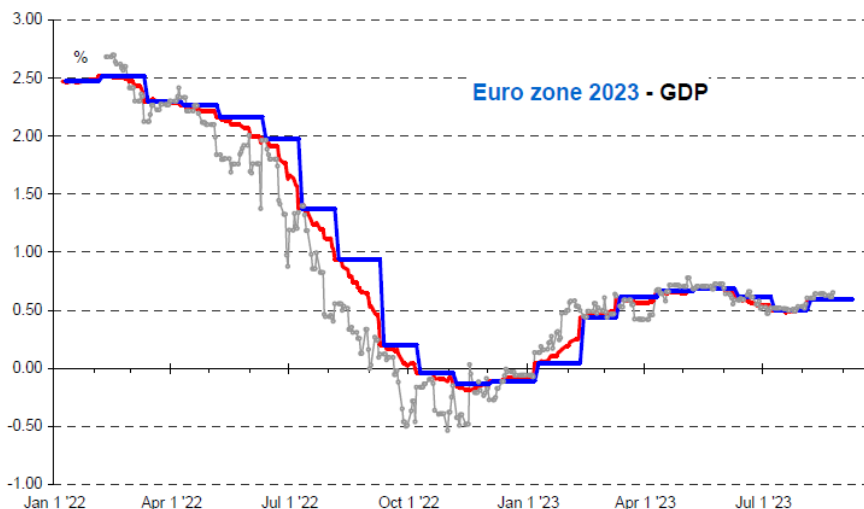
Forecasts - Legend

Consensus (Monthly Survey)

CCF - Replacement Basis
(Prior Monthly Survey Panel with
Subsequent New Forecasts
Replacing Old.)

CCF - Moving Average
(of Latest Changed Forecasts)

ConsensusEconomics®

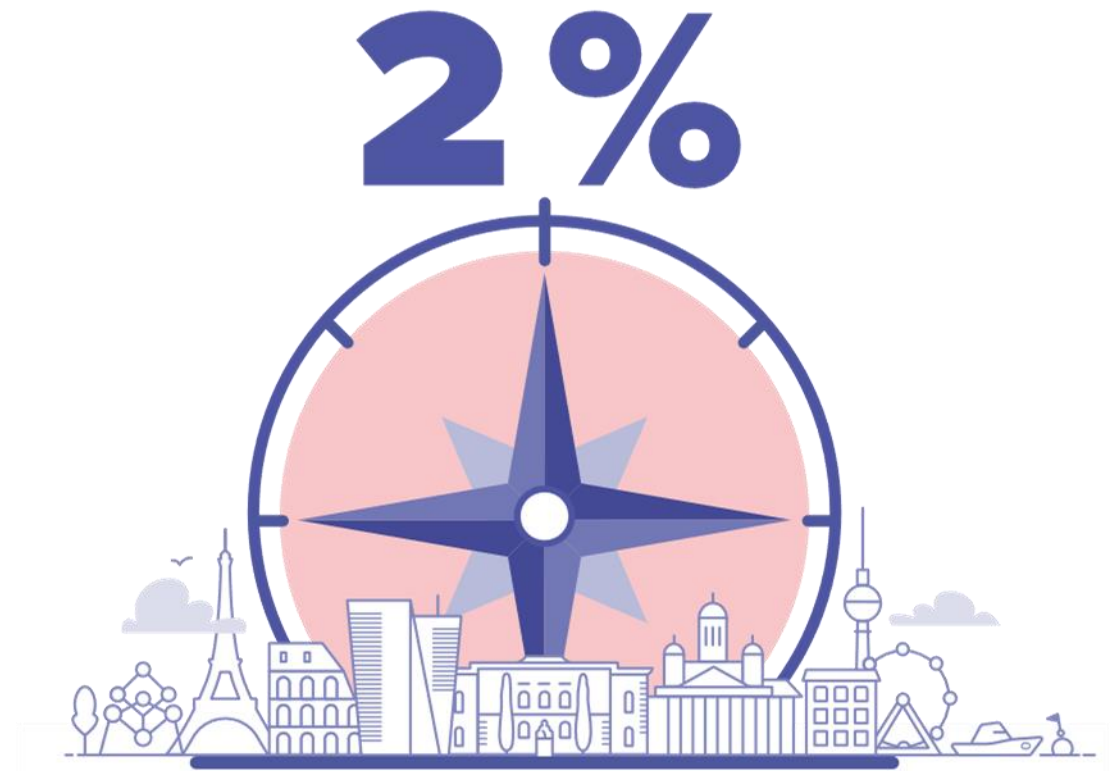

Esimerkki:
miten
euroalueen
kehitystä
seurataan ja
miten
ennusteet
päivittyvät
(lähde:
Consensus
Economics
28.8.2023)

EKP:n strateginen tavoite

EKP:n ensisijainen tavoite on
hintavakaus

- *Euroalueen YKHI symmetrinen 2 prosenttia keskipitkällä aikavälillä*
- EKP voi tukea myös muita EU:n talouspoliittisia tavoitteita, kunhan se tapahtuu hintavakautta vaarantamatta

Hintavakauden kansantajuinen määritelmä

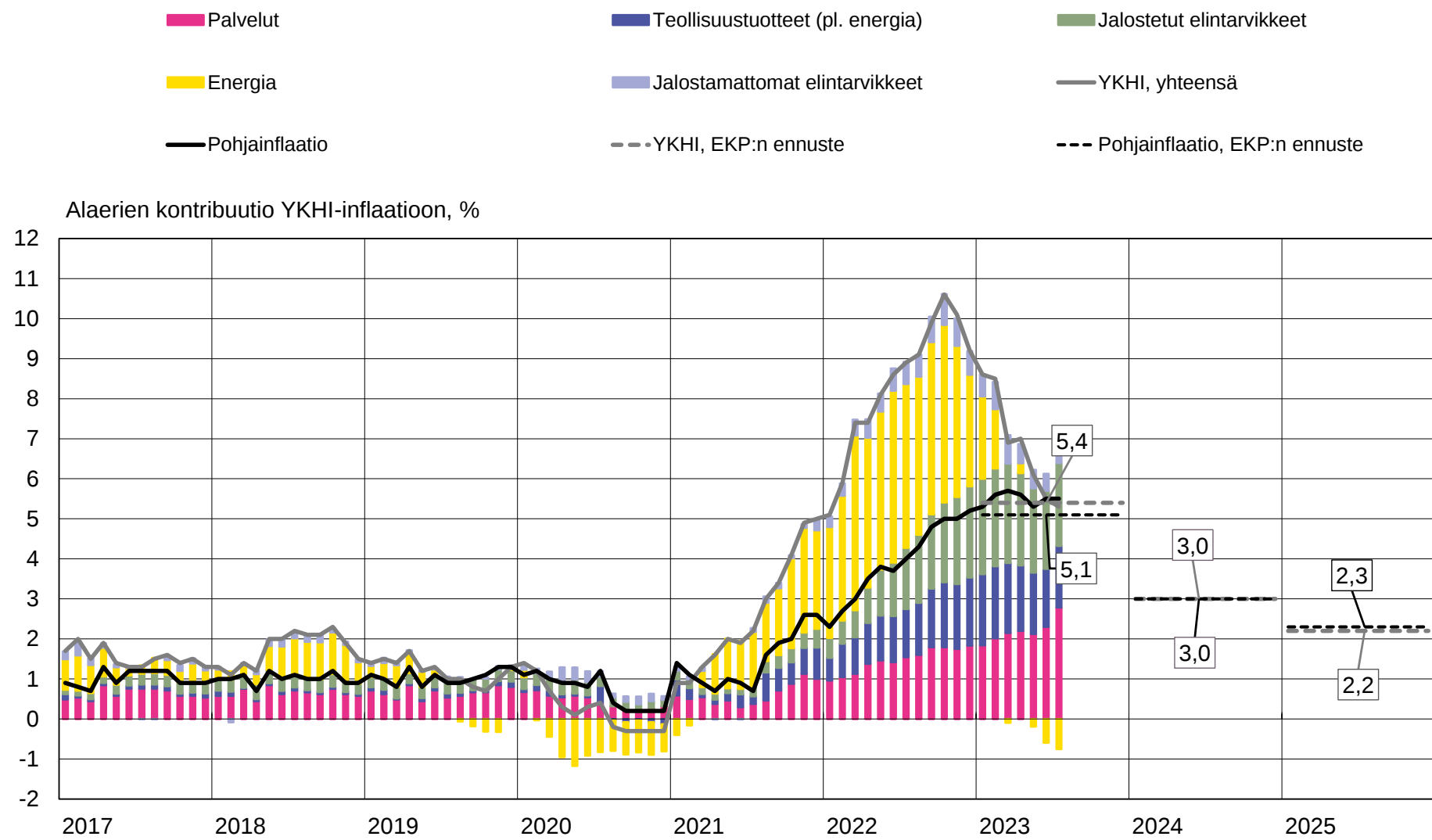
Hintavakaus on tila, jossa odotetut muutokset yleiseen hintatasoon eivät muuta yritysten tai kotitalouksien kulutuspäätöksiä.

- Alan Greenspan, 2.7.1996

Käyttökelpoinen määritelmä hintavakaudelle on minusta tilanne, jossa odotukset nousevista (tai laskevista) hinnoista pitkällä aikavälillä eivät vaikuta voimakkaasti ihmisten taloudelliseen käyttäytymiseen.

- Paul Volcker, 28.12.1983

Inflaation tilannekuva: Inflaatio on yhä liian nopeaa – pohjainflaatio sitkeää

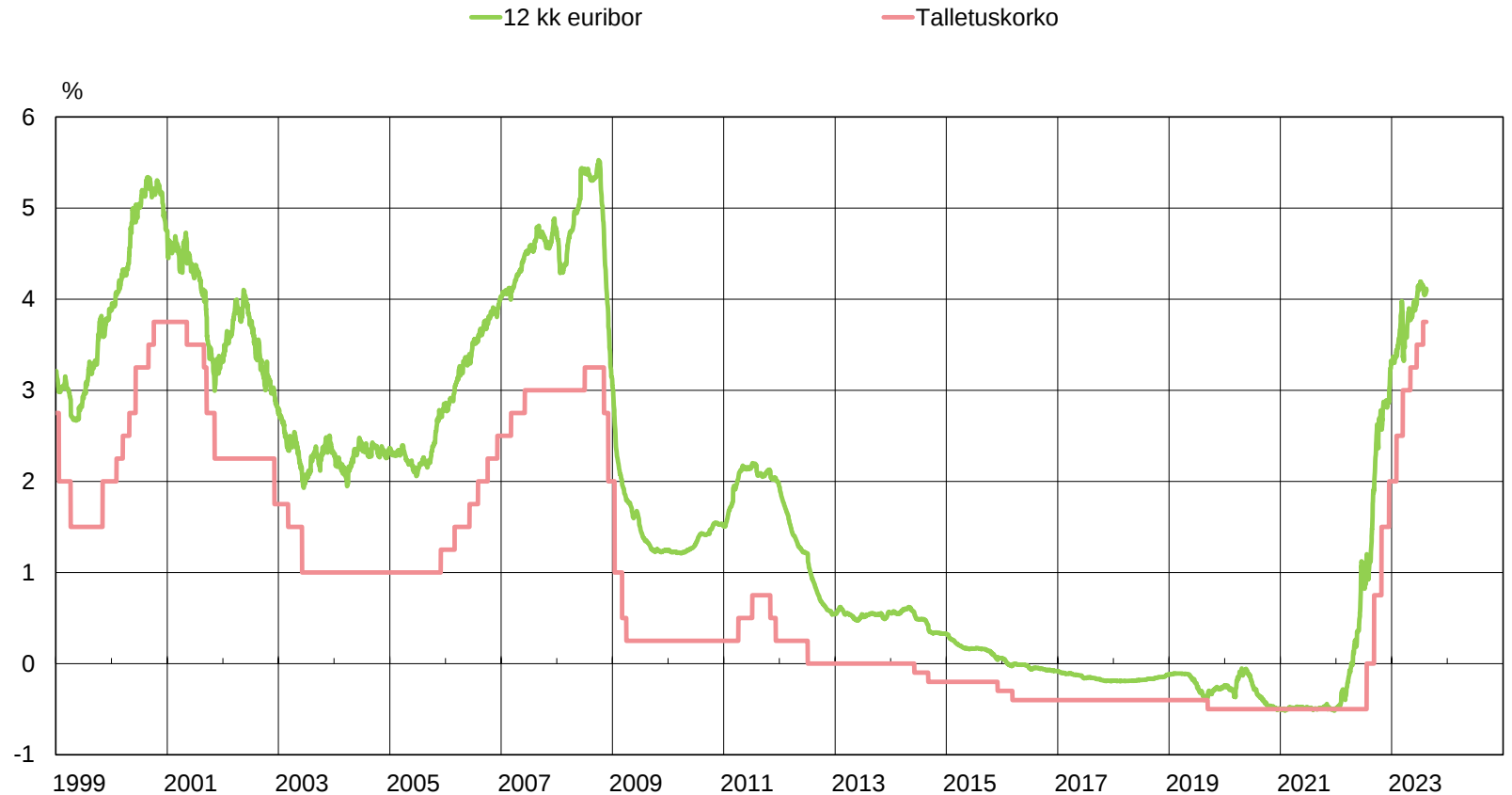

EKP:n rahapoliittiset päätökset

- **Päätös heinäkuussa 2023:** EKP:n neuvosto päätti nostaa kaikkia kolmea ohjauskorkoa 0,25 prosenttiyksiköllä. Perusrahoitusoperaatioiden korko on 2.8.2023 lähtien 4,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,50 % ja talletuskorko 3,75 %.
- Korkopäätöksessä on otettu huomioon, miten inflaation arvioidaan kehittyvän, miten talouden laajat hintapaineet ovat kehittyneet ja miten hyvin rahapolitiika välittyy reaalityouteen
- **Viestintä:** Inflaatio vaikuttaa edelleen pysyvän tavoitetta nopeampana, vaikka sen odotetaan hidastuvan vielä lähikuukausina.
 - EKP:n aiempien koronnostojen vaikutus näkyy kuitenkin jo selvästi rahoitusolojen kehityksessä, ja kysynnän vaimetessa inflaatiovauhdin uskotaan vähitellen palautuvan tavoitteen mukaiseksi.
 - Riippuu taloustilanteen kehityksestä, miten paljon ja kuinka kauan korkoja vielä nostetaan.

Rahapolitiikan kiristäminen välittynyt rahamarkkinakorkoihin

- EKP nostanut talletuskoron 3,75 prosenttiin
- Ohjauskorkojen nostot välittyneet rahamarkkinakorkoihin kuten Euriborit

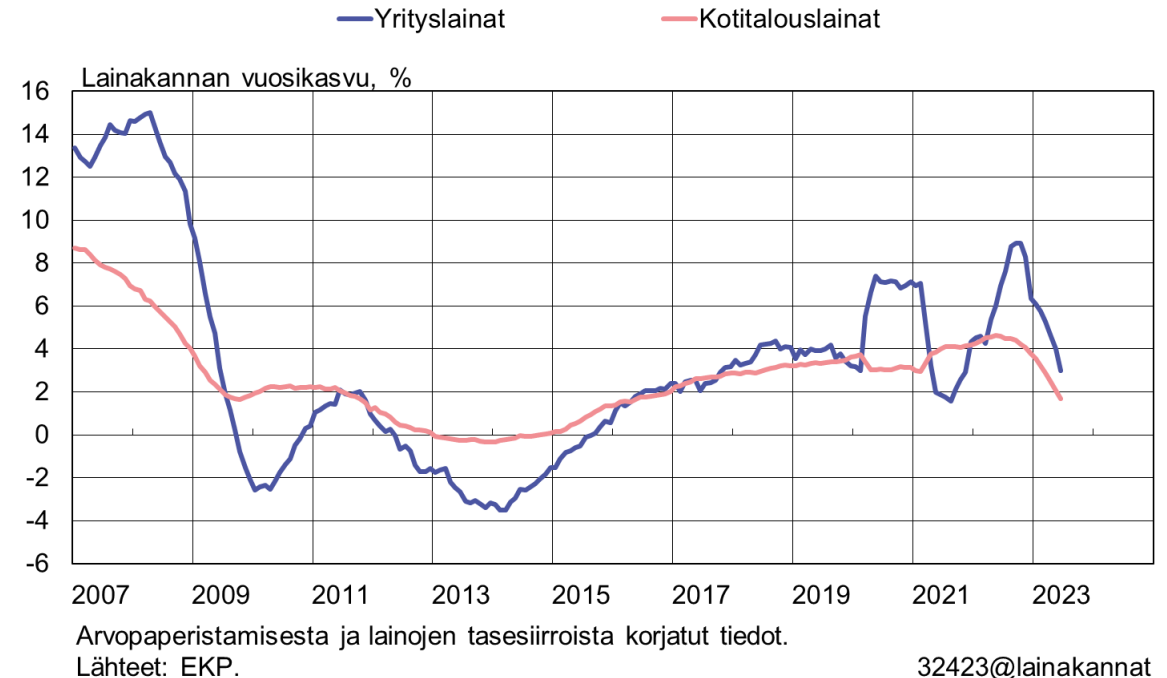
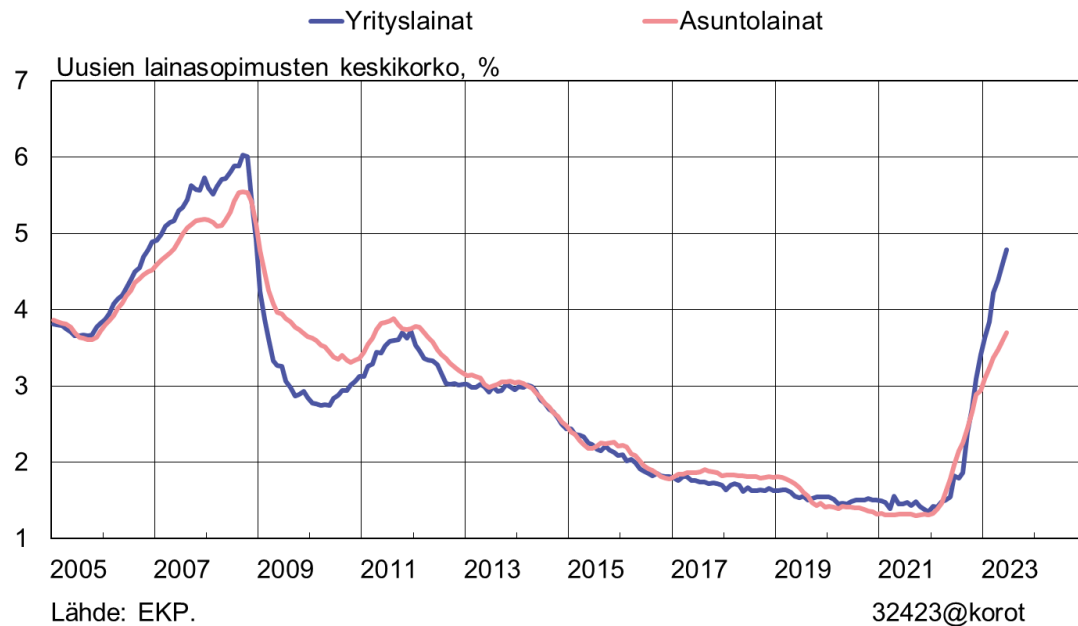

Lähteet: EKP ja EMMI.

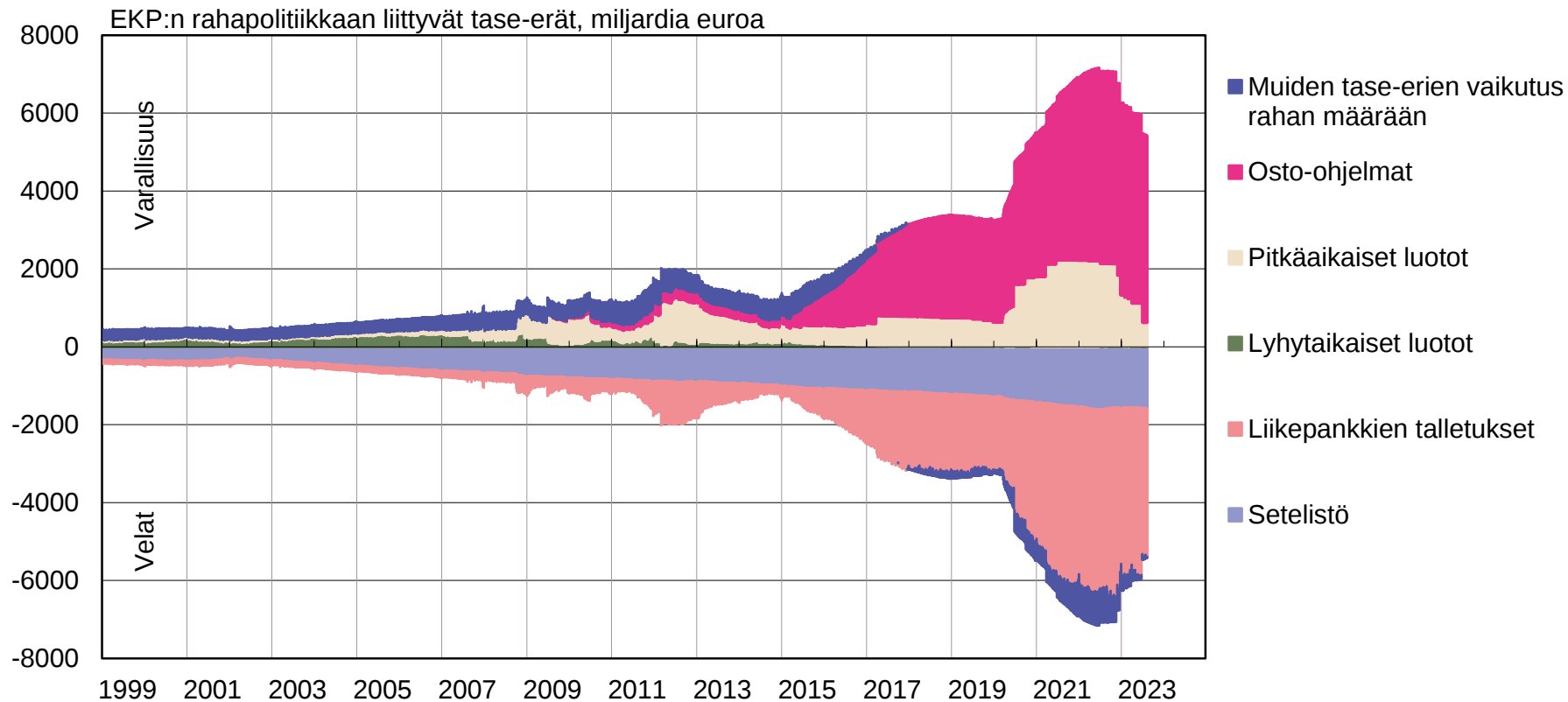
32422@ohjauskorot

Rahapolitiikan muutokset välittyneet rahoituksen hintaan ja saatavuuteen

Antolainauskorot

EKP:n taseen keskeiset erät: rahapolitiikka kiristyy myös määrällisen kiristämisen eli keskuspankin taseen supistumisen seurauksena

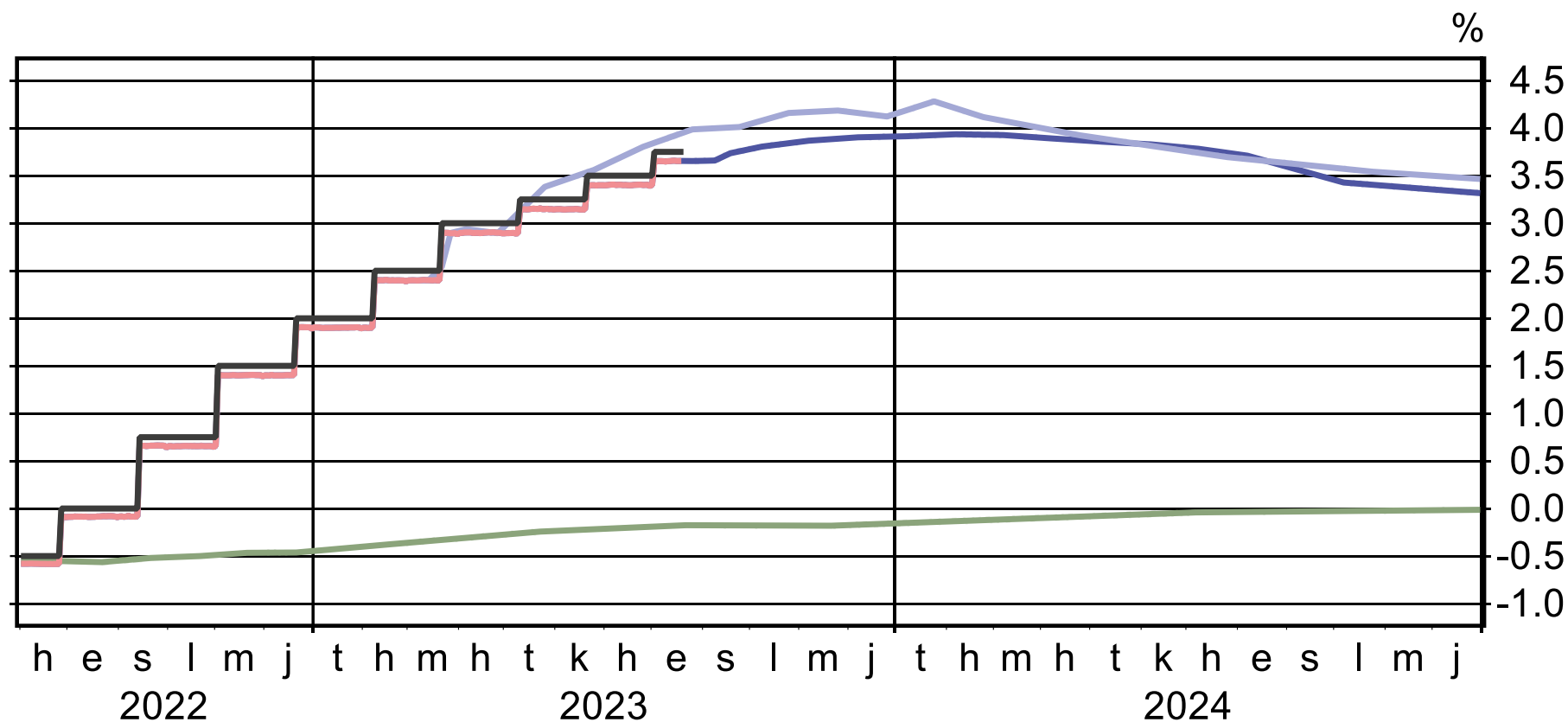
Lähde: EKP.

32422@tase_erät

Markkinoiden odotus talletuskorkojen tasosta euroalueella 2022 - 2024

Toteutunut ja OIS-markkinoiden hinnoittelema €STR-korkoura eri aikoina

—21.8.2023 —8.3.2023 —3.1.2022 —€STR —EKP talletuskorko

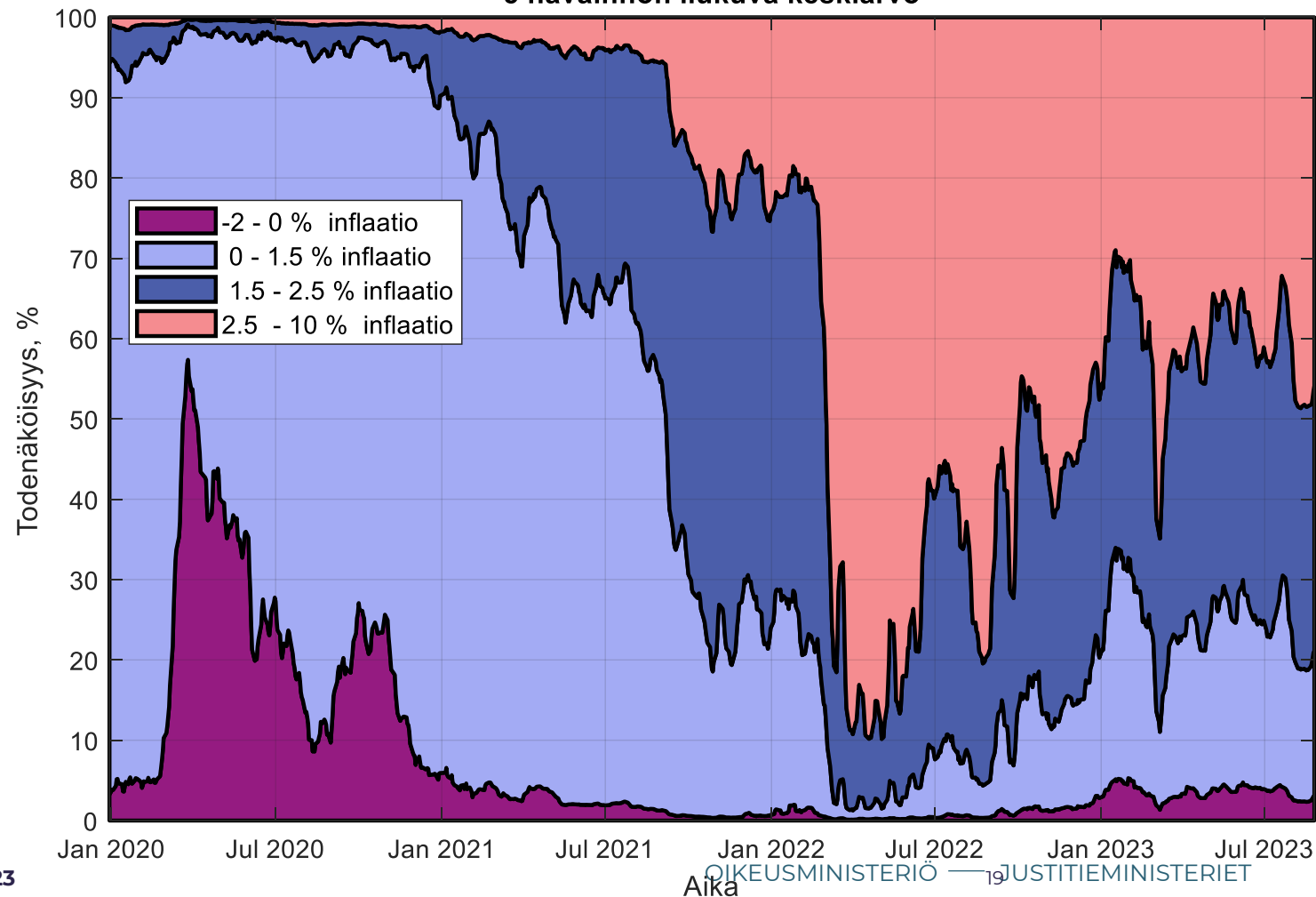

Lähde: EKP, Bloomberg, SP:n laskelmat.

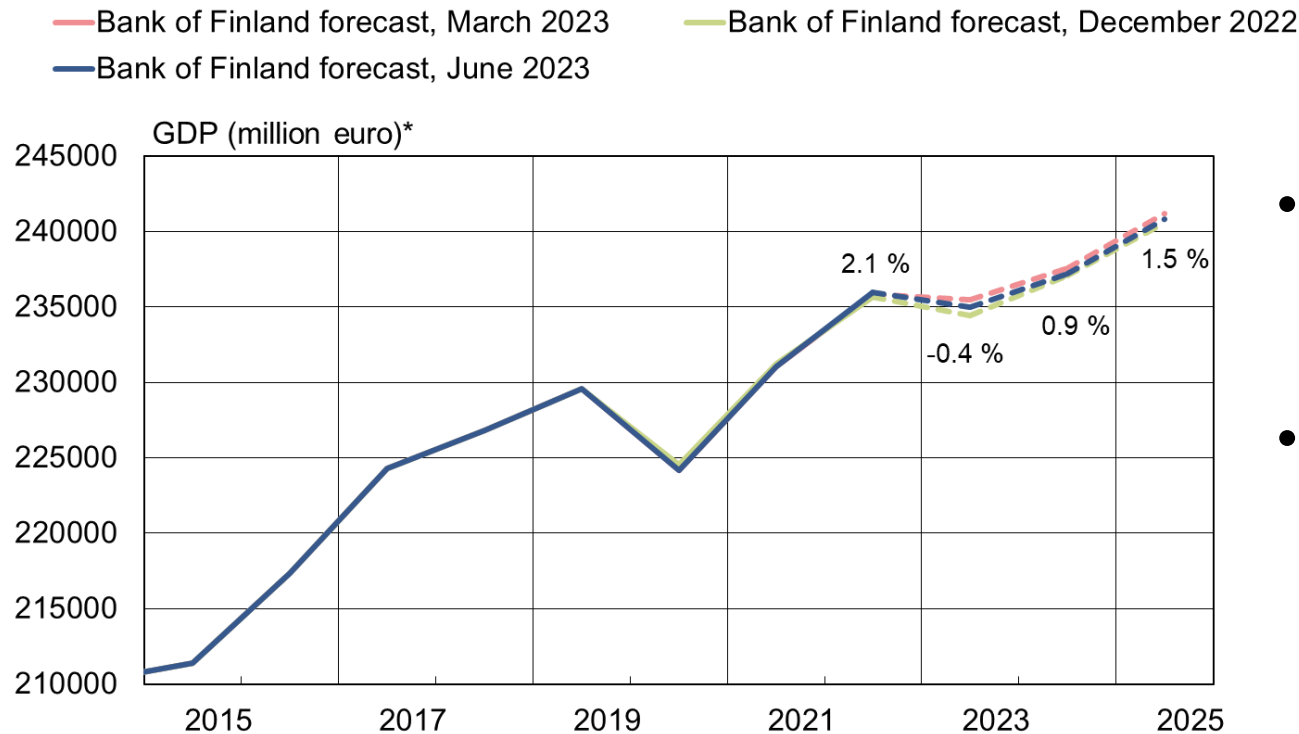
Inflaatio-odotusten jakauma: markkinoiden odotukset inflaatiovauhdista seuraavalle 5 vuodelle euroalueella

5 vuoden inflaatio-odotuksen todennäköisyysjakauma

5 havainnon liukuva keskiarvo

Suomen talous lievässä taantumassa

Sources: Statistics Finland and Bank of Finland.

*In 2015 prices. The annual growth forecasts for the June 2023 forecast are displayed in the graph.

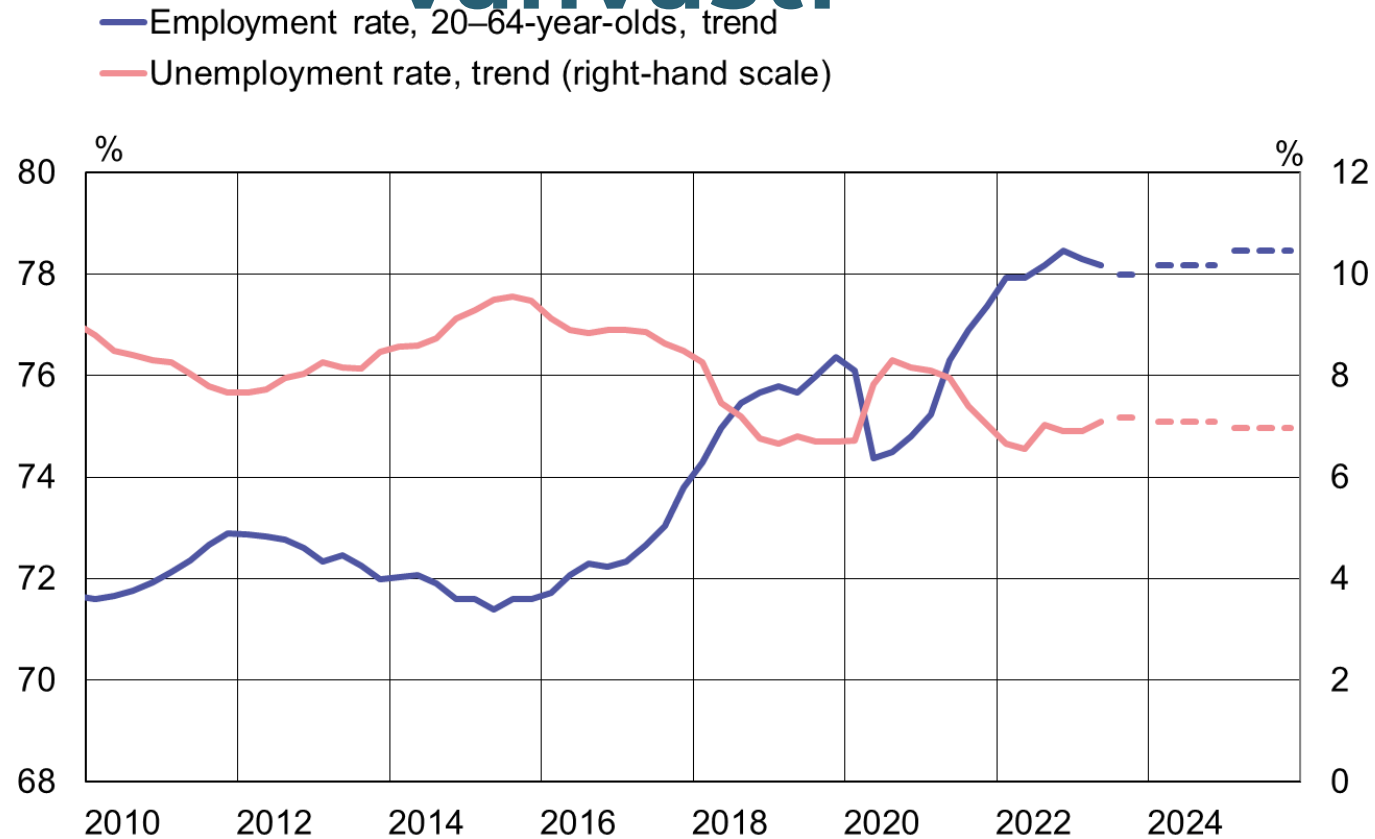
20.6.2023

© Bank of Finland

40163@BKTvolenvertA_EN

- Suomen talouskasvu väliaikaisesti pysähtynyt Ukrainan sodan takia
- Kotitalouksien tilanne on haastava, sillä inflaatio on laaja-alaista ja korot ovat nousseet

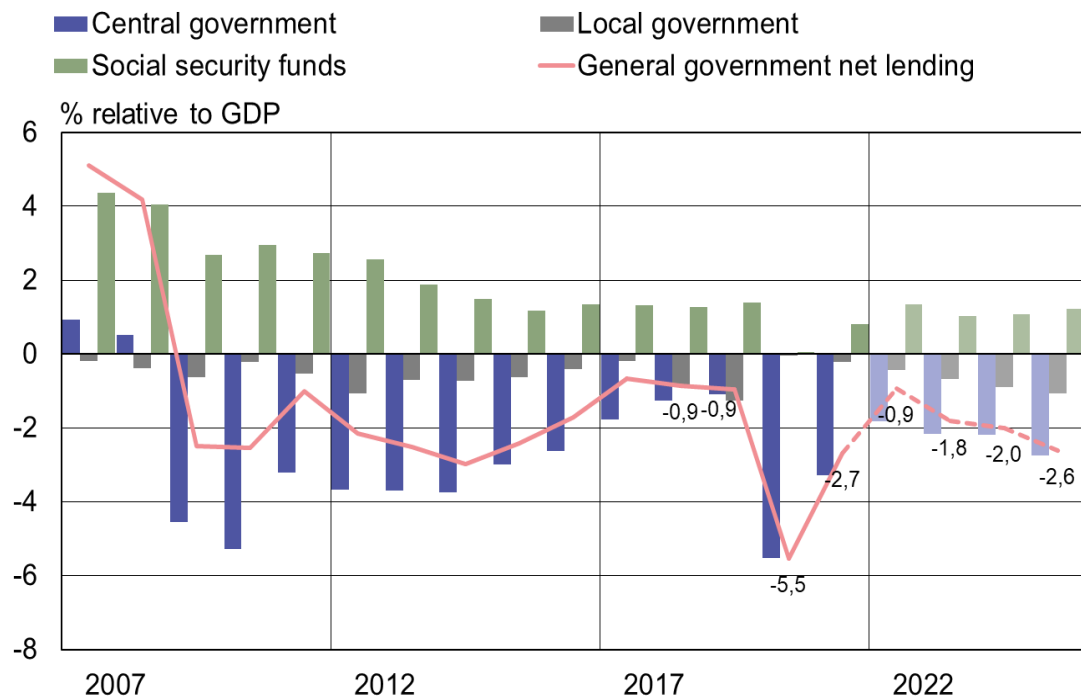
Taantuma heijastuu myös työmarkkinoille, vaikka työllisyys kehittynyt tähän asti vahvasti

Sources: Statistics Finland's Labour Force Survey and Bank of Finland.

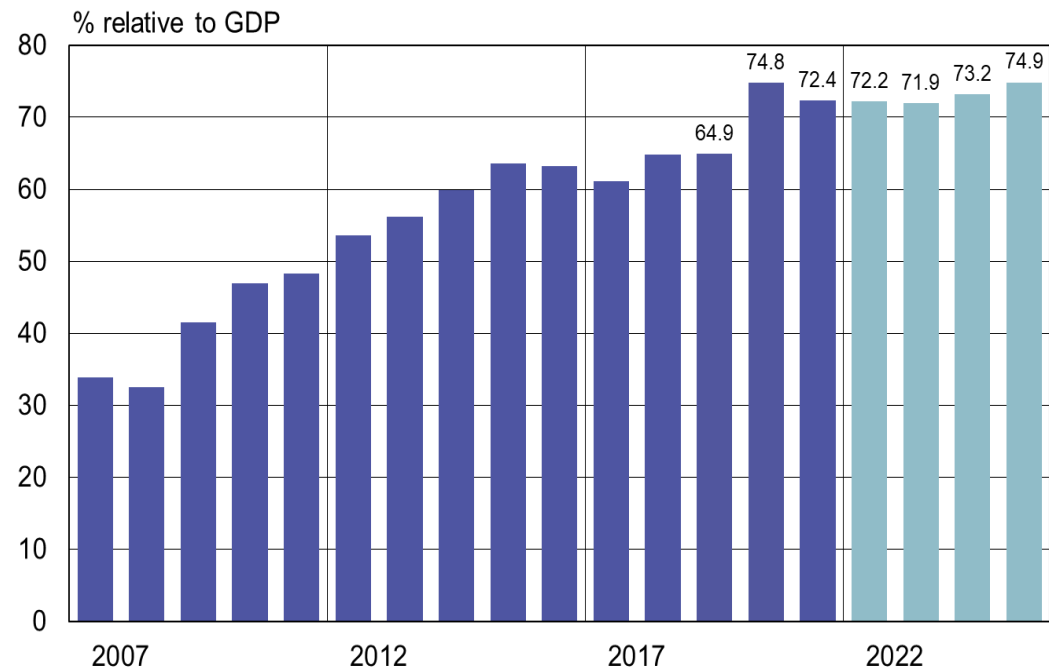
28.8.2023
© Bank of Finland
38284@Tyolliset (EN)

Julkistalous: Suomessa krooninen kestävyysvaje

Sources: Statistics Finland and Bank of Finland (forecasts).

16.12.2022
© Bank of Finland
38284@JulkisenTalous_EN

Sources: Statistics Finland and Bank of Finland (forecasts).

16.12.2022
© Bank of Finland
38284@velka_pitka_EN

Yhteenveto

- Inflaatio on edelleen liian nopeaa. EKP:n neuvosto on nostanut korkoja johdonmukaisesti inflaation vakauttamiseksi 2 prosentin tavoitteeseen keskipitkällä aikavälillä.
- Tulevat korkopäätökset perustuvat jatkossakin tuoreimpiin tietoihin talouden näkymistä, ja päätökset tehdään kokous kokoukselta.
- Suomen talous supistuu tänä vuonna. Taantuma jää lyhyeksi, sillä inflaation hidastuminen tukee kotitalouksien reaalista ostovoimaa.
- Suomen julkisen sektorin päätöksenteossa on keskitytty useisiin lyhyen aikavälin haasteisiin. Samalla pitkän aikavälin haasteet ovat ehtineet muuttua akuuteiksi.

Kiitos!

PÖRSSISÄÄTIÖ

MEGATRENDIT SIJOITTAMISESSA

Sari Lounasmeri
toimitusjohtaja

Megatrendi on...
maailmanlaajuinen, pidempiaikainen
kansantaloudellinen kehitysvoima,
joka vaikuttaa yksilöihin,
yrityksiin ja yhteiskuntaan

PÖRSSISAATIO

SIJOITTAJAN VIISI MEGATRENDIÄ

1. Globalisaatio
2. Digitalisaatio
3. Ilmastonmuutos
4. Kaupungistuminen
5. Demokratisoituminen

PÖRSSISÄÄTIÖ

GLOBALISAATIO

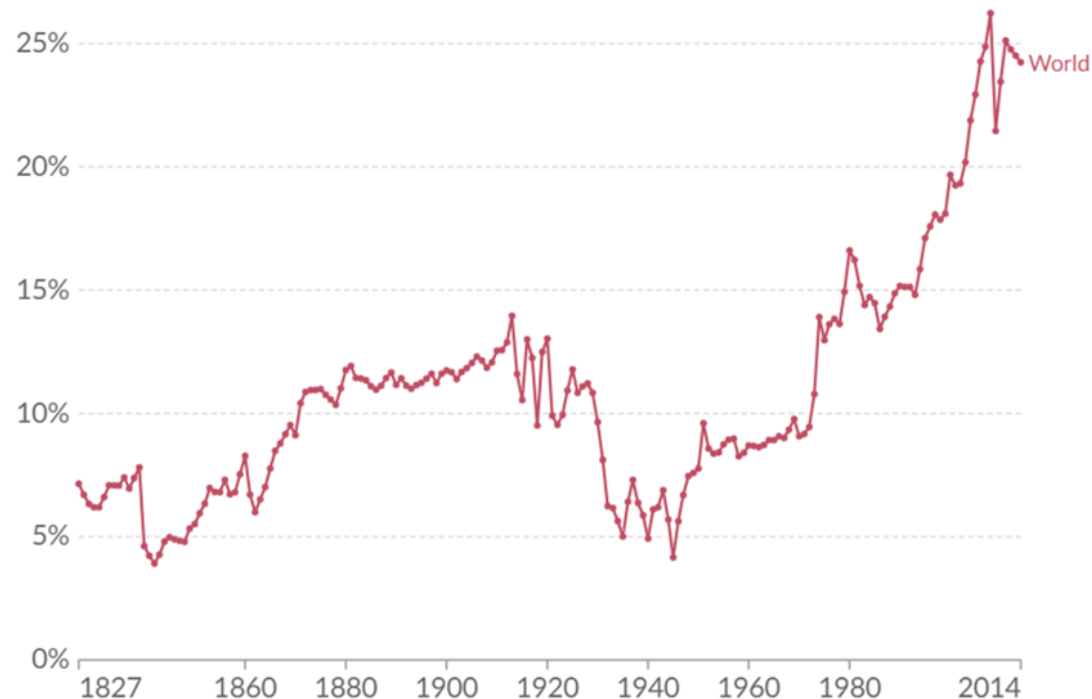
– maailmanlaajuinen verkottuminen

Value of exported goods as share of GDP, 1827 to 2014

Estimates correspond to merchandise export-to-GDP ratios.

Our World
in Data

+ Add country or region

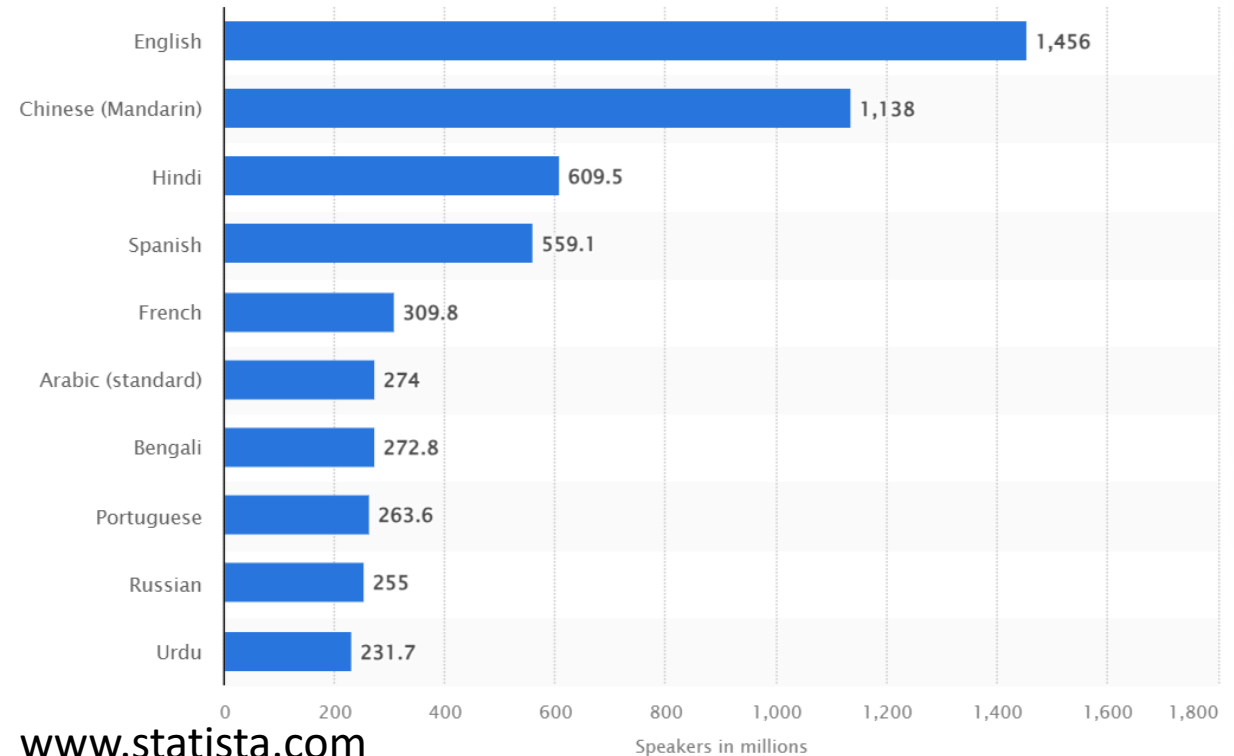

Source: Fouquin and Hugot (CEPII 2016)

OurWorldInData.org/trade-and-globalization • CC BY

The most spoken languages worldwide in 2023

(by speakers in millions)

www.statista.com

GLOBALISAATIO

- **Sijoittaminen**

- Sijoittajien mukavuusalue kasvaa: parhaiden sijoituskohteiden valinta sijainnista riippumatta
- Yksityishlö osakevarallisuudesta 88 % Suomi vs. 12 % ulkom., uusista sijoituksista v. 2022 noin 1/3 ulkom.
- Poliittinen riski omistajan asemasta tietyllä markkinoilla

- **Sijoituskohteet**

- Missä ovat raaka-aineet, valmistus ja asiakkaat?
- Alueelliset konfliktit: vaikutus raaka-aineiden saatavuuteen ja toimitusketjuihin
- Kv erikoistuminen vs. huoltovarmuus: ruoka, lääkkeet jne.

DIGITALI- SAATIO teknologinen vallankumous höyrykoneista tekoälyyn

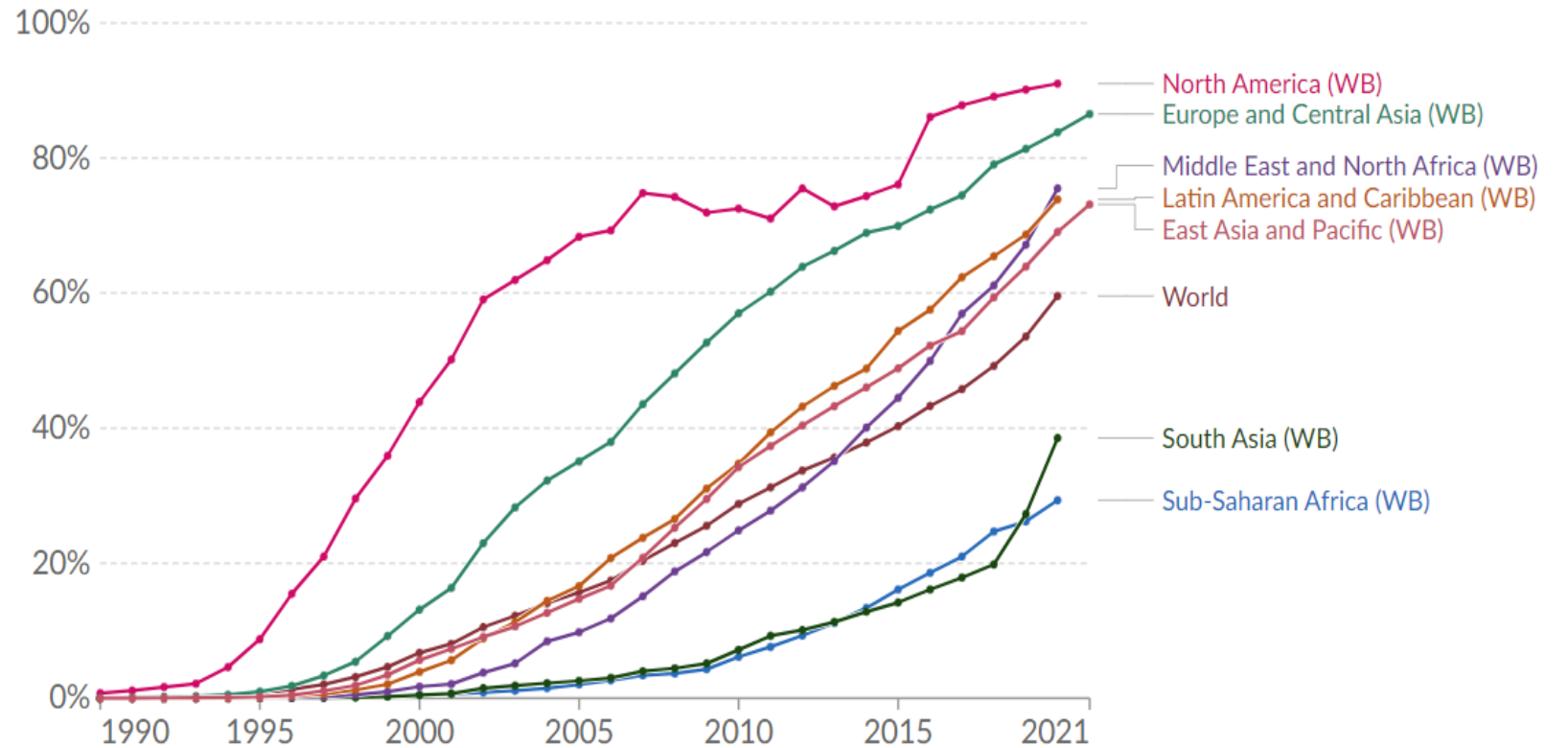
Share of the population using the Internet

Share of the population who used the Internet in the last three months.

Our World
in Data

+ Add country or region

All together ▼

Source: International Telecommunication Union (via World Bank)

OurWorldInData.org/internet • CC BY

PÖRSSISÄÄTIÖ

DIGITALISAATIO

- **Sijoittaminen**

- Automatisaatio laskee transaktiokustannuksia
- Tiedonhankinta helpottuu
- Arbitraasimahdollisuudet poistuvat, täydelliset markkinat?
- Automatisoitu varainhoito, sijoitusrobotit, ohjelmointi, tekoäly
- Yhtiökokouskäytännöt muuttuvat: äänestämisen sähköisesti, mobiiliosallistuminen – parempi mahdollisuus vaikuttaa
- Sosiaalisen median sijoittajayhteisöt, aktivistiomistajat

- **Sijoituskohteet**

- Uudet sijoituskohteet kuten kryptot
- Teknologiyhtiöt: laitteet, järjestelmät, tietoturva, pelit, alustat
- Teknologian kehitystä hyödyntävät yhtiöt: Uber, Airbnb, Amazon

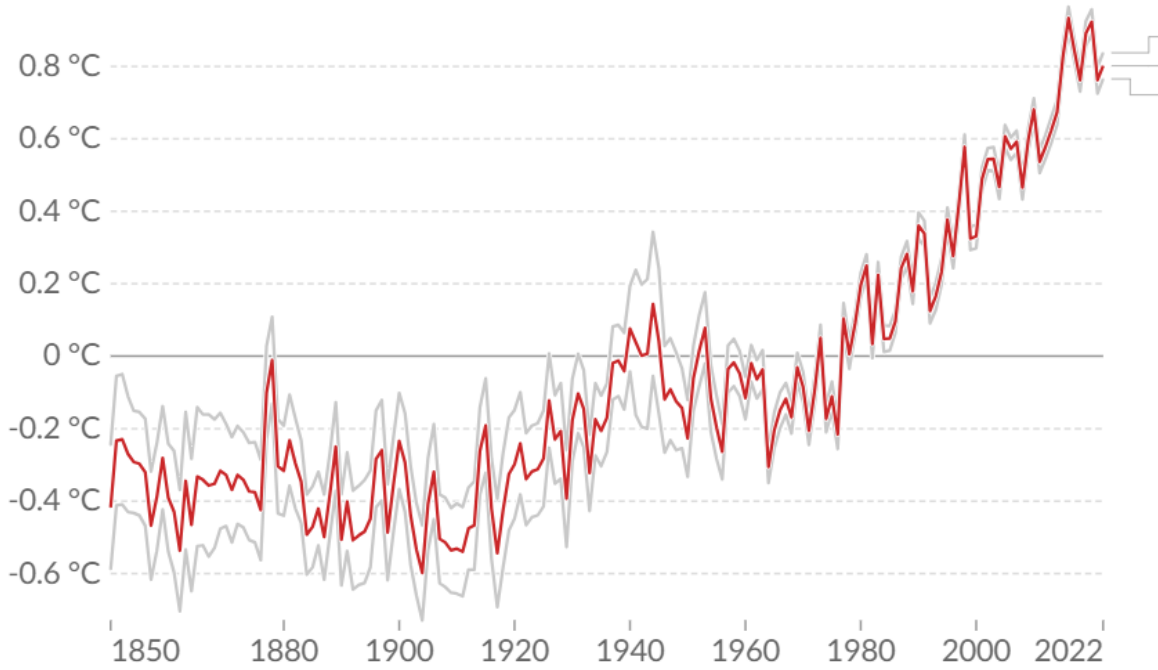
PÖRSSISÄÄTIÖ

ILMASTONMUUTOS

Average temperature anomaly, Global

Global average land-sea temperature anomaly relative to the 1961-1990 average temperature.

[Change region](#) All together ▾

Source: Met Office Hadley Centre (HadCRUT5)
Note: The gray lines represent the upper and lower bounds of the 95% confidence intervals.
OurWorldInData.org/co2-and-greenhouse-gas-emissions • CC BY

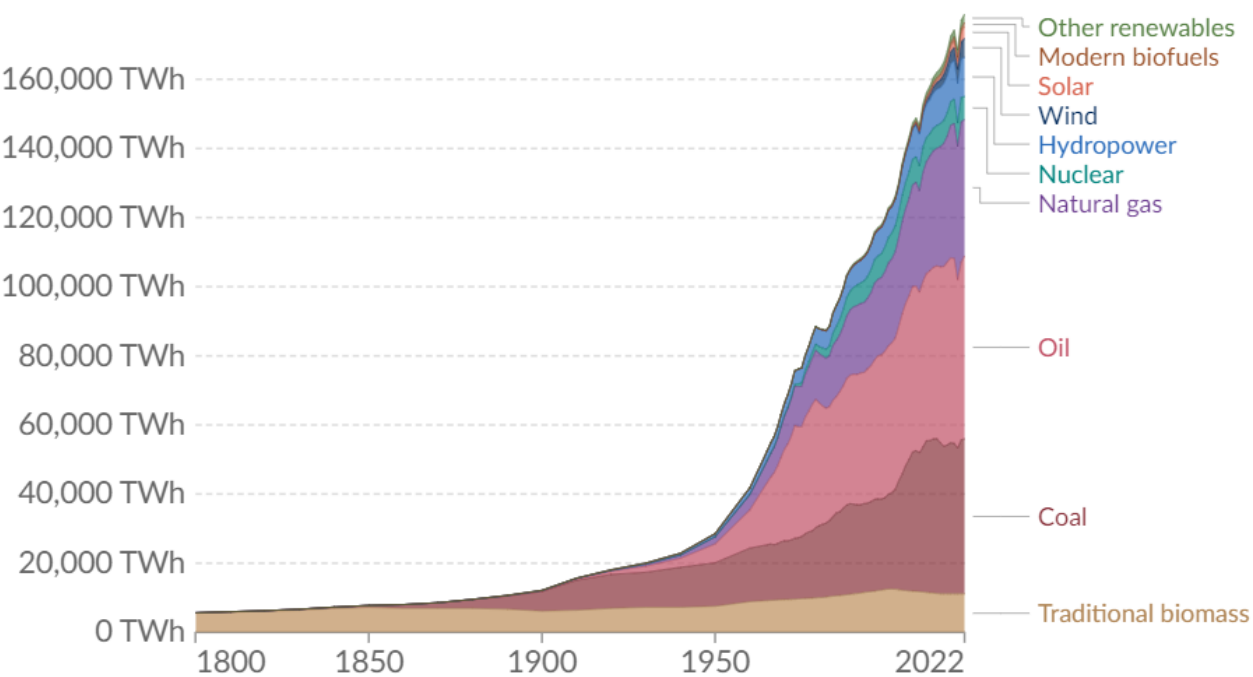

Global primary energy consumption by source

Primary energy is calculated based on the 'substitution method' which takes account of the inefficiencies in fossil fuel production by converting non-fossil energy into the energy inputs required if they had the same conversion losses as fossil fuels.

All together ▾ ☐ Relative

Source: Energy Institute Statistical Review of World Energy (2023); Vaclav Smil (2017)
OurWorldInData.org/energy • CC BY

ILMASTONMUUTOS

- **Sijoittaminen**

- Yhteiskunnallisesti merkittävää ketkä omistavat, omistajien arvot näkyvät
- Kiinnostus suoraan sijoittamiseen, halu tuntea sijoituskohteet
- Tarve kansainvälisille luokittelukriteereille
- Institutionaalisten sijoittajien linjaukset auki

- **Sijoituskohteet**

- Ylituottojen etsiminen: kuinka sijoituskohde hyötyy kuluttajien muuttuvista preferensseistä esim. lihankorvikkeet, fossiilisten polttoaineiden korvaajat, muovin korvaajat

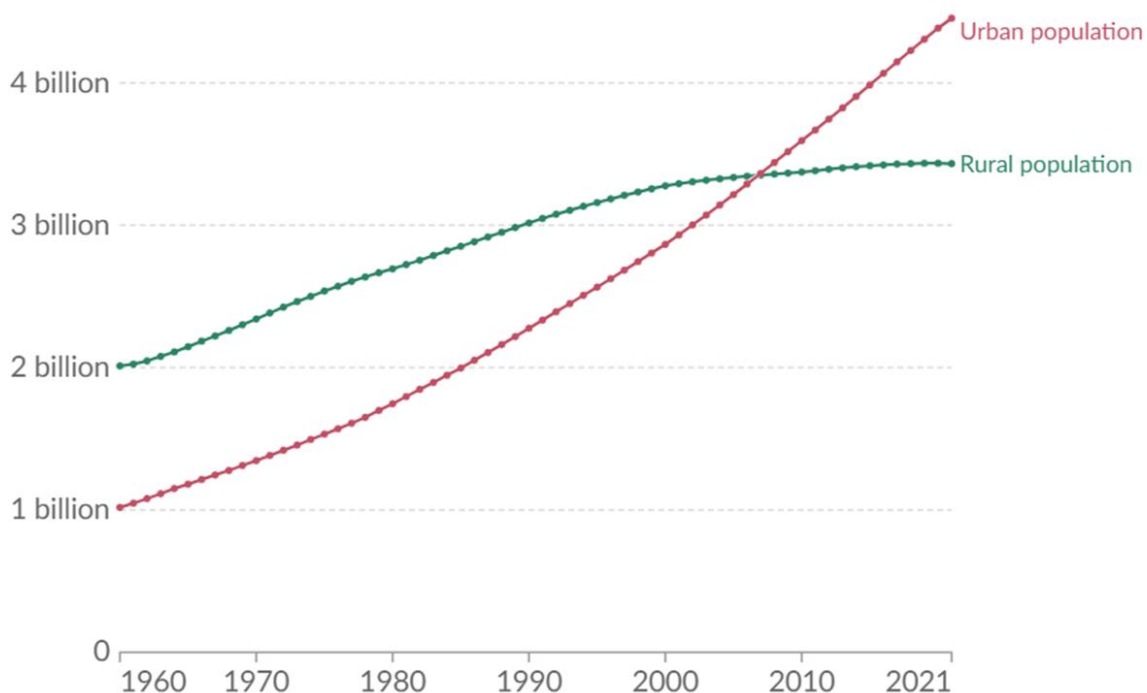
KAUPUNGISTUMINEN – pääsy työpaikkojen äärelle vs. slummutuminen

Number of people living in urban and rural areas, World

Our World in Data

[Change country or region](#)

All together ▾

Source: World Bank based on data from the UN Population Division

Note: Urban populations are defined based on the definition of urban areas by national statistical offices.

OurWorldInData.org/urbanization • CC BY

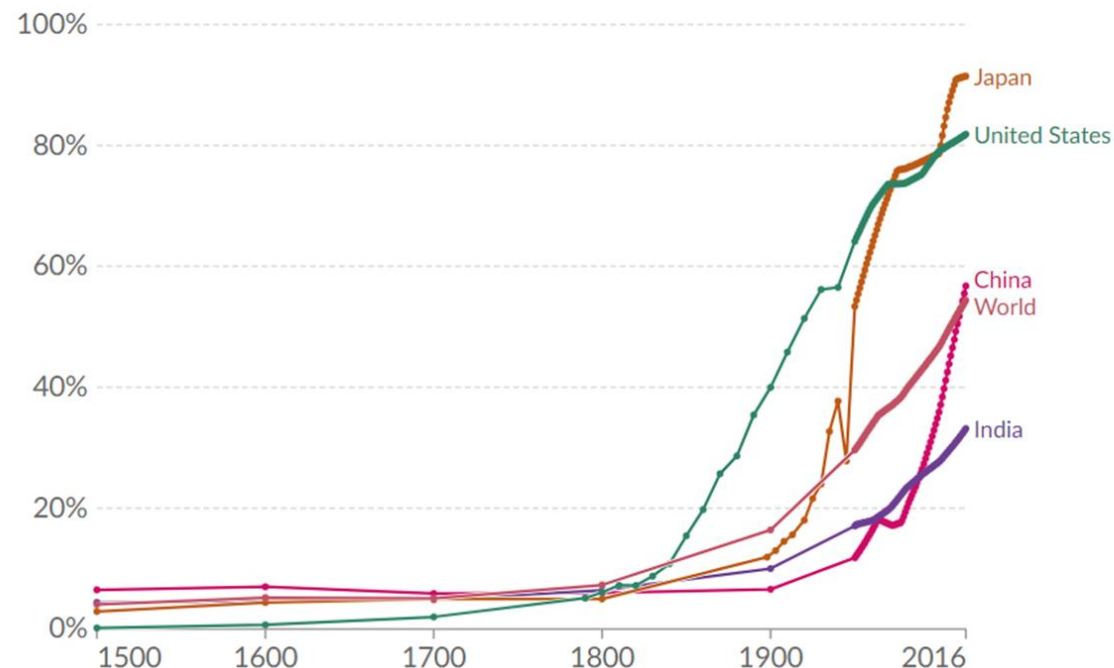
Urbanization over the past 500 years, 1500 to 2016

Our World in Data

Share of the total population living in urban areas

[+ Add country or region](#)

All together ▾

Source: OWID based on UN World Urbanization Prospects 2018 and historical sources (see Sources)

Note: Urban areas are based on national definitions and may vary by country.

OurWorldInData.org/urbanization • CC BY

KAUPUNGISTUMINEN

- **Sijoittaminen**

- Kiinteistöjen arvонkehitys erilainen kasvukeskuksissa vs. haja-asutusalueilla
- Omistamisen uudelleen miettiminen: kiinteistöt vs. osakkeet; maa- ja metsäalueiden uudet hallinnointimallit

- **Sijoituskohteet**

- Rakentaminen, liikenne, infrastruktuuri
- Palvelut, jakamistalous, kierrätys
 - Pienemmät taloudet
 - Palvelut 24/7

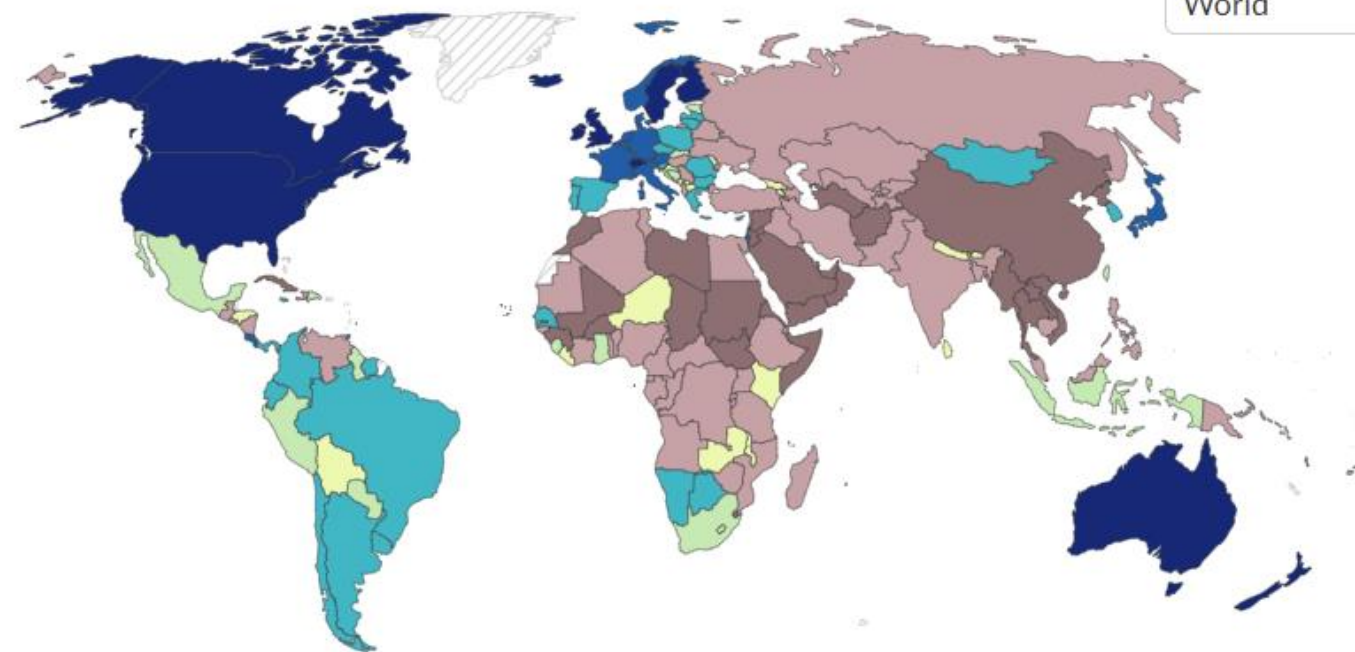

DEMOKRATIA- KEHITYS

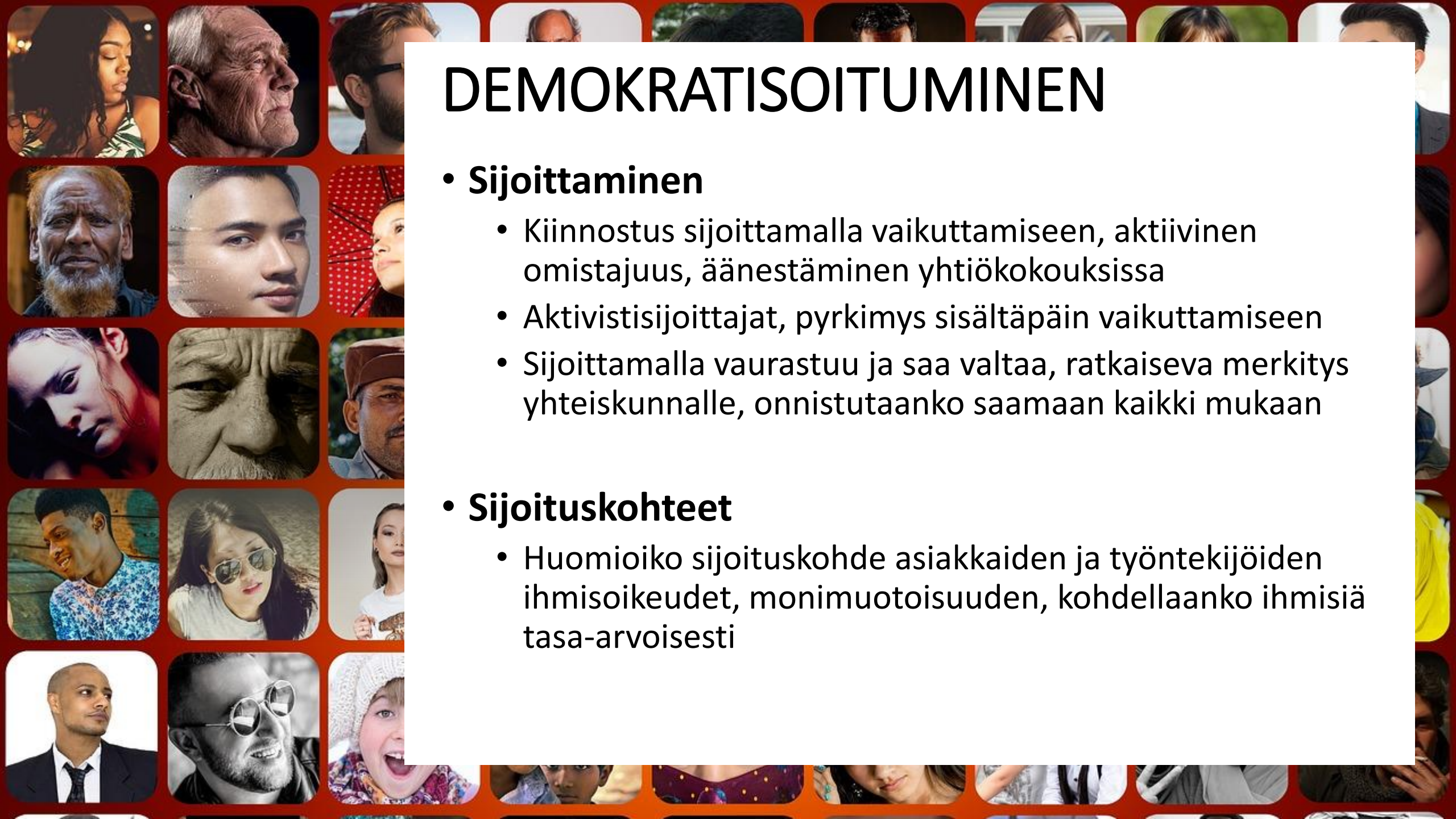
Age of electoral democracy, 2022

Our World
in Data

Based on the criteria of the classification by Lührmann et al. (2018) and the assessment by V-Dem's experts. Electoral democracies are understood here as political systems that hold meaningful, free and fair, and multi-party elections.

Source: OWID based on Lührmann et al. (2018); V-Dem (v13)
OurWorldInData.org/democracy • CC BY

DEMOKRATISOITUMINEN

• Sijoittaminen

- Kiinnostus sijoittamalla vaikuttamiseen, aktiivinen omistajuus, äänestämisen yhtiökokouksissa
- Aktivistisijoittajat, pyrkimys sisältäpäin vaikuttamiseen
- Sijoittamalla vaurastuu ja saa valtaa, ratkaiseva merkitys yhteiskunnalle, onnistutaanko saamaan kaikki mukaan

• Sijoituskohteet

- Huomioiko sijoituskohde asiakkaiden ja työntekijöiden ihmisoikeudet, monimuotoisuuden, kohdellaanko ihmisiä tasa-arvoisesti

SIJOITTAJAN VIISI MEGATRENDIÄ

1. Globalisaatio
2. Digitalisaatio
3. Ilmastonmuutos
4. Kaupungistuminen
5. Demokratisoituminen

PÖRSSISÄÄTIÖ

Megatrendit avaavat
mahdollisuuksia. Tulevaisuudessa
jokainen voi sijoittaa ja
omistamalla voi vaikuttaa.
Tarvitaan talousosaamista.

PÖRSSISÄÄTIÖ

KIITOS

Sari Lounasmeri

+358108207500

www.porssisaatio.fi

A person wearing a white fur coat is holding a small green plant with dark soil in their hands. The background shows a wooden deck and green grass.

Näin opetat arvopaperimarkkinoista, sijoittamisesta ja omistamisesta nuorille

Talous tutuksi 2023
Linnea Karjula
Joonatan Naukkarinen

Talousopetusta eri kouluasteille

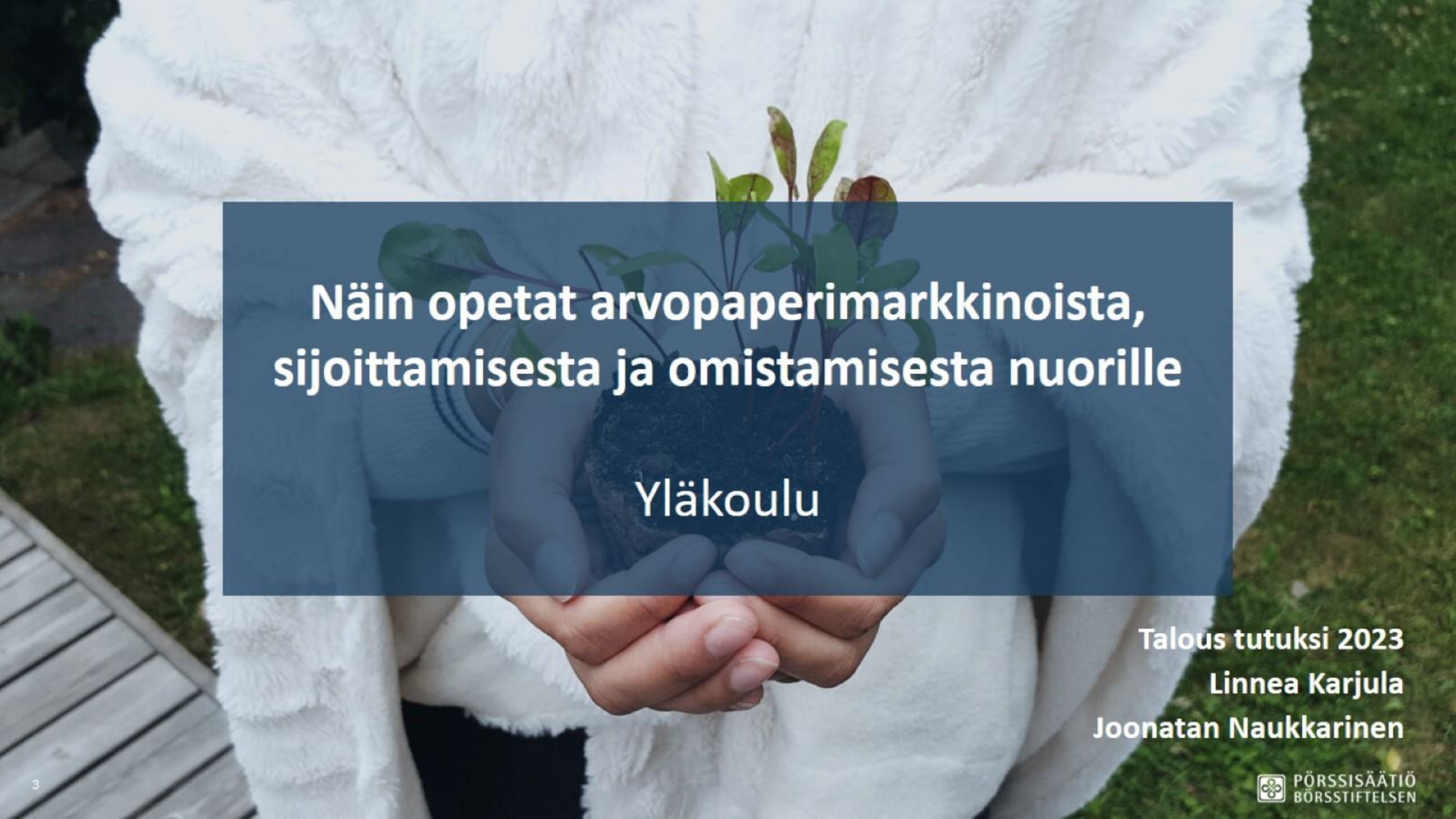
- Yläkoulu

- Pörssilähettiläsvierailut ysiluokille
- Rahaviikko

- Toinen aste

- Kolmessa päivässä osakesijoittajaksi: Pörssilähettiläskoulutus nuorille
- Pörssiguru - 2 opintopisteen laajuinen opintokokonaisuus osakesijoittamisesta
- Opiskelijoiden pörssipäivä
- Pörssin kellonsoittotilaisuus
- Rahaviikko
- Talousviikko

A person wearing a white, textured robe is holding a small green plant with dark soil in their cupped hands. The background shows a wooden deck and green grass.

Näin opetat arvopaperimarkkinoista, sijoittamisesta ja omistamisesta nuorille

Yläkoulu

Talous tutuksi 2023
Linnea Karjula
Joonatan Naukkarinen

Pörssilähettiläsvierailut ysiluokille

- Pörssisäätiön kouluttamat nuoret pörssilähettiläät vierailevat yläkoulujen ysiluokilla
- Pörssilähettiläiden esitys fiksesta rahankäytöstä, oman talouden hallinnasta ja osakesäästämisestä
- Nuoria aktivoivia pohdintatehtäviä
- Esitystä kertaava Kahoot-visa
- Vierailut ovat kouluille maksuttomia

Tiesitkö?

Pörssilähettiläät ovat kiertäneet ysiluokissa puhumassa sijoittamisesta jo vuodesta 2017 lähtien

Vuosittain yli 10 000 nuorta pääsee kuulemaan pörssilähettiläsesityksen

Yli 250 toisella asteella opiskelevaa nuorta saa vuosittain koulutuksen pörssilähettilääksi

Näin kutsut Pörssilähettiläät oppitunnillesi

- Täytä opettajan vierailupyyntölomake Pörssisäätiön verkkosivuilla
- Opettajan ja koulun yhteystiedot
- Kolme toiveajankohtaa vierailulle
- Pörssisäätiö koordinoi vierailun lähettiläille ja huolehtii kaikista käytännön asioista

Vierailupyyntölomake

<https://bit.ly/3yDmF9y>

Rahaviikko

- OECD:n kansainvälinen taloudellinen tiedotuskampanja, jonka tarkoitus on innostaa lapsia ja nuoria oppimaan raha-asioista, toimeentulosta ja yrittäjyydestä
- Vuosittain, maaliskuussa (18.-24.3.2024)
- Tarjotaan kouluille ja oppilaitoksille valmista 5 pv kokonaisuutta
- Mukana Opetushallitus ja Suomen Pankki, Finanssiala, NYT, Takuusäätiö, Martat, KKV, Pörssisäätiö, Talous- ja velkaneuvonta, Valtiokonttori
- Materiaali koulujen käytössä Rahaviikon jälkeen, aina vuoden loppuun saakka

The poster for Rahaviikko 20.-24.3.2023 features a purple and blue background. On the left, the 'GLOBAL MONEY WEEK' logo is displayed with yellow dots. The main title 'RAHAVIIKKO' is in large white letters, followed by the dates '20.-24.3.2023'. Below this, a white box contains the text 'Viikon opintokokonaisuus taloustaidoista'. A list of topics is presented in a table-like format with abbreviations (MA, TI, KE, TO, PE) and descriptions. On the right, a blue curved area contains text about free educational materials for primary schools and 2nd-grade schools, including videos, games, and worksheets.

<i>MA</i>	Koukus rahaan? Yrittämistä kehiin!
<i>TI</i>	Taloustaidot digiympäristössä
<i>KE</i>	Vastuullinen kuluttaminen
<i>TO</i>	Säästäminen ja sijoittaminen
<i>PE</i>	Lainat, vakuutukset ja eläke

Maksuttomat opetussisällöt peruskouluille sekä 2. asteen kouluille; videoita, pelejä ja tehtäviä

www.rahaviikko.fi

A person wearing a white, textured robe is holding a small green plant with dark soil in their cupped hands. The background shows a wooden deck and green grass.

Näin opetat arvopaperimarkkinoista, sijoittamisesta ja omistamisesta nuorille

Toinen aste

Talous tutuksi 2023
Linnea Karjula
Joonatan Naukkarinen

Kolmessa päivässä osakesijoittajaksi

Pörssilähettiläskoulutus nuorille

- Maksuton, kolmipäiväinen intensiivikoulutus oman talouden hallinnasta ja osakesäästämisestä
- Koulutukseen voi osallistua 15-20 -vuotias toisella asteella opiskeleva nuori (ei ennakotietovaatimuksia)
- Koulutuksen päätteeksi todistus koulutuksen suorittamisesta (laajuus 18 h)
- Koulutuksen jälkeen mahdollisuus toimia pörssilähettiläänä ja tehdä vierailuja yläkoulujen ysiluokille
- Pörssilähettiläsvierailuja tehneet saavat lukuvuoden päätteeksi todistuksen tehdystä vapaaehtoistyöstä osaksi CV:tä

Nappaa mukaan
flyereita
koulutuksesta
opiskelijoille
vietäväksi

Kolmessa päivässä osakesijoittajaksi Ohjelma

Ensimmäinen koulutuspäivä

- Pörssilähettiläsohjelman esittely
- Pörssin historia
- Suomalaiset sijoittajina
- Miksi sijoittaminen kannattaa
- Budjetointi ja säästäminen
- Lainat ja korkosijoittaminen
- Esiintyminen koululuokassa
- Talouskäsitteiden havainnollistamista ryhmissä

Toinen koulutuspäivä

- Osakesijoittaminen osa 1: osakkeet sijoituskohteena
- Osakesijoittaminen osa 2: sijoitussuunnitelma ja eri

sijoitusstrategiat

- Pörssilähettiläsesitys ja Kahoot
- Pörssilähettiläsesityksen harjoittelua pareittain

Kolmas koulutuspäivä

- Pörssilähettiläsesityksen kenraaliharjoitus
- Osakesäästötili ja osakesijoittajan verotus
- Vastuullinen sijoittaminen
- Megatrendit sijoittamisessa
- Oma osakesalkku
- Pörssilähettiläsohjelman jatko ja ohjelmasta viestiminen

Pörssilähettiläskoulutukset lukuvuonna 2023-2024

Syyslukukausi 2023

29.9.- 1.10.2023 Etäkoulutus

16.- 18.10.2023 Turku, Scandic Julia

23.- 25.10.2023 Oulu, Sokos Hotel Arina

10.-12.11.2023 Etäkoulutus

Kevätlukukausi 2024

2.- 4.1.2024 Helsinki, Pörssitalo

19.- 21.2.2024 Helsinki, Pörssitalo

26.-28.2.2024 Tampere, Scandic City

4.- 6.3.2024 Etäkoulutus

Ilmoittautuminen:

www.porssisaatio.fi/hae-porssilahettilaaksi

Opiskelijoiden pörssipäivä

- Toisen asteen opiskelijoille suunnattu tilaisuus osakemarkkinoista, omistajuudesta ja pörssin toiminnasta
- Pörssipäivät järjestetään Pörssitalossa Helsingissä
- Tilaisuus katsottavissa jälkeenpäin tallenteena
- Osallistuminen luokittain, ilmoittautumisen tekee opettaja
- Haluatko oman opiskelijaryhmäsi mukaan?

Ole yhteydessä sähköpostitse
porssilahettilaat@porssisaatio.fi

Pörssiguru

www.porssiguru.fi

- Toiselle asteelle suunnattu 2 opintopisteen laajuinen opintokokonaisuus osakesijoittamisesta
- Opintokokonaisuus rakentuu 18 teema-alueesta jotka pohjautuvat Pörssilähettiläsohjelmaan
- Jokaiseen teema-alueeseen opettajavetoinen alustus sekä aihetta syventäviä ja soveltavia tehtäviä
- Suoritettavissa yhden opetusperiodin aikana
- Materiaalit saatavissa koulujen käyttöön maksutta

Pörssigurun teema-alueet

1. Motivaatio sijoittamiseen

- Korkoa korolle-ilmiö
- Inflaatio ja säästöjen ostovoima

2. Pörssin historia ja osakesijoittaminen

- Osake, osinko, arvonnousu

3-4. Sijoitussuunnitelma

- Sijoitusaika
- Riskinsietokyky
- Allokaatio
- Sijoittajaprofiili

5. Pörssilistautumiset – Nasdaqin vierailijaluento

- Päämarkkina (pörssilista), First North

6-7. Osakevalintakriteerit

- Laadulliset kriteerit: sijoittajatarina, johto, kilpailuetu, asiakkaat, vastuullisuus jne.
- Numeeriset kriteerit: P/e-luku, ROE, Net-gearing jne.

8. Sijoittajan megatrendit

- Vastuullisuus, kaupungistuminen, väestön ikääntyminen jne.

9. Vastuullinen sijoittaminen

- ESG, poissulkeminen, Science Based Targets

10. Omistajuus ja sen merkitys

- Yhtiökokous, omistajan oikeudet

Pörssigurun teema-alueet

11. Sijoitusstrategiat

- Arvo-, laatu-, kasvustrategia jne.

12. Riskit osakesijoittamisessa ja riskienhallinta

- Markkinariski, yritysriski, hajauttaminen

13. Osakkeiden ostaminen ja osakesäästötili

- Osakesäästötili, arvo-osuustili, osakevälittäjä
- Tarjoustasot, kaupankäyntikustannus

14. Rahastosijoittaminen

- Indeksirahasto, aktiivisesti hallinnoitu osakerahasto

15. Sijoittajaviestintä

- Säännöllinen ja jatkuva tiedonantovelvollisuus

16. Oman salkun rakentamista, osakevalintakriteerien kertaaminen

- Kauppalehden Oma salkku –palvelu
- Ei oikeaa rahaa, mutta oikeilla osaketiedoilla

17. Oman salkun rakentamista, riskienhallinnan kertaaminen

18. Sijoitussuunnitelman päivittäminen ja esittäminen

Pörssigurun viikkosuunnitelma

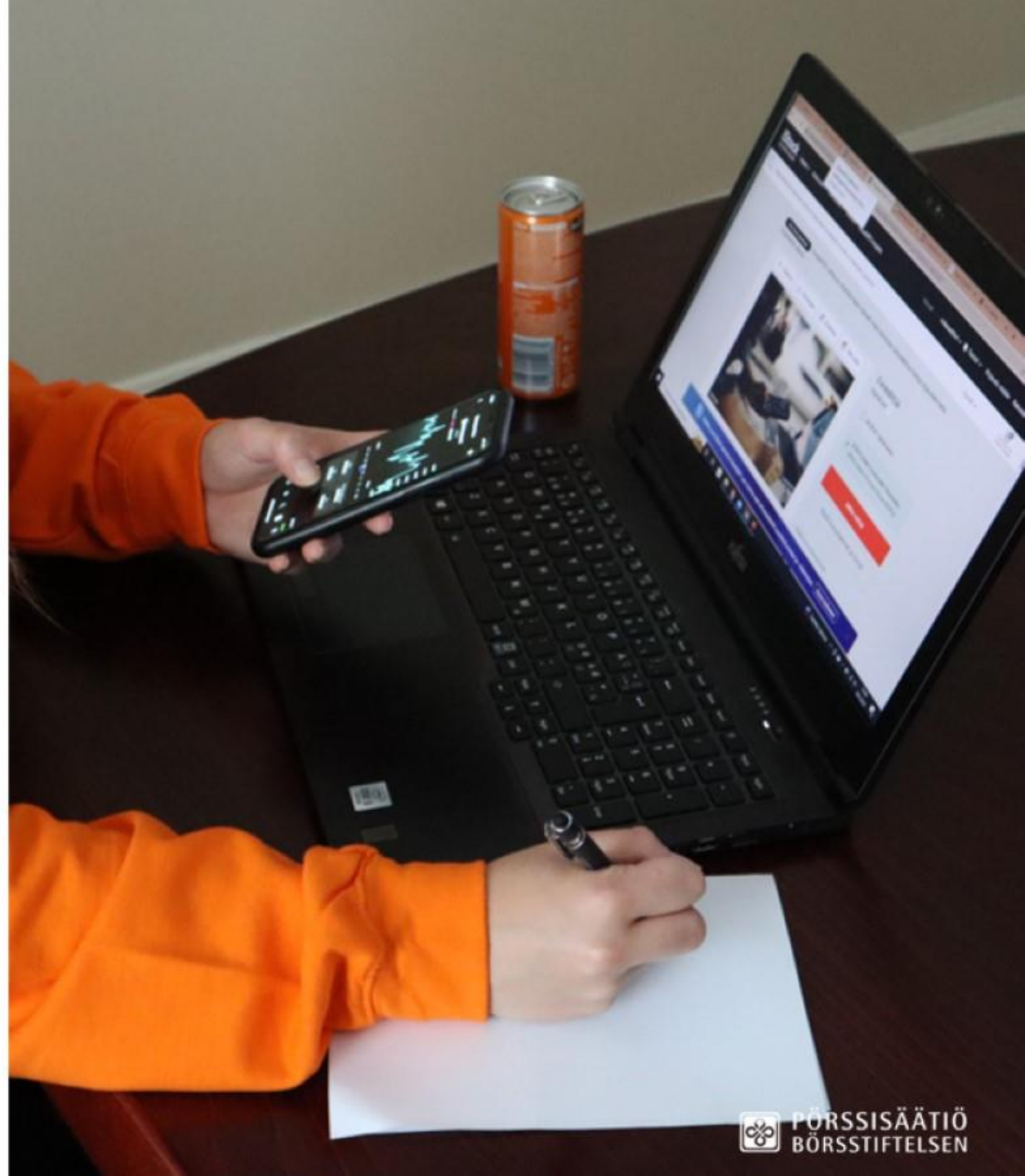
- Jokainen Pörssigurun teema-alue sisältää kaksi 75 minuutin oppimiskokonaisuutta
- Ensimmäinen osio
 - Opettajavetoinen alustus
 - Alustusta kertaava Quiz
 - Teemaa soveltava viikkotehtävä
- Toinen osio
 - Teemaa syventävä laajempi tehtäväkokonaisuus

Pörssigurun opetuslusta

www.porssiguru.fi

- Kaikki opetusmateriaalit Pörssigurun verkkosivuilta
 - Esitysmateriaalit ja opettajanopas
 - Valmiit tehtäväkokonaisuudet mallivastauksineen
 - Videoita opetussisällöistä
- Opettaja voi luoda opetuslustalle oman ryhmän
 - Tehtävien palauttaminen ja arvioiminen
 - Opiskelijoiden edistymisen seuraaminen
- Pörssisäätiön tuki ja koulutustilaisuuksia opettajille

Pörssin kellonsoittotilaisuus

- Pörssisäätiö järjestää yhdessä Nasdaq Helsingin kanssa nuorille suunnattuja kellonsoittotilaisuuksia
- Ohjelmassa asiantuntijapuheenvuoroja ajankohtaisista aiheista liittyen pörssin toimintaan ja osakemarkkinoihin
- Kellonsoittotilaisuudessa nuoret pääsevät pörssin lehtereille ja avaamaan pörssikaupankäynnin juhlallisesti kellonsoitolla
- Haluatko oman opiskelijaryhmäsi mukaan?

Ole yhteydessä sähköpostitse
porssilahettilaat@porssisaatio.fi

MITÄ TALOUDESSA TAPAHTUU?

2.–6. lokakuuta 2023

Ma 2.10.

KORKOA KOROLLE - MITÄ
KORKOJEN NOUSUSTA
KANNATTAA TIETÄÄ?

Ti 3.10.

TYÖ & TALOUS -
TYÖMARKKINOIDEN TULEVAISUUS

Ke 4.10.

TALOUS TASAPAINOON -
KATSAUS AJANKOHTAISEEN
TALOUSPOLITIikkaAN

To 5.10.

TALOUSJÄTTIEN TAISTELU - KIINA
JA YHDYSVALLAT VAIKUTTAVAT
JOKAISEN KUKKAROON

Pe 6.10.

TEKOÄLY JA TALOUS -
MISSÄ NYT MENNÄÄN?

Talousviikko

- Kansainvälinen tapahtumaviikko, joka tarjoaa korkealaatuisia, inspiroivia koulutussisältöjä: puheenvuoroja & paneelikeskusteluja
- Vuoden 2023 teemat: korot, työmarkkinat, talouspolitiikka, globaali talous ja tekoäly.
- Tarkoitettu talousasioista, säästämistä ja sijoittamisesta kiinnostuneille aikuisille.
- Mahdollisuus päästä studioyleisöön seuraamaan Talousviikon ohjelmaa livenä.
- Talousviikko järjestetään Pörssitalolla ja Nordea Campuksella Helsingissä. Ohjelmaa on myös mahdollista seurata verkossa.

www.talousviikko.fi

A large graphic on the left side of the slide features the letters 'XO' in a stylized, overlapping font. The letters are filled with a warm, golden-brown color and have a textured, slightly grainy appearance, reminiscent of a close-up of a flower or a natural surface. The background of the letters shows some darker, more detailed textures, possibly of a flower's center or a forest floor.

Kiitos!
Ole meihin yhteydessä
tai tule juttelemaan lisää

porssilahettilaat@porssisaatio.fi

Miten vakuutusyhtiö käytännössä tekee vastuullisia sijoituksia?

Lauri Saraste

Sijoitusjohtaja – kehittäminen, vastuullisuus, edunvalvonta
LähiTapiola-Ryhmä

Talous tutuksi – opettajankoulutus tilaisuus 1.9

**Teemme suomalaisten arjesta
turvallisempaa, terveempää ja taloudellisesti
menestyksekkäämpää.**

Mistä lähtökohdista LähiTapiola tekee vastuullista liiketoimintaa?

- LähiTapiola-ryhmä on keskinäinen eli asiakkaidensa omistama Suomalainen yhtiöryhmä.
- Toiminnan tarkoituksena turvaata omistaja-asiakkaiden elämää ja menestystä.
- Ryhmän yhtiöt palvelevat henkilö-, maatila-, yrittäjä-, yritys- ja yhteisöasiakkaita ympäri Suomen.
- Ryhmällä 1,6 miljoonaa omistaja-asiakasta.

Toiminta kootusti

Vakuutamme noin
830 000 kotia

Vakuutamme yli
1,7 miljoonaa rekisteröityä
ajoneuvoa

Hoidamme **170 000**
yrityksen, yrittäjän ja
yhteisön vakuutusasioita

Lähes **80 % viljelijöistä**
käyttää LähiTapiolan
palveluita

Hoidamme noin **26,5**
mrd euron
varallisuutta

Maksoimme
vahinkovakuutus-
korvauksia 816 milj. €

Maksoimme
henkivakuutuskorvauksia
366 milj. €

Meiltä voi löytää myös
uuden kodin tai toimitilan,
tarjonnassa n. **4 600**
vuokra-asuntoa ja **568**
000 m2 toimitilaa.

Olemme **merkittävä**
kotimainen omistaja
mm. Mehiläinen lähes 20 % ja
Pihlajalinna n. 24 %

Olemme **kouluttaneet 150**
000 suomalaiselle
alkusammutus- ja
ensiaputaitoja

19 alueellista keskinäistä
vakuutusyhtiötä palvelee
omistaja-asiakkaitamme **yli**
200 toimipisteessä ympäri
Suomea

*Luvut vuodelta 2022

Keskinäinen toimintamalli luo vahvan perustan vastuullisuudelle

Olemassa asiakkaita varten

- ✓ Omistaja-asiakkaita ovat vakuutusnottajat – ei ulkopuolisia osakkeenomistajia.
- ✓ Asiakkaat muodostavat toimintaa ohjaavan hallinnon, ja heidän äänensä kuuluu vahvasti toiminnan kehittämisessä.

Keskittyminen elämänturvan ja asiakashyödyn kasvattamiseen

- ✓ Perustehtävänä on auttaa omistaja-asiakkaita turvaamaan elämää ja liiketoimintaa. Mahdollisimman hyvää elämänturvaa ja mahdollisimman suurta asiakashyötyä - yhä kilpailukykyisempään hintaan.
- ✓ Yhdessä toimiminen turvallisen elämän, hyvinvoivan lähiympäristön ja hyvinvoivan yhteiskunnan puolesta.

Pitkäjänteistä ja vastuullista liiketoimintaa

- ✓ Tavoitteena erinomainen asiakastyytyväisyys, hallittu kasvu ja pitkän aikavälin kestävä menestys.
- ✓ Tuotot käytetään laajasti omistaja-asiakkaiden ja koko Suomen hyväksi

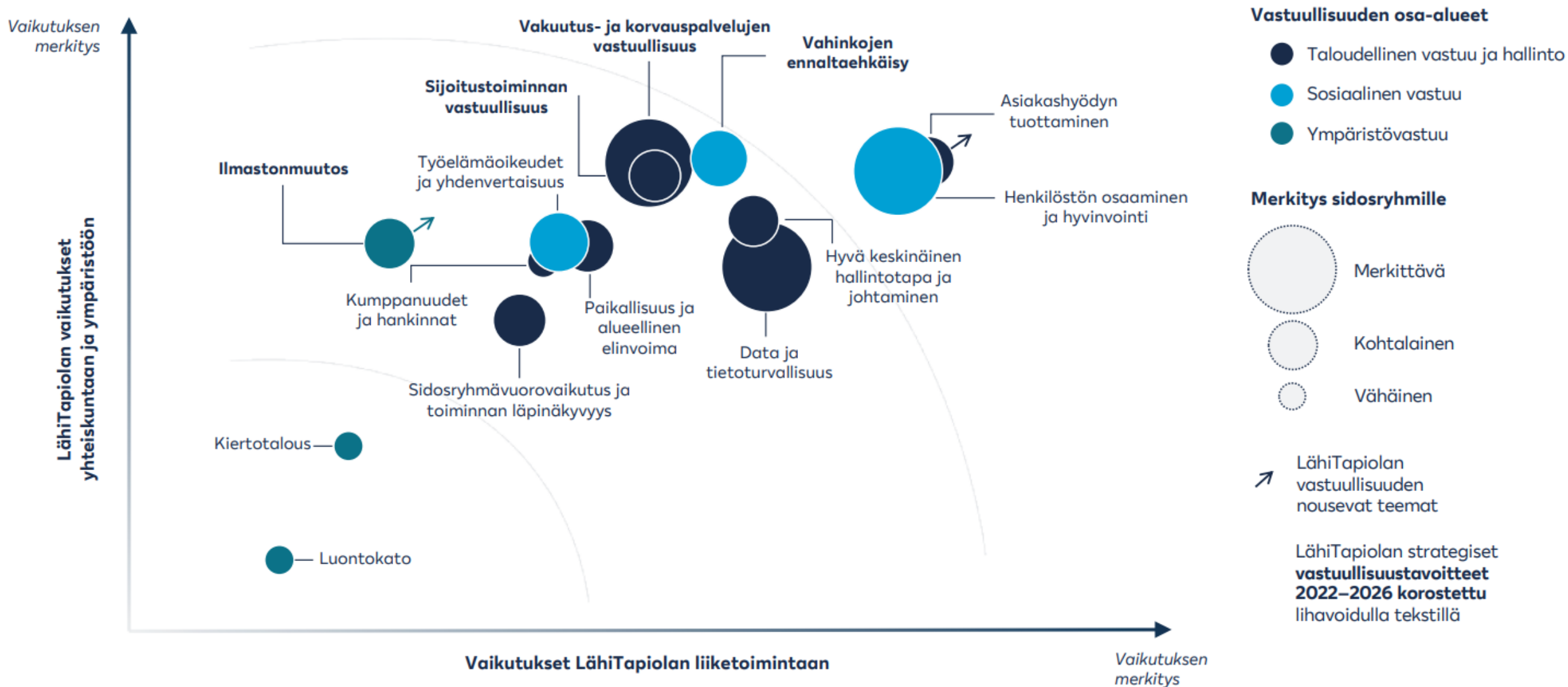
Asiakashyöty on LähiTapiolan strategian ytimessä

Strategiset tavoitteet:

- Toimialan paras palvelu sekä henkilökohtaisesti, paikallisesti että digitaalisesti
- Vahva elämänturvan osaamisen ja yhteistyön kulttuuri
- Asiakashyödyn ja liiketoiminnan kasvu
- Tehokkaat toimintamallit
- Vaikuttavasti vastuullinen kaikkialla Suomessa

LähiTapiolan vastuullisuuden olennaisuusmatriisi 2023

Olennaisuusmatriisi on tehty kestävyysraportointi CSRD:n (Corporate Sustainability Reporting Directive) kaksoisolennaisuuden periaatteen mukaisesti.

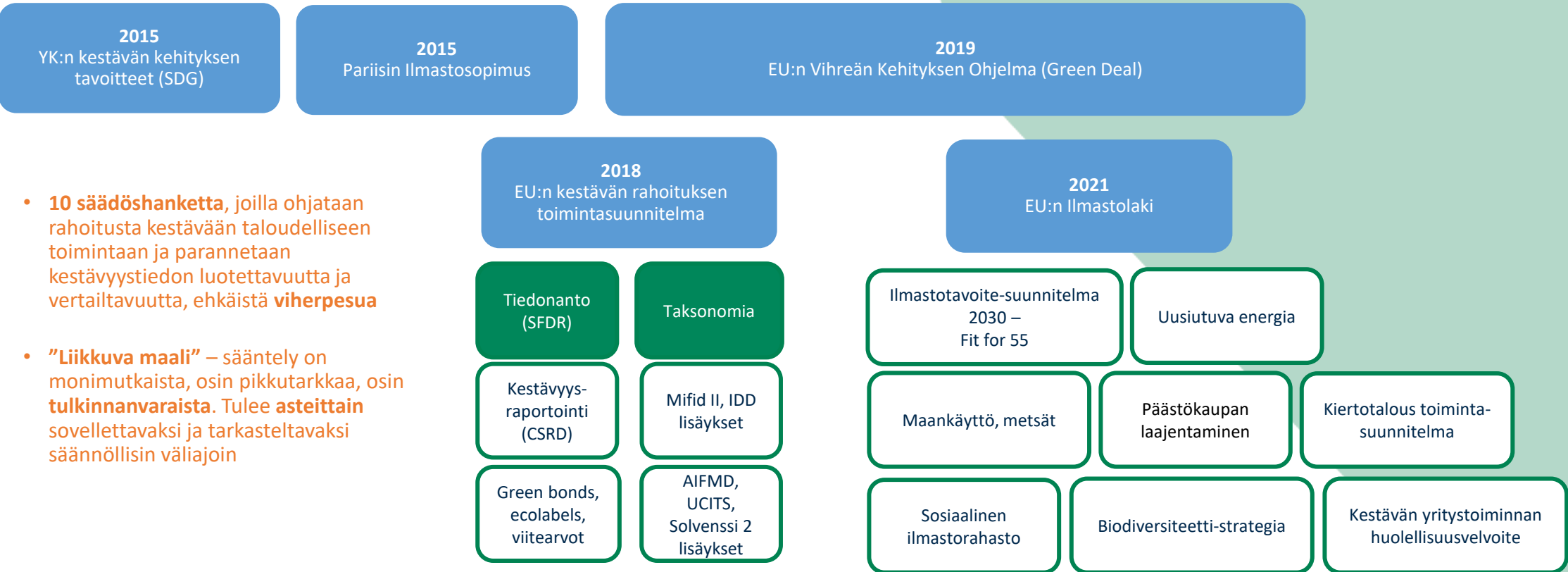
Esimerkkejä LähiTapiolan vastuullisuusteoista 2022

- Lahjoitimme korkeakouluille ja oppilaitoksille eri puolilla Suomea yhteensä 620 000 euroa.
- Olimme mukana mahdollistamassa muun muassa osuustoimintaprofessuurin luomista Turun yliopistoon ja Kainuun ammattikorkeakoulun tilapäisen suojelun piirissä olevien ihmisten työllistymishanketta.
- Ukrainan sodan seurauksena LähiTapiola-ryhmä lahjoitti 300 000 euroa Suomen Punaisen Ristin hätäapukeräykseen sekä 130 000 euron arvoisen lääkinnällisten tarvikkeiden lahjoituksen Ukrainaan.
- LähiTapiola-ryhmän maksamat verot ja veroluonteiset erät 519 milj.€ (2021: 487 milj.€)
- LähiTapiola käynnisti yhteistyön Ilmatieteen laitoksen kanssa ja lahjoitti 300 000 euroa tutkimushankkeeseen, jonka tavoitteena on tuottaa tarkempaa alueellista tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja niihin sopeutumisen mahdollisuuksista.
- Vuonna 2021 tehty lahjoitus Suomen Yrittäjien järjestämään Yrittäjät-akatemia-koulutusohjelmaan mahdollisti vuonna 2022 maksuttomien koulutusten tarjoamisen lähes 3 000 yrittäjälle.
- LähiTapiolan tukema Pidä huolta nuoresta mielestä-kampanja keräsi yli miljoona euroa nuorten mielenterveystyöhön vuosina 2021–2022. Varoilla tuettiin muun muassa valtakunnallisen Sekasin-chatin toimintaa.

EU:n kestävän rahoituksen sääntelyn perustaidot

EU:n kestävän rahoituksen sääntely on osa oikeudenmukaisen vihreän siirtymän kokonaisuutta

Kestävän sijoitustoiminnan sanakirja

- **Kestävyystekijöillä** tarkoitetaan ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvän hallintotavan noudattamiseen liittyviä tekijöitä (**ESG**).
- **Kestävällä sijoituksella** tarkoitetaan EU:n taksonomia-asetuksessa ja/tai EU:n tiedonantoasetuksessa määriteltyjä kestäviä sijoituksia.
- **Kestävyysriskeillä** tarkoitetaan ympäristöön, yhteiskuntaan tai hallintotapaan liittyvää tapahtumaa tai olosuhdetta, jonka toteutumisella saattaisi olla merkittävä kielteinen vaikutus sijoituksen arvoon. Esimerkiksi:
 - Sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat fyysiset riskit
 - Lainsäädännön tai teknologian muutoksista aiheutuvat siirtymäriskit sijoituskohteiden toiminnalle
 - Ihmis- ja työntekijäoikeuksien laiminlyöntien seuraamukset
 - Korruption, väärinkäytösten tai epätäydellisten hallintoprosessien seuraamukset
- **Pääasiallisilla haitallisilla kestävyysvaikutuksilla (PAI)** tarkoitetaan sijoituskohteiden toiminnasta mahdollisesti aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia ympäristölle, yhteiskunnalle tai sosiaalisille tekijöille. Esimerkiksi:
 - Ilmastonmuutoksen vaikutukset
 - Luonnon monimuotoisuuden väheneminen
 - Puhtaan veden varantojen väheneminen
 - Metsien tuhoutuminen
 - Jätteiden ja päästöjen lisääntyminen
 - Vesistöjen saastuminen
 - Puutteet työntekijäoikeuksien, tasa-arvoisen palkkauksen ja monimuotoisuuden toteutumisessa
 - Rikkeet ihmisoikeuksia vastaan
- **Viherpesulle** ei ole yleispätevää, sitovaa määritelmää
 - Harhaanjohtava tieto on viherpesua: julkistetut tiedot tai väitteet eivät vastaa todellisia kestävyys/ ympäristöominaisuuksia
 - Voi olla tahatonta tai tahallista

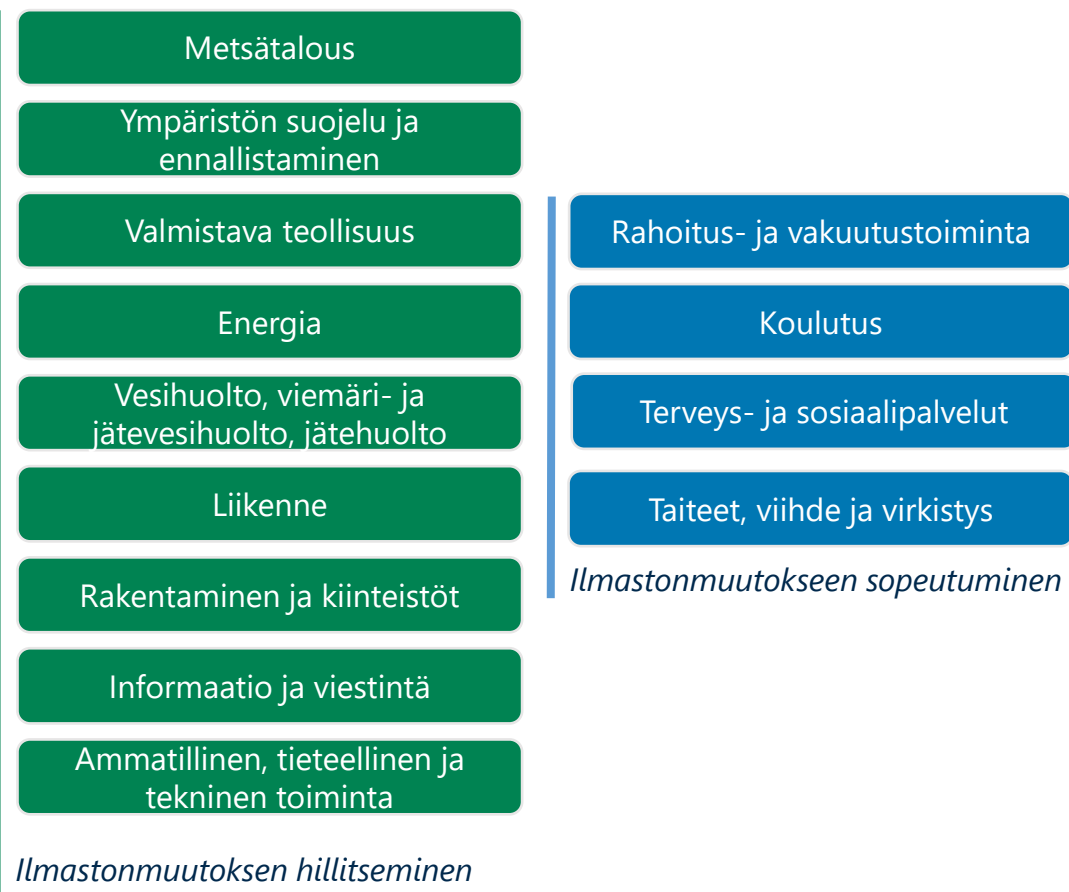
Taksonomia-asetus on kestävän rahoituksen kivijalka – luo kriteerit kestävälle toiminnalle

- Taksonomia-asetuksen tavoitteena on luoda EU:n kattava **yhtenäinen määritelmä** ”vihreälle” toiminnalle ja esimerkiksi helpottaa ”vihreiden” sijoituskohteiden tunnistamista.
- Asetuksen tarkoittama **taksonomia, eli kestävyysluokittelujärjestelmä** määrittelee, millainen taloudellinen toiminta on kuuden ympäristötavoitteen näkökulmasta kestävää. Kuusi taksonomiassa määriteltyä ympäristötavoitetta ovat:

- Ollakseen taksonomian mukainen, taloudellisen toiminnon täytyy:
 - 1) **Edistää merkittävästi** vähintään yhtä taksonomian ympäristötavoitteista,
 - 2) Tavoitteen edistämisestä **ei saa aiheutua olennaista haittaa** minkään muun ympäristötavoitteen toteutumiselle ja
 - 3) Täyttää **sosiaaliset vähimmäissuojatoimet**, esim. ihmisoikeuksia rikkova toiminta ei voi olla taksonomian mukaista, vaikka se olisi ympäristötavoitetta tukevaa.

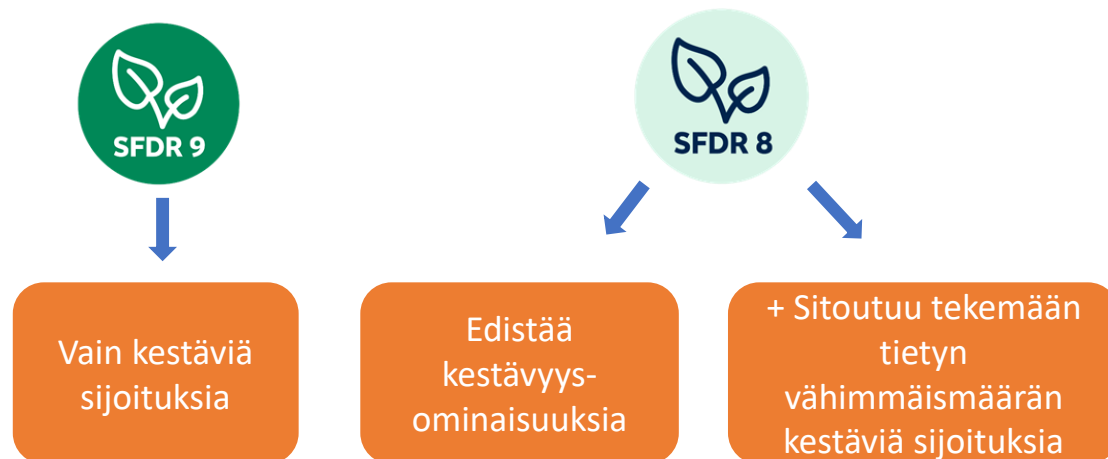
Taksonomia luokittelee vain osan toiminnoista

- Taksonomian mukaisuutta mitataan taksonomia-asetuksen kuuden ympäristötavoitteen **teknisillä arviointikriteereillä**.
- Taksonomian kriteerit ovat **tiukat**: vain pieni osa taloudellisesta toiminnasta tai sijoituksista on taksonomian mukaista.
- Taksonomian arviointikriteerit on määritetty tällä hetkellä **ilmastonmuutoksen hillinnälle** ja siihen **sopeutumiselle**
 - Kriteerit on luotu toiminnoille, joissa CO₂-päästöjä syntyy ja/tai toimenpiteillä on isoin vaikutus: esimerkiksi energia, rakennus- ja kiinteistöala, liikenne, vesihuolto, metsätalous
 - Monille toiminnoille ei ole tällä hetkellä teknisiä kriteereitä: esimerkiksi kulutustuotteet ja -palvelut, lääkeyhtiöt, terveydenhoitotuotteet ja -palvelut
- Taloudellinen toiminta, joka **ei ole taksonomian mukaista** ei ole automaattisesti "ruskeaa" eikä sijoitustuote, jonka taksonomian mukaisuus on alhainen ole "kestämätön".

Tiedonantoasetus

- Tiedonantoasetus velvoittaa rahoitusmarkkinoilla toimivia yhtiöitä antamaan tietoa kestävyysriskien ja pääasiallisten haittavaikutusten huomioimisesta sekä sijoitustuotteiden kestävyysominaisuuksista ennakkoon ja raportoimaan ominaisuuksien toteutumisesta määräajoin
- Tiedonantoasetuksen määritelmä kestäväille sijoitukselle on laajempi kuin taksonomian määritelmä:
 - Taloudelliseen toimintaan kohdistuvat sijoitukset, jotka **edistävät ympäristötavoitetta** tai **yhteiskunnallista tavoitetta** edellyttäen, että sijoitukset eivät aiheuta merkittävää haittaa ympäristölle tai yhteiskunnalle ja että sijoitusten kohdeyhtiöt noudattavat **hyviä hallintotapoja**
- Tiedonantoasetus velvoittaa jaottelemaan sijoitustuotteet kestävyysominaisuuksien mukaan

FINSIF (<https://finsif.fi/>)

*Finsif on verkostoitumispaikka ja väylä vastuullisen sijoittamisen tiedon hankintaan. Finsif edistää vastuullisuusnäkökulmien integrointia sijoitustoimintaan ja sen **visiona on nostaa suomalaiset sijoittajat vastuullisen sijoittamisen edelläkävijöiksi** huomioiden ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvät seikat varainhoidossa ja sijoituspäätöksiä tehtäessä. Finsif tuottaa selvityksiä Suomen vastuullisen sijoittamisen nykytilasta, sekä koostaa alan parhaat käytännöt vastuullisen sijoittamisen oppaaseen.*

→Pyrkii mm. vastaamaan kysymykseen että mitä vastuullinen sijoittaminen tarkoittaa?

Sivuilla esimerkiksi:

- TAPAHTUMIA - Ajankohtaiset teemat ja verkostoitumismahdollisuudet
- BLOGEJA - Tuoreita näkökulmia vastuullisen sijoittamisen kentältä
- SÄÄNTELYÄ KOOTUSTI - Päivitys alan sääntelyn ja lainsäädännön nykytilasta
- VIDEOITA - Videoita ja tallenteita vastuullisesta sijoittamisesta

Miten huomioida kestävyys
sijoitustoiminnassa?

LähiTapiolan vastuullisuus 2022–2026

Muuttuvien riskien ennaltaehkäisyn vaikuttavin kumppani

Olemme luotettavin kumppani vahinkojen ennaltaehkäisyssä ja riskien hallinnassa

Kehitymme muuttuvien ja uusien riskien hallinnan tunnustetuksi suunnannäyttäjäksi

Kehitämme vaikuttavia ja ennakoivia hoitoketjuja

Hyödynnämme ja tuotamme dataa vastuullisesti yhteistyössä kumppaneiden kanssa

Uusia vastuullisen vakuuttamisen ja korvaamisen palveluja

Omistaja-asiakas hyötyy toimialan vastuullisimmista elämänturvan palveluista

Asetamme koko tarjoamalle ja korvaustoiminnalle vastuullisuustavoitteet

Luomme kestäväää kehitystä tukevia uusia tuotteita ja palveluita

Edistämme kiertotaloutta korvaustoiminnassa

Vastuullisen sijoittamisen edelläkävijä

Integroimme vastuullisuuden kaikkiin omaisuusluokkiin alan parhaiden käytäntöjen mukaisesti

Olemme Suomen paras varainhoitaja vastuullisessa sijoittamisessa

Olemme Suomen vastuullisin kiinteistövarainhoitaja

Edistämme Suomen alueellista elinvoimaa sijoitus- ja rahoitustoiminnan kautta

Suomalaisia ratkaisuja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja sen hillintään

Alueellinen kumppani ilmastonmuutokseen sopeutumisessa

Vahva kumppani vihreässä siirtymässä

Hiilineutraali LähiTapiola 2025

Vakuuttamisen CO₂-nettonollapäästöt v. 2050

Ryhmän sijoitussalkkujen CO₂-nettonollapäästöt v. 2050

Vahva vastuullisuustyön perusta

Osaava, hyvinvoiva henkilöstö

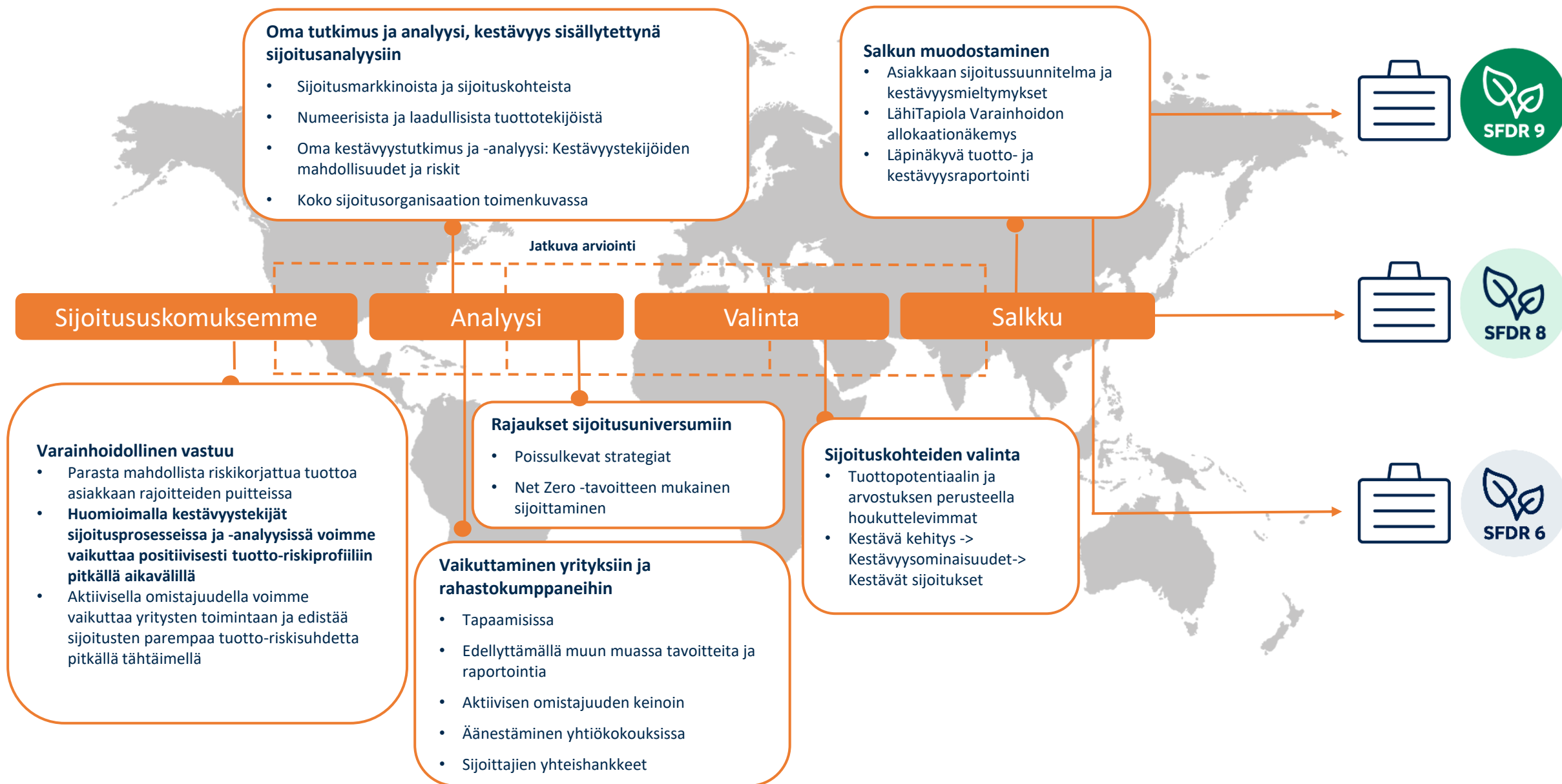
Asiakkaiden yhdenvertainen kohtaaminen

Kestävyys-tavoitteet palkitsemisessa

Vaikuttavat kumppanuudet ja lahjoitukset

Hyvä keskinäinen hallintotapa

Sijoitussalkun muodostaminen

Pääasiallisten haitallisten kestävyysvaikutusten huomioiminen sijoitustoiminnassa

- Seuraamme eri toimialojen ja toimintojen kestävyyshaittoihin liittyvää tutkimustietoa sekä teknologista kehitystä haittojen vähentämiseksi.
 - Hyödynnämme sijoituskohteiden julkisesti raportoitua ja tapaamisten yhteydessä saatua tietoa sekä palveluntarjoajien (mm. MSCI, Upright, Bloomberg, CDP) tietokantoja.
 - Keskustelemme aktiivisesti sijoituskohteiden kanssa kestävyystekijöistä ja kehotamme sijoituskohteitamme läpinäkyvään ja systemaattiseen raportointiin.
 - Puollamme yhtiökokouksissa Ilmastosuunnitelmia, jotka ovat Pariisin Ilmastopöimuksen tavoitteiden mukaisia.
 - Seuraamme sijoituskohteen toiminnoista aiheutuvia kestävyyshaittoja sekä arvioimme haittojen ilmaantuvuuden todennäköisyyttä ja vakavuutta kestävyysanalyysissämme ja -seurannassamme.
- Arvion perusteella voimme tehdä sijoituksen, kasvattaa tai pienentää sijoitusta, luopua sijoituksesta ja/tai käyttää vaikuttamiskeinoja kestävyyshaittojen hallitsemiseksi.

Kestävyyden huomioimisen strategioita

Integroiminen sijoituspäätöksiin edistää parempaa riskituottosuhdetta pitkällä tähtäimellä

- Sijoituspäätöksissä huomioidaan ympäristöön, sosiaaliseen vastuuseen ja hyvään hallintotapaan (ESG) liittyvät tekijät osana sijoitusprosessia
- Salkunhoitaja tekee laadullisen ja numeerisen kestävyysanalyysin osana perinteistä sijoituksellista analyysiä
- Kestävyysanalyysissä huomioidaan sijoituskohteelle oleelliset mahdollisuudet ja uhat sekä uhkiin varautumisen taso
- Oleelliset ympäristö- ja/tai sosiaaliset tekijät vaihtelevat toimialasta ja yhtiöstä riippuen – hyvän hallintotavan kriteerit ovat universaalimpia
- Kestävyystekijöiden huomioiminen voi pienentää/suurentaa sijoituksen painoa salkussa tai estää sijoituksen

Kestävyyden huomioimisen strategioita

- **Aktiivisella omistajuudella** pyritään vaikuttamaan sijoituskohteen toimintaan
 - Pyritään vaikuttamaan muun muassa tapaamisten, kyselyiden ja yhteishankkeiden kautta
 - Aktiivinen omistajuus on esimerkiksi yhtiökokouksiin osallistumista, joissa kannatetaan kestävyttä edistäviä ehdotuksia ja vastustetaan liian vaatimattomia tavoitteita
- **Poissulkeminen** voi perustua arvovalintaan tai riskienhallintaan
 - Suljetaan pois kiistanalaisia toimialoja, yhtiöitä ja tiettyä toimintaa harjoittavia yhtiöitä
 - Esimerkiksi: ase- ja tupakkateollisuus, kansainvälisiä normeja rikkovat yhtiöt ja fossiiliset polttoaineet (% liikevaihdosta)
- **Suosiminen** perustuu sijoituskohteiden positiiviseen seulontaan
 - Ns. "Best-in-class" valinta → sijoittaminen tiettyjen toimialojen tai sijoitusuniversumin kestävyysnäkökulmasta parhaimmiston
- **Teemasijoittaminen** mahdollistaa sijoittamisen omien mielenkiinnon

kohteiden tai tavoitteiden mukaan

- Sijoituskohteiden valinnassa keskitytään tiettyyn teemaan tai teemoihin
- Esimerkiksi: valitun YK:n kestävän kehityksen tavoitteen edistäminen, ilmastonmuutoksen hillitseminen, vesien suojele...
- **Vaikuttavuussijoittamisella** tavoitellaan muutosta yhteiskunnallisissa tai ympäristöön liittyvissä asioissa
 - Vaikuttavuussijoittamisen ("impact investing") tavoitteena on sijoitustuottojen lisäksi hakea merkittävää vaikutusta (ennalta määrättyyn mitattavissa olevaan) yhteiskunnalliseen tai ympäristöön liittyvään tavoitteeseen
 - Vaikuttavuussijoittamisen välineitä ovat muun muassa vihreät joukkovelkakirjalainat ("green bonds") sekä sosiaalisiin vaikutuksiin pyrkivät tulosperusteiset rahoitussopimukset ("social impact bonds")

Tapamme huomioida kestävyys

		Osake- valinta	Ilmastoindeksi- rahastot	Yrityslaina- valinta	Valtion- lainat	Rahasto- valinta
Integrointi	Oma kestävyysanalyysi ja -luokittelu	● *		●	●	
	Palveluntarjoajan ESG-ratingin ja -datan hyödyntäminen	●	●	●		
	Rahastokumppanin kestävyysprofiilin analyysi ja luokittelu					●
Aktiivinen omistajuus	Yritys- ja kumppanitapaamiset	● *		●		●
	Yhteydenotot ja vaikuttamishankkeet	● *	● ***	●		
	Yhtiökokoukset / Äänestäminen	●	●			
Poissulkemiset	Poissulkemiset	●	● ****	●	●	
Kestävät sijoitukset	Kestävät sijoitukset	● **	●	● **		

* Faktorisijoituksissa ei tavata sijoituskohteita tai tehdä omaa kestävyysanalyysia tai -luokittelua

** Kestäviä sijoituksia tekevät: Kestävä Ympäristö Osakevalinnassa ja Kestävä Vaikuttajakorko Yrityslainavalinnassa

*** Ilmastoindeksirahastoissa rajatusti

**** Ilmastoindeksirahastojen rajaukset perustuvat Pariisin ilmastopimuksen mukaisen indeksin sääntöihin ja voivat osittain poiketa osakevalinnan rajauksista

Kestävyystekijät rajaavat sijoitusuniversumiamme

		Osake- valinta	Yrityslaina- valinta	Valtion- lainat
Emme sijoita	Kansainvälisten normien rikkojiin*	●	●	
	Kiistanalaisten aseiden valmistajiin**	●	●	
	Heikkomman ESG-luokituksen sijoituskohteisiin, joilla ei ole parantamissuunnitelmaa	●	●	●
Emme sijoita kun osuus yhtiön lv:stä on > 5 %	Aikuisviihteeseen	●	●	
	Asevalmistukseen	●	●	
	Tupakanvalmistukseen	●	●	
	Uhkapeliyhtiöihin	●	●	
	Pikaluottoyhtiöihin	●	●	
Emme sijoita	Kaivos-, energia- tai julkishyödyllisiin yhtiöihin, jotka investoivat uusiin kivihiili-, ruskohiili- tai turveprojekteihin***	●	●	
Emme sijoita kun osuus yhtiön lv:stä on > 20 %	Kivihiileen, ruskohiileen ja turpeen tuotannon ja käyttöön energiatuotannossa (> 20 % tuotannosta)***	●	●	
Sijoitamme vain parhaimmistoon	Hiilijalanjäljeltään parhaimpiin yhtiöihin hiili-intensiivisillä toimialoilla*** - Energia (öljy- ja kaasuyhtiöt) - Julkishyödylliset - Jätehuolto - Laiva- ja lentoliikenne - Perusteollisuus/materiaalit	●	●	

Poissulut koskevat LähiTapiolan rahastoja ja tiettyjä sijoitussalkkuja.

* Ulkopuolisen palveluntarjoajan verifioima. Lisätietoja YK:n Global Compact -periaatteista.

** Ulkopuolisen palveluntarjoajan verifioima. Kiistanalaisia aseita (eng. controversial weapons) ovat kansainvälisillä konventioilla kielletyt aseet, kuten maamiinat, rypäleaseet sekä kemialliset ja biologiset aseet.

Lisäksi kiistanalaisiin aseisiin luetaan köyhdytetyn uraanin käyttö ammuksissa ja massatuhoaseet, kuten ydinaseet.

*** Ilmastoindeksirahastot noudattavat Pariisin ilmastopimuksen mukaisen indeksin rajoituksia ja painotuksia.

Kestävää sijoitustoimintaa tulee myös edistää erilaisten foorumeiden kautta

Climate Action 100+

Sijoittajavetoinen hanke, joka kannustaa yrityksiä Pariisin Sopimuksen mukaisiin päästövähennystavoitteisiin sekä raportoimaan ilmastomuutoksen riskeistä liiketoiminnalleen. Hankkeen kohderyhmänä on maailman 100 suurinta kasvihuonepäästöjen aiheuttajaa.

ICGN (International Corporate Governance Network)

Järjestön jäsenenä olemme mukana kehittämässä kansainvälisiä hyvän hallintotavan standardeja ja käytäntöjä yrityksille ja sijoittajille.

TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures)

Kannustamme yrityksiä raportoimaan ilmastomuutoksen vaikutuksista liiketoimintaan TCFD:n suositusten mukaisesti. Yritysten raportoinnin harmonisointi ja laadun parantaminen mahdollistavat sijoittajille sijoitusten ilmastomuutosriskien tunnistamisen ja niistä raportoinnin.

Raportoimme sijoitussalkkujemme hiilijalanjalan TCFD:n suositusten mukaisesti.

Tavoitteenamme on raportoida ilmastomuutoksen vaikutuksista omaan liiketoimintaamme TCFD:n suositusten mukaisesti,

Open Investor Letter to EU Leaders on a Sustainable Recovery from Covid-19 (PRI:n tukema aloite)

Kannustimme poliittisia päättäjiä huomioimaan Pariisin Ilmastopöytäkirjan tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimet ja investoinnit neuvotellessaan EU:n elvytyspaketeista. Kirje lähetettiin päättäjille ennen Euroopan Neuvoston kokousta 18-19.6.2020.

Investor Statement on Coronavirus Response (PRI:n tukema aloite)

Vuonna 2020 kannustimme yrityksiä toimimaan vastuullisesti ja pitkäjänteisesti koronaviruksen aiheuttamassa poikkeuksellisessa tilanteessa varmistaakseen henkilökuntansa, asiakkaidensa ja tavarantoimittajiensa turvallisuus ja taatakseen ympäröivän yhteiskunnan ja oman liiketoimintansa selviämisen kriisin yli.

Investor Statement on Living Income and Wages (PRI:n tukema aloite)

Jatkumona GES:n (nykyisin osa Sustainalyticsia) järjestämälle vaikuttamisprojektille ja linjauksellemme sijoittajien odotuksista lapsityövoiman ehkäisemiseksi ja riittävän elannon varmistamiseksi kaakaoviljelmillä, kannustimme elintarvike- ja juoma-alan sekä vähittäiskaupan yrityksiä sitoutumaan riittävän elannon varmistamiseen raaka-ainehankintaketjussaan.

Kiitos!

Kysymyksiä tai kommentteja?

Faktat pöytään taloustilastojen avulla

Katriina Tiainen & Matti Paavonen,
Suomen Pankin talousosaamiskeskuksen kurssi
1.9.2023

Katriina Tiainen

Tietoasiantuntija / Tilastokeskus

- Asiakaspalvelija Tilastokeskuksen tietopalvelussa.
- Auttaa ihmisiä tilastojen luo ja oppii samalla aina itsekin uutta.
- Tykkää neulomisesta, kielistä ja salmiakista.
- Lempihaave: oma mökki järven rannalla.

@KatriinaTiainen

/katriina-tiainen

+358 295 513 049

katriina.tiainen@stat.fi

Matti Paavonen

Kehittämispäällikkö / Tilastokeskus

- Johdon apulainen, kehittämispäällikkö, ekonomisti.
- Tilastojen viihdekäyttäjä ja suurkuluttaja. Tiedon visualisoimisen ja tiedolla vaikuttamisen harrastaja.
- Pitää eräilystä, judosta ja lipuista.
- Lempikirja: Pienen hauen pyydystys.

@mapaavon

/mattipaavonen

+358 29 551 3084

matti.paavonen@stat.fi

624

tilastojulkistusta

840

asiantuntijaa, joista

150

tilastohaastattelijoita

3,57 henkilöstön
työtyytyväisyys
asteikolla 1-5

Rahoitus

53 M€

valtion budjetista

13 M€

tuotot maksullisista
palveluista

156

vuotta

tietoa ja tilastoja

150

tilastoa

4 700

taulukkoa tietokannassa

Tilastoja varten tarvitut tiedot

95 % rekistereistä
5 % kyselyillä

95,5 prosenttiin kyselyistä
oli mahdollista vastata verkossa

Tilastokyselyjä

168 000

vastausta organisaatioilta

181 000

vastausta henkilöiltä ja
kotitalouksilta

tutkijoille

423

käyttölupaa

204

aineistotoimitusta

1 048

maksullista toimeksiantoa

90 %

suomalaisista
tuntee Tilastokeskuksen

90 %

suomalaisista pitää
Tilastokeskusta puolueettomana

8 000

tietopalvelun
vastaamat
yhteydenotot

16 500

seuraajaa
Twitterissä

3,8 miljoonaa

käyttäjää
tilastokeskus.fi
-sivustolla

Lue lisää: tilastokeskus.fi

Suomen bruttokansantuote

= tavaroiden ja palvelujen kokonaistuotannon arvo

268 650 000 000 €

BKT:n indikaattorit vuositilinpäädössä

*) Lisäksi kaikki nämä henkeä kohden laskettuna

- Käypiin hintoihin, miljoonaa euroa *
- Edellisen vuoden hinnoin, miljoonaa euroa *
- Volyymisarja, viitevuosi 2010 *
- Volyymisarja, viitevuosi 2015 *
- Volyymisarja, viitevuosi 2022
- Volyymi-indeksi, 2015=100 *
- Hintaindeksi, 2015=100
- Volyymien muutokset, % *
- Arvon muutokset, %
- Hinnan muutokset, %

Euromääräinen summa kyseisen vuoden hinnoin. Ei huomioitu rahanarvon tai ostovoiman muutosta.

Summa edellisen vuoden hinnoin, jolloin poistettu rahan arvon muutosten vaikutus, eli kertoo vain määrän muutoksen.

Hinnanmuutoksista puhdistettu aikasarja verrattuna vuoteen 2010.

Hinnanmuutoksista puhdistettu aikasarja verrattuna vuoteen 2015.

Hinnanmuutoksista puhdistettu aikasarja verrattuna vuoteen 2022.

Hinnanmuutoksista puhdistettu, määrällistä kehitystä osoittava indeksi. Kertoo muutoksen vuoteen 2015 verrattuna.

Kertoo hintojen muutoksen vuoteen 2015 verrattuna.

Määrän muutosaste, hintojen vaikutus poistettu. BKT:n reaalin kasvu. Kuvaa suhdannevaihtelua.

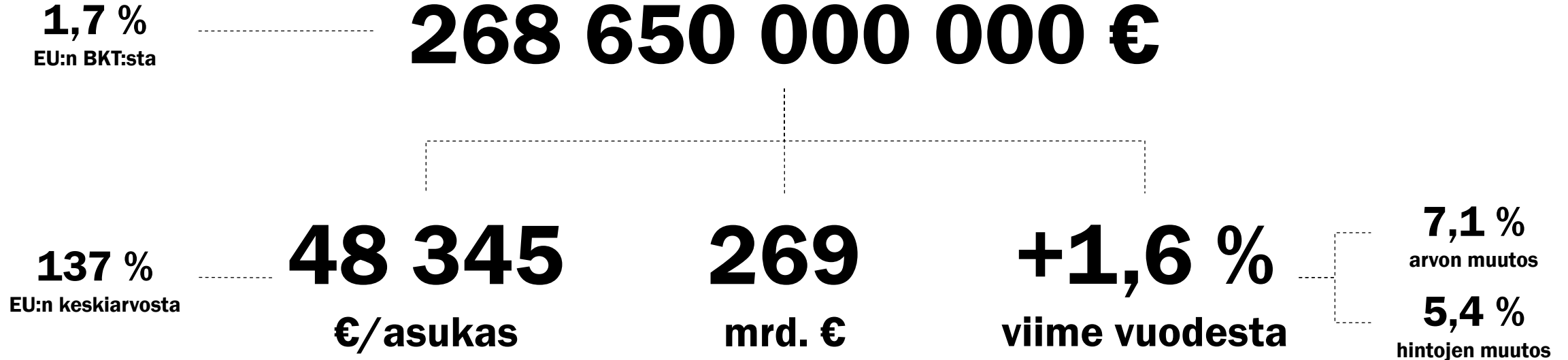
Käypähintaisen summan prosentuaalinen muutos edellisvuoteen verrattuna. Mukana sekä hintojen että määrän muutos.

Hintaindeksin prosentuaalinen muutos. Kertoo, kuinka paljon hinnat ovat muuttuneet edellisvuoteen verrattuna.

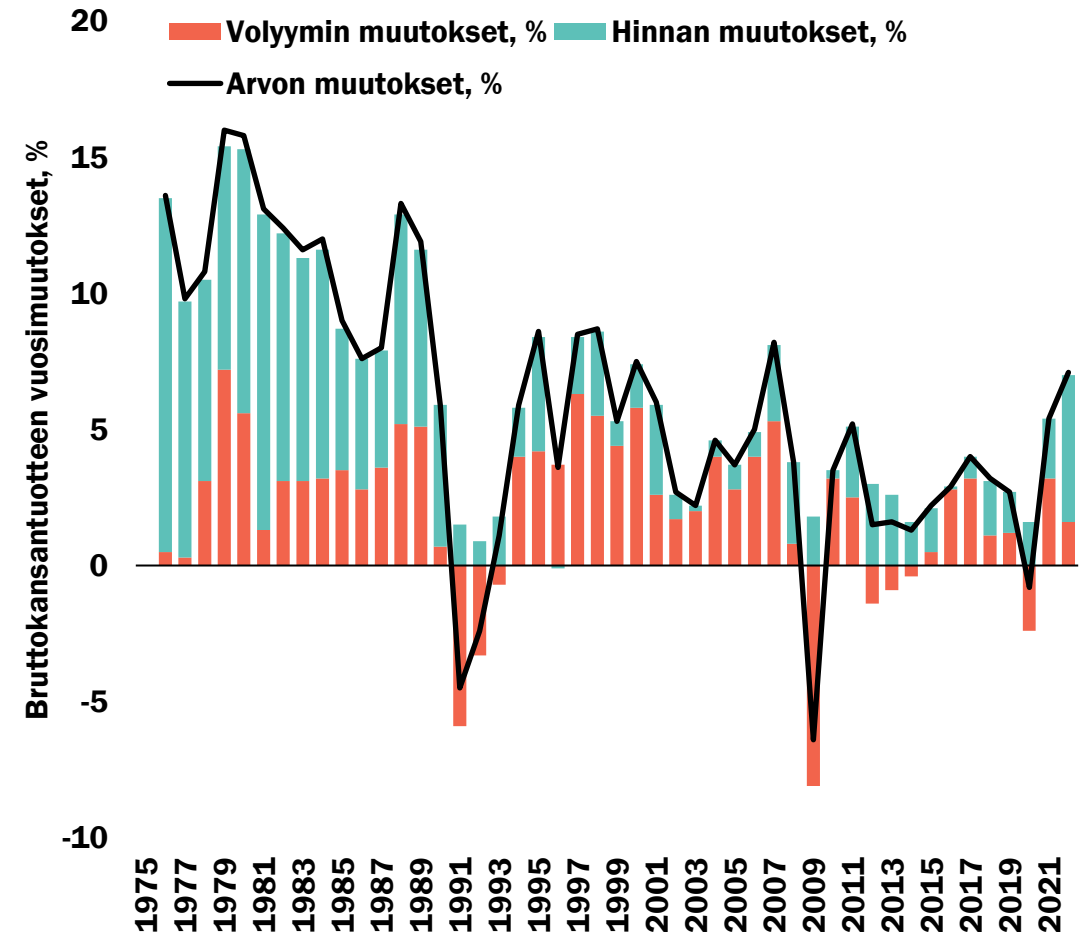
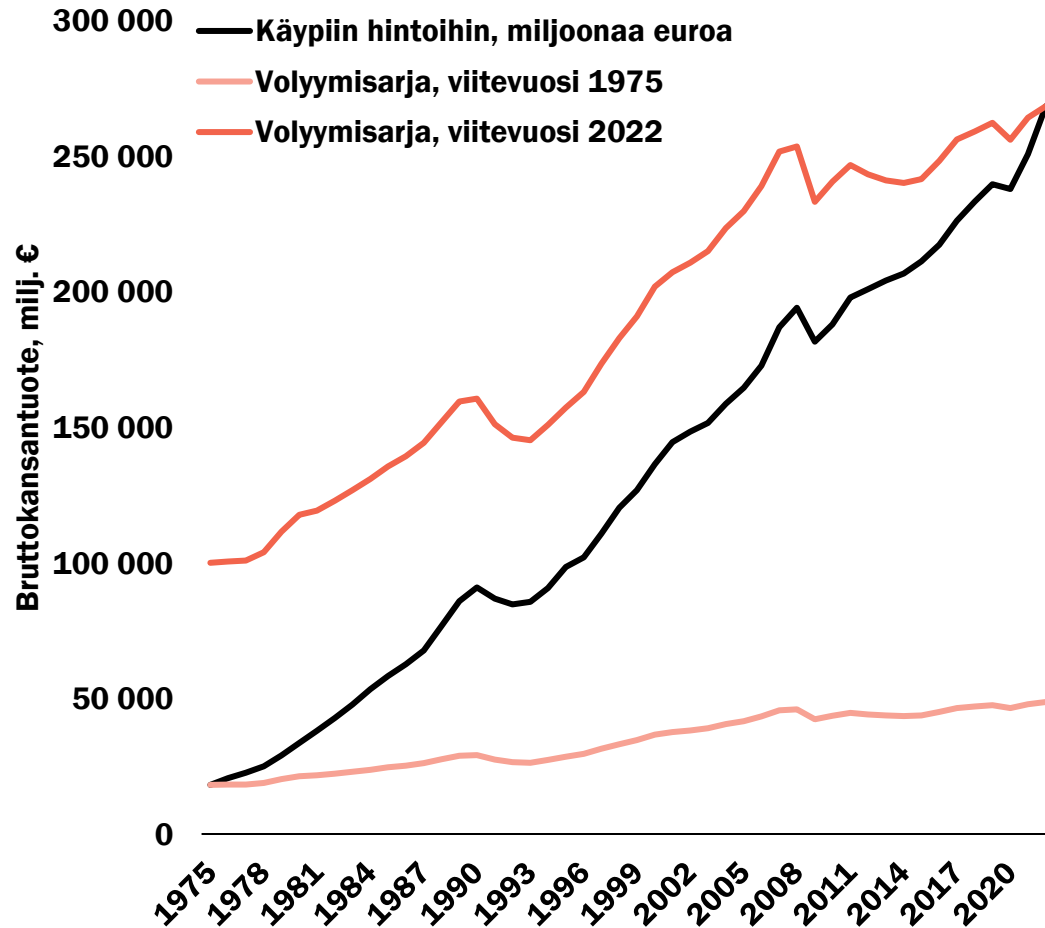

Suomen bruttokansantuote

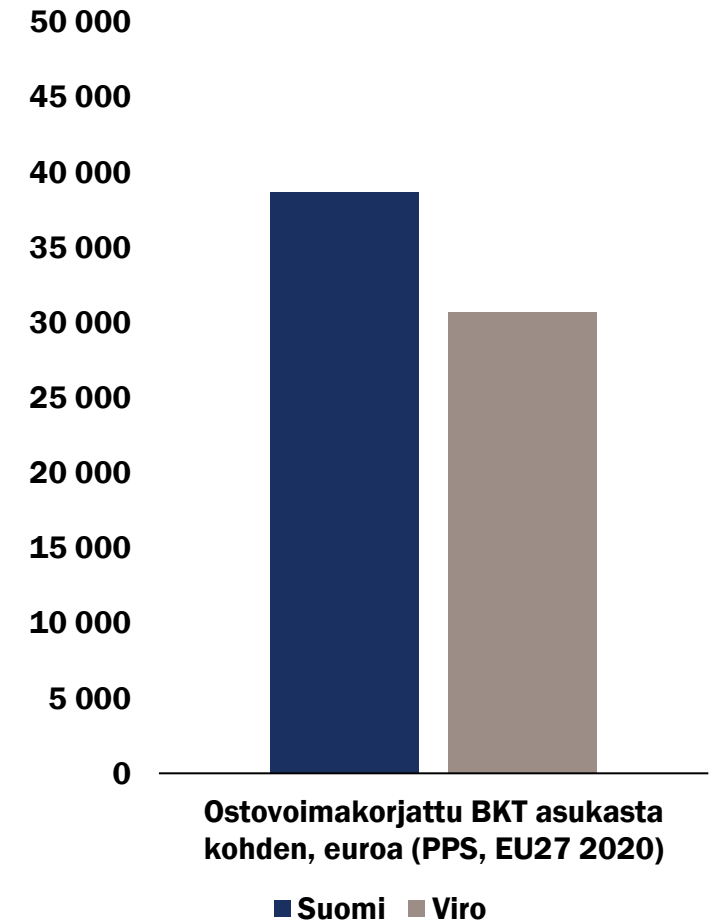
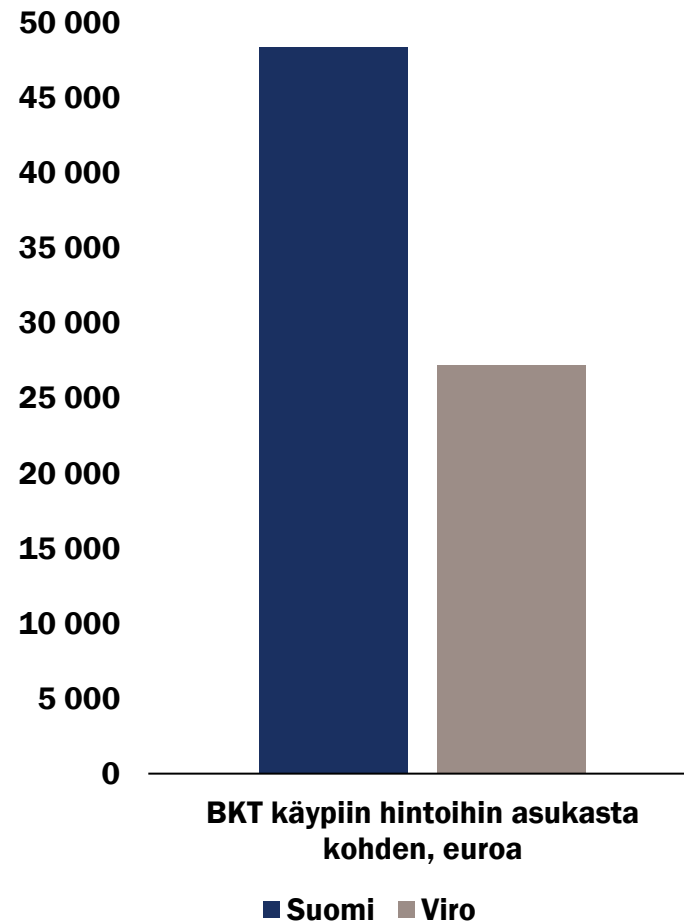
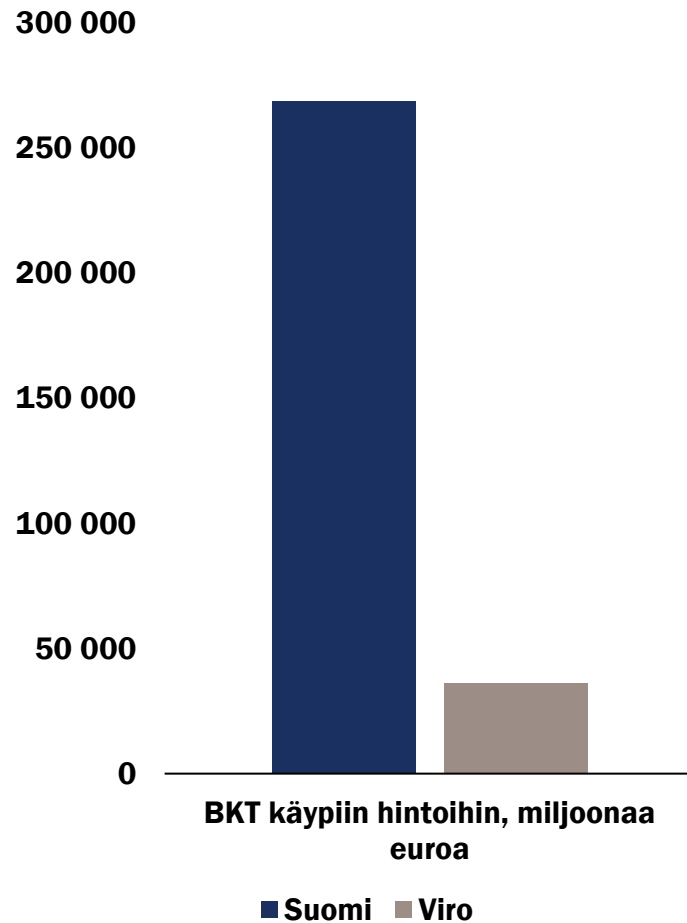
= tavaroiden ja palvelujen kokonaistuotannon arvo

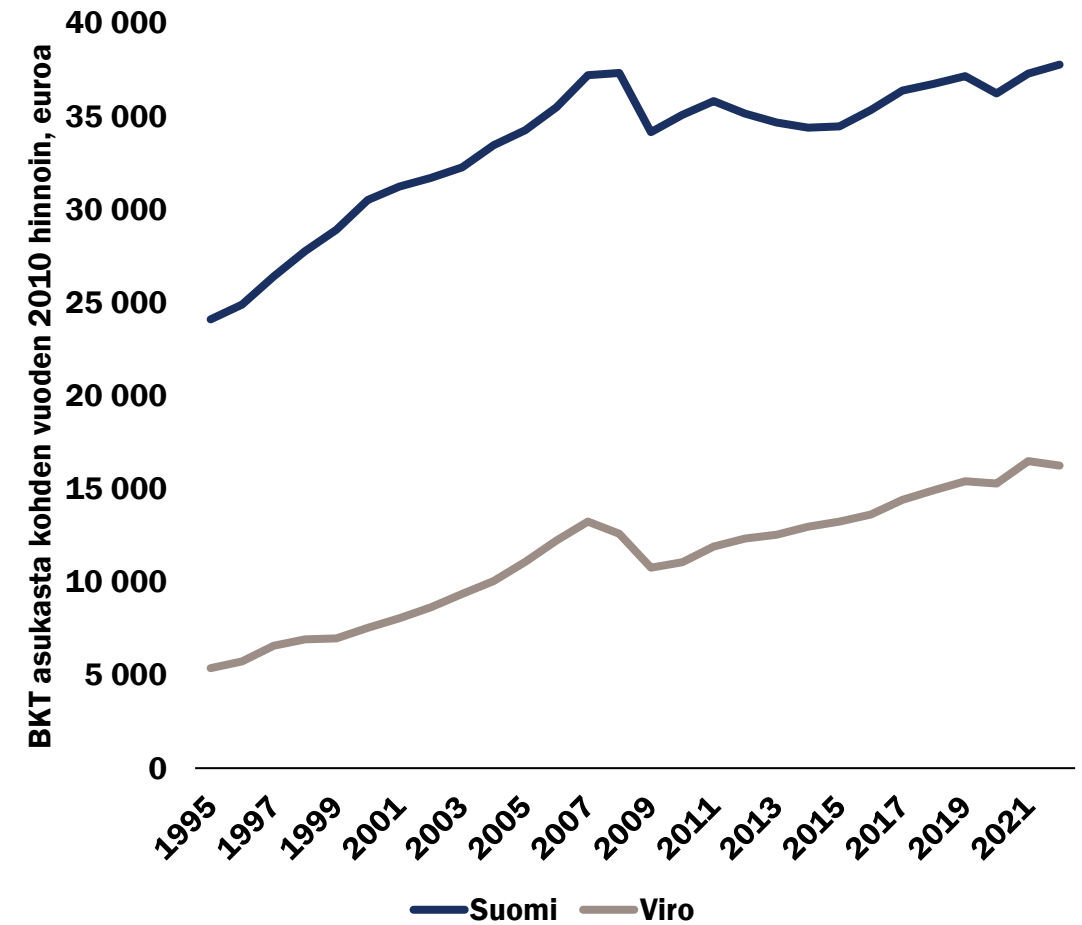
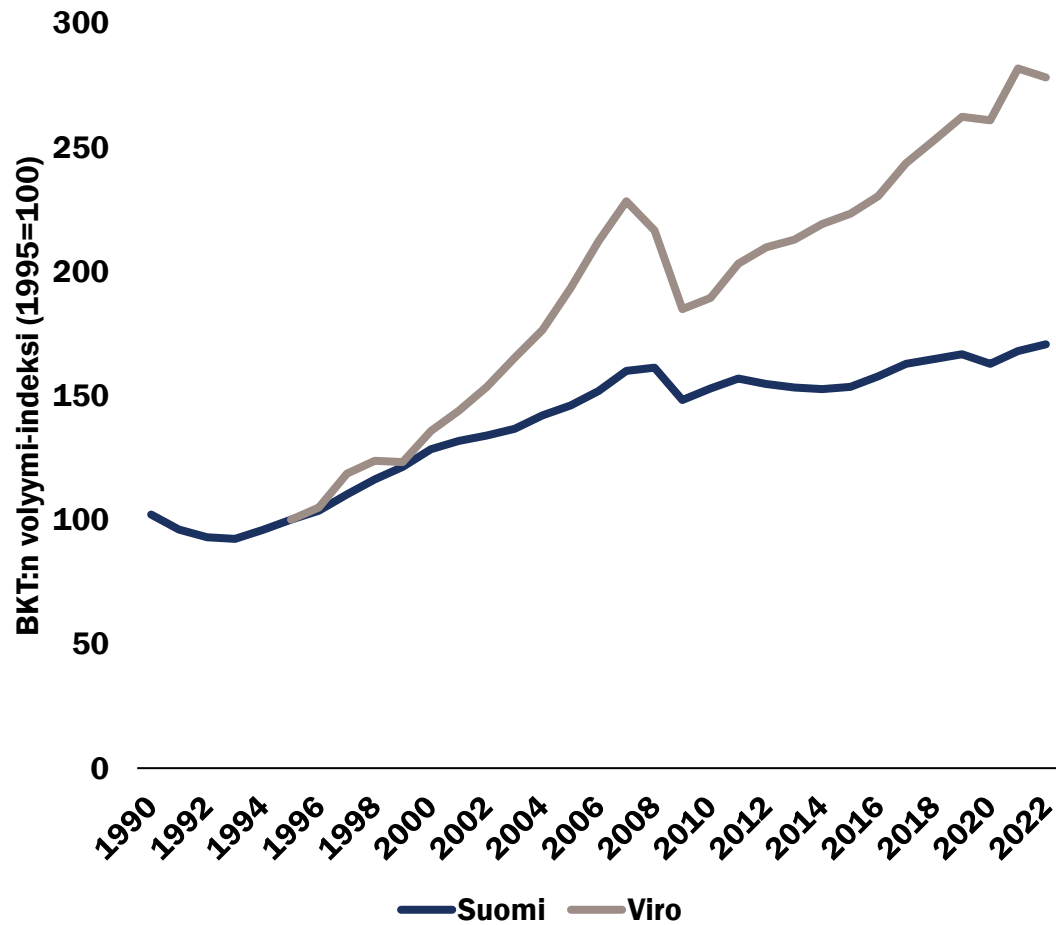
Nimellinen ja reaali

Ostovoimakorjaus auttaa vertailussa

BKT ja BKT asukasta kohden

BKT:n indikaattorit neljännesvuositilinpäädössä

- Alkuperäinen sarja käypiin hintoihin, miljoonaa euroa
- Työpäiväkorjattu sarja käypiin hintoihin, miljoonaa euroa
- Kausitasoitettu ja työpäiväkorjattu sarja käypiin hintoihin, miljoonaa euroa
- Trendisarja käypiin hintoihin, miljoonaa euroa
- Alkuperäinen sarja, viitevuosi 2015, miljoonaa euroa
- Työpäiväkorjattu sarja, viitevuosi 2015, miljoonaa euroa
- Kausitasoitettu ja työpäiväkorjattu sarja, viitevuosi 2015, miljoonaa euroa
- Trendisarja, viitevuosi 2015, miljoonaa euroa
- Alkuperäisen sarjan volyymin muutos vuodentakaisesta, %
- Työpäiväkorjatun sarjan volyymin muutos vuodentakaisesta, %
- Kausitasoitettun ja työpäiväkorjatun sarjan volyymin muutos vuodentakaisesta, %
- Trendisarjan volyymin muutos vuodentakaisesta, %
- Kausitasoitettun ja työpäiväkorjatun sarjan volyymin muutos edellisneljänneksestä, %
- Trendisarjan volyymin muutos edellisneljänneksestä, %

Hinnat

- käypiin hintoihin
- viitevuosi 2015 (hintapuhdistettu)

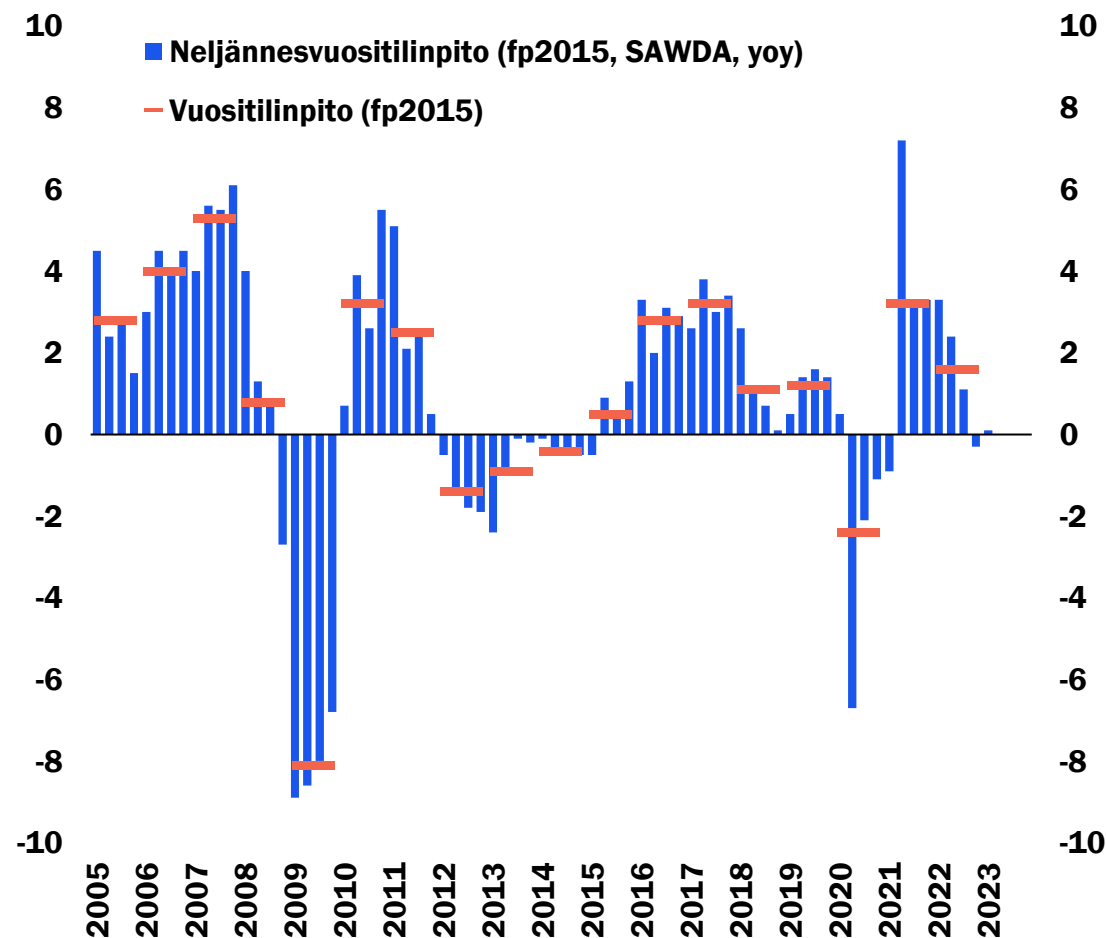
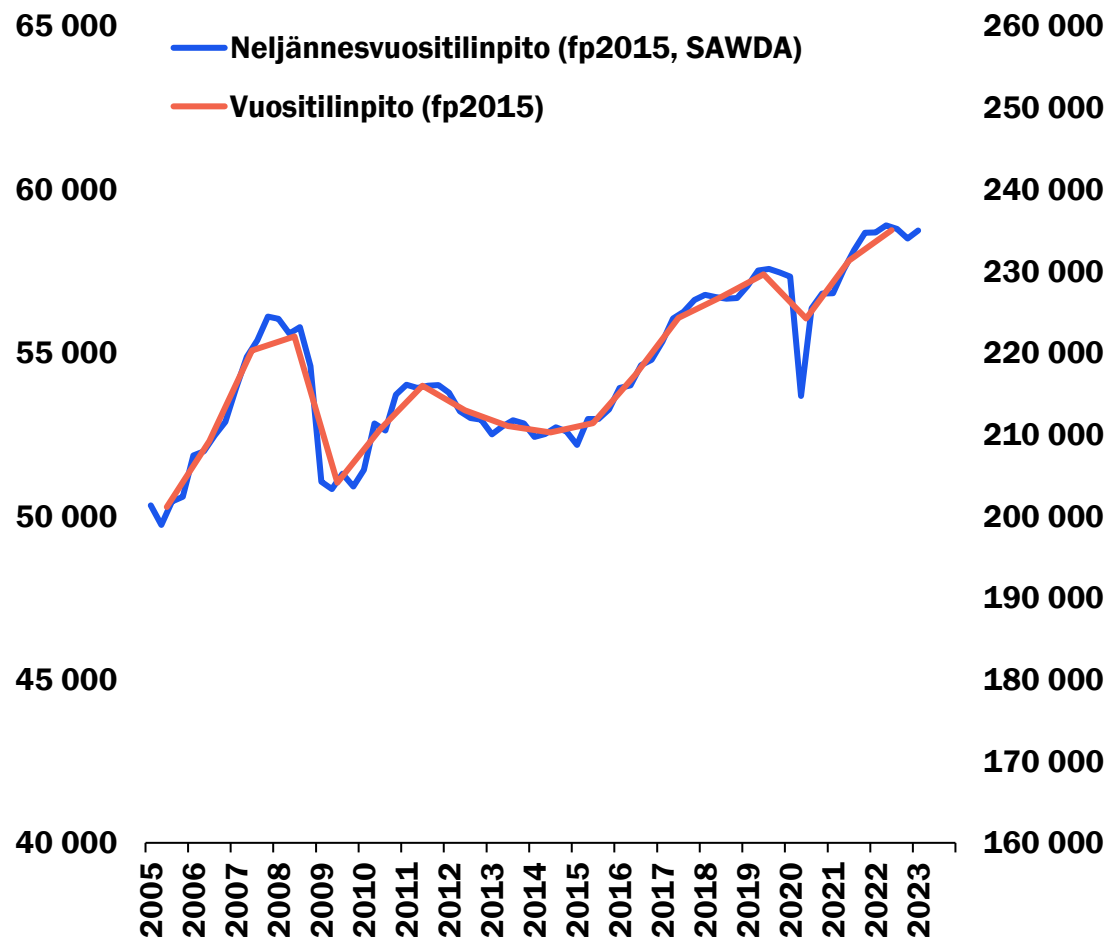
Kausitasoitus

- Alkuperäinen
- Työpäiväkorjattu
- Kausitasoitettu ja työpäiväkorjattu
- Trendi

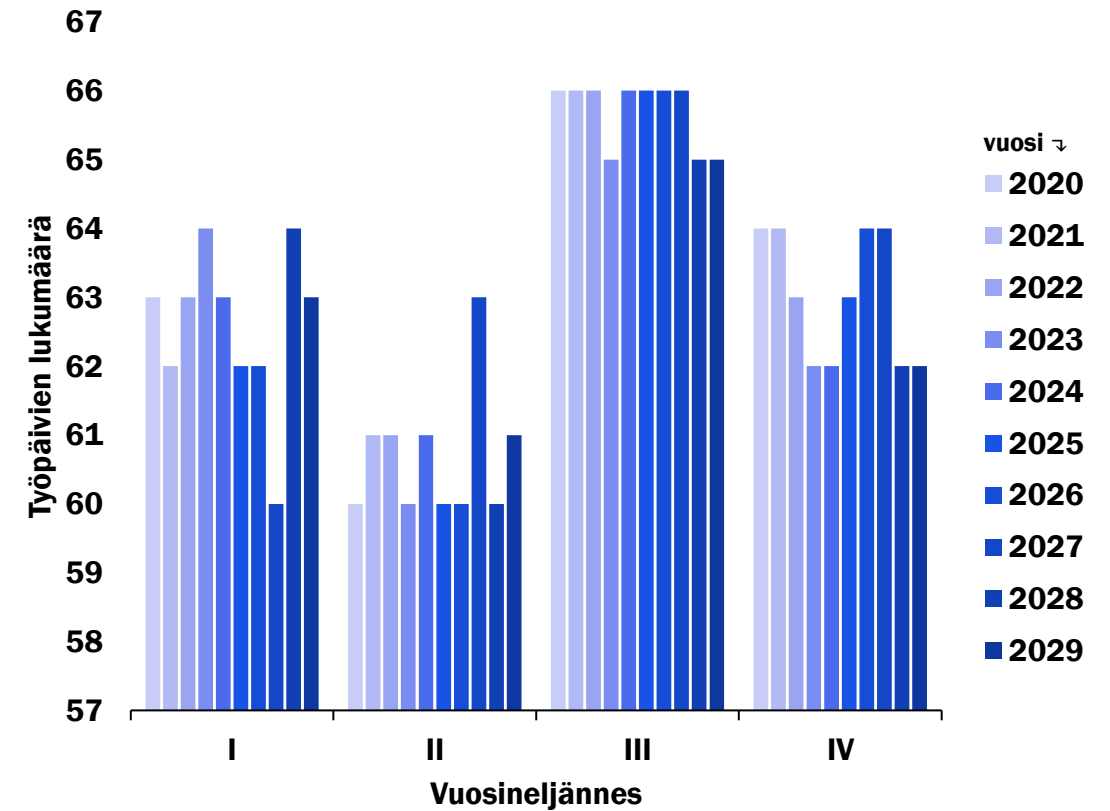
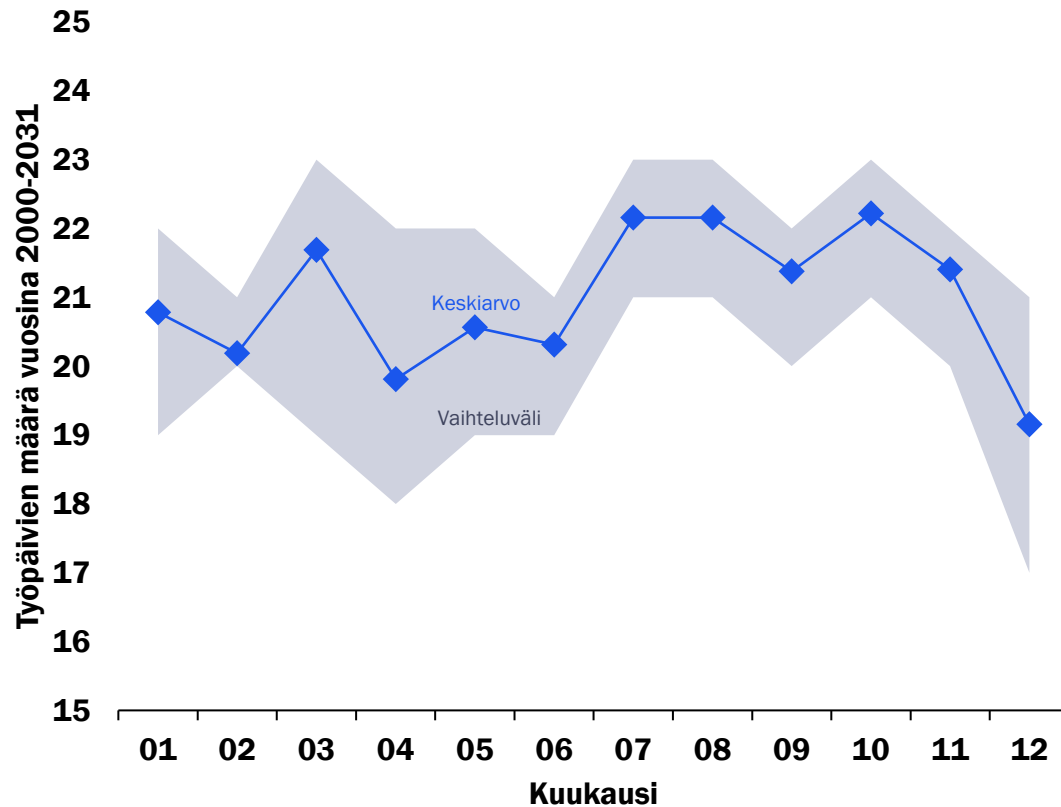
Muutos

- muutos vuodentakaisesta
- muutos edellisneljänneksestä

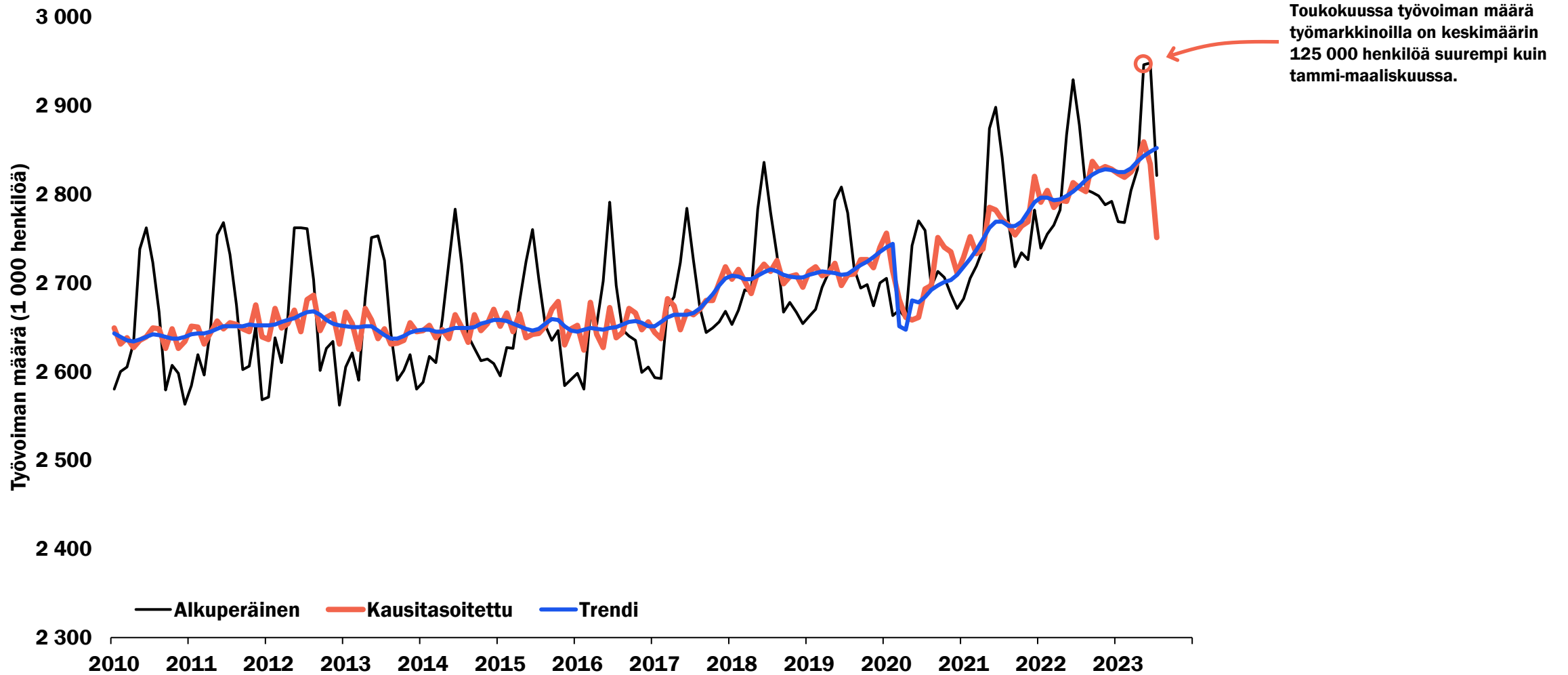
Vuositilinpito ja neljännesvuositilinpito

Työpäiväkorjaus: arkipyhillä on merkitystä

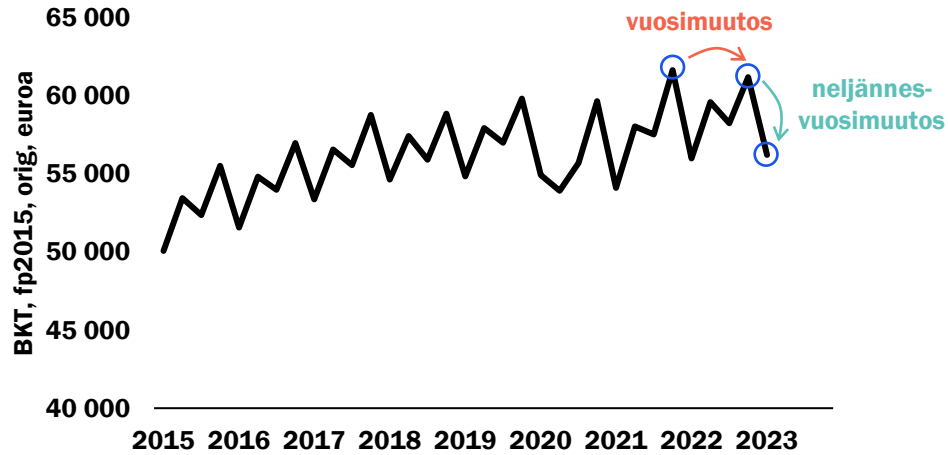

Kausipuhdistus auttaa kehityksen seurannassa

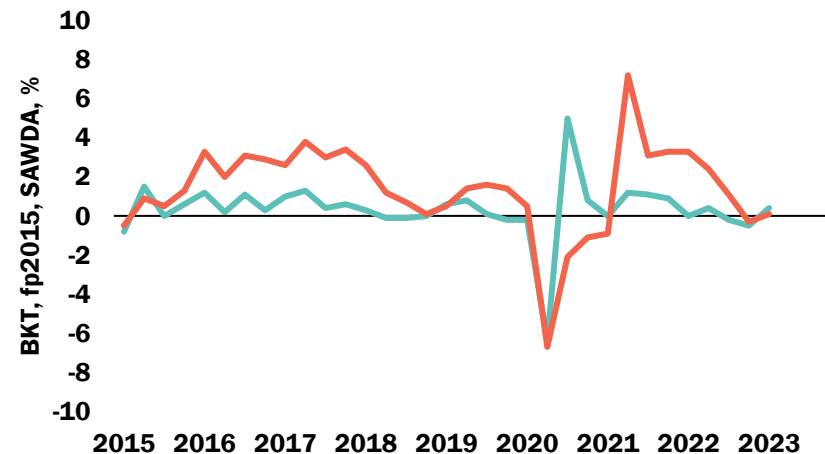
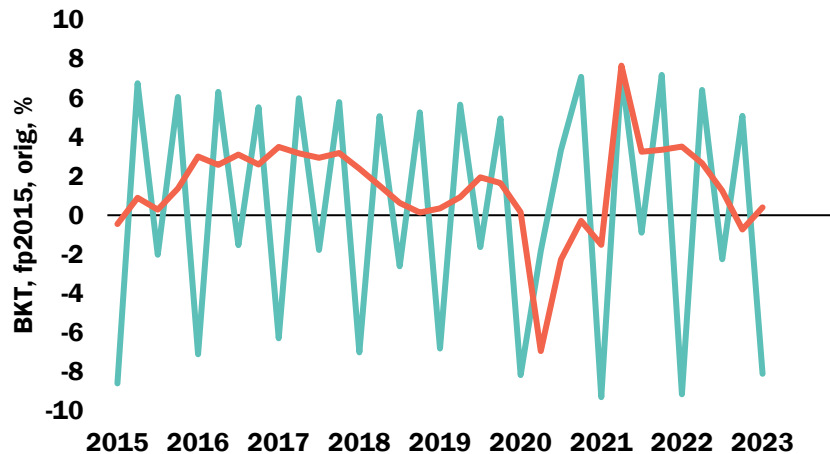
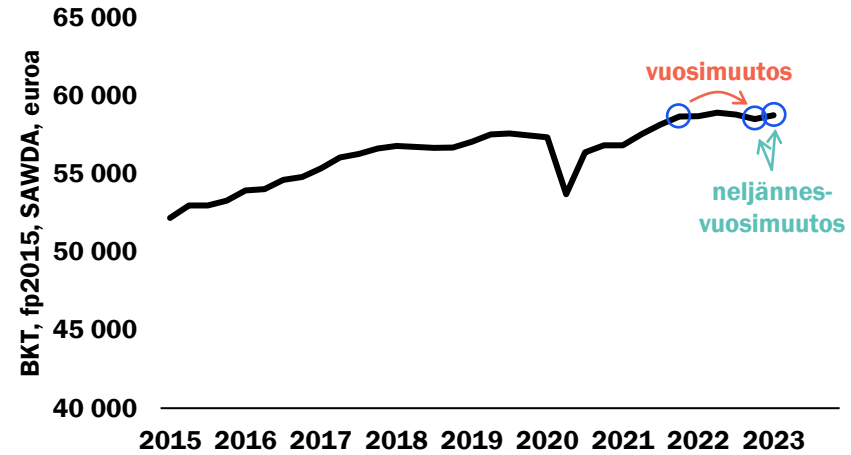

Vuosimuutos ja neljännesvuosimuutos

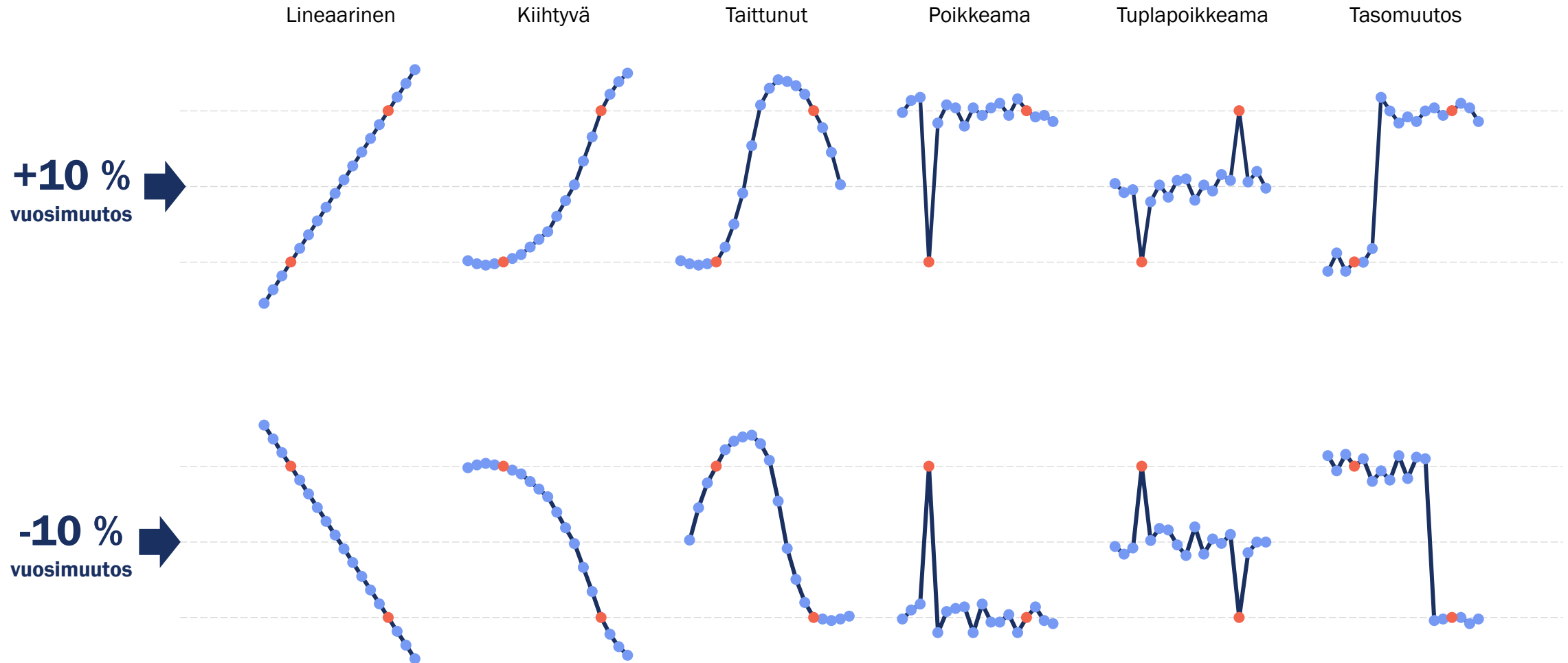
Alkuperäinen aikasarja

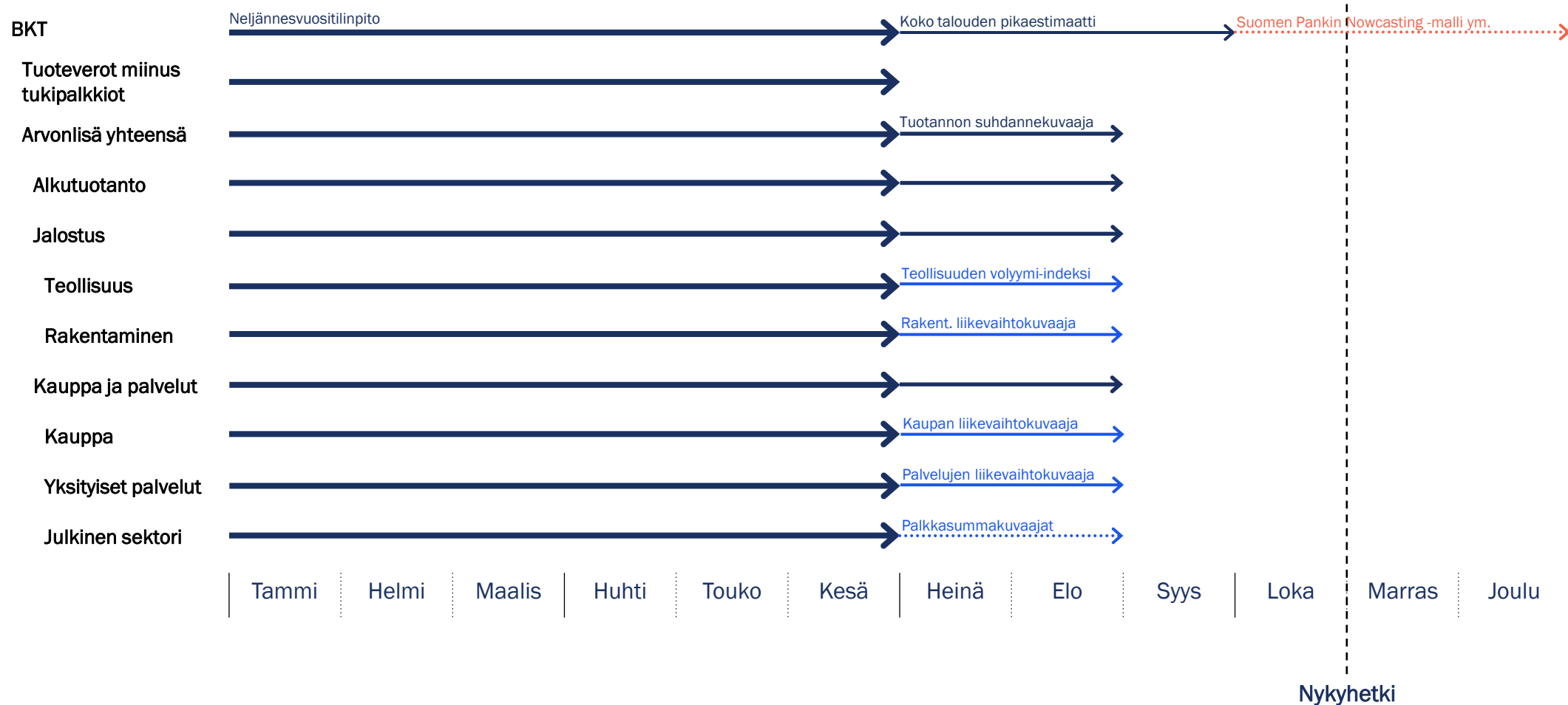
Kausitasoitettu aikasarja

Vuosimuutos ei aina kerro kehityksen suunnasta

Suhdanneilastot tuovat lähemmäs nykyhetkeä

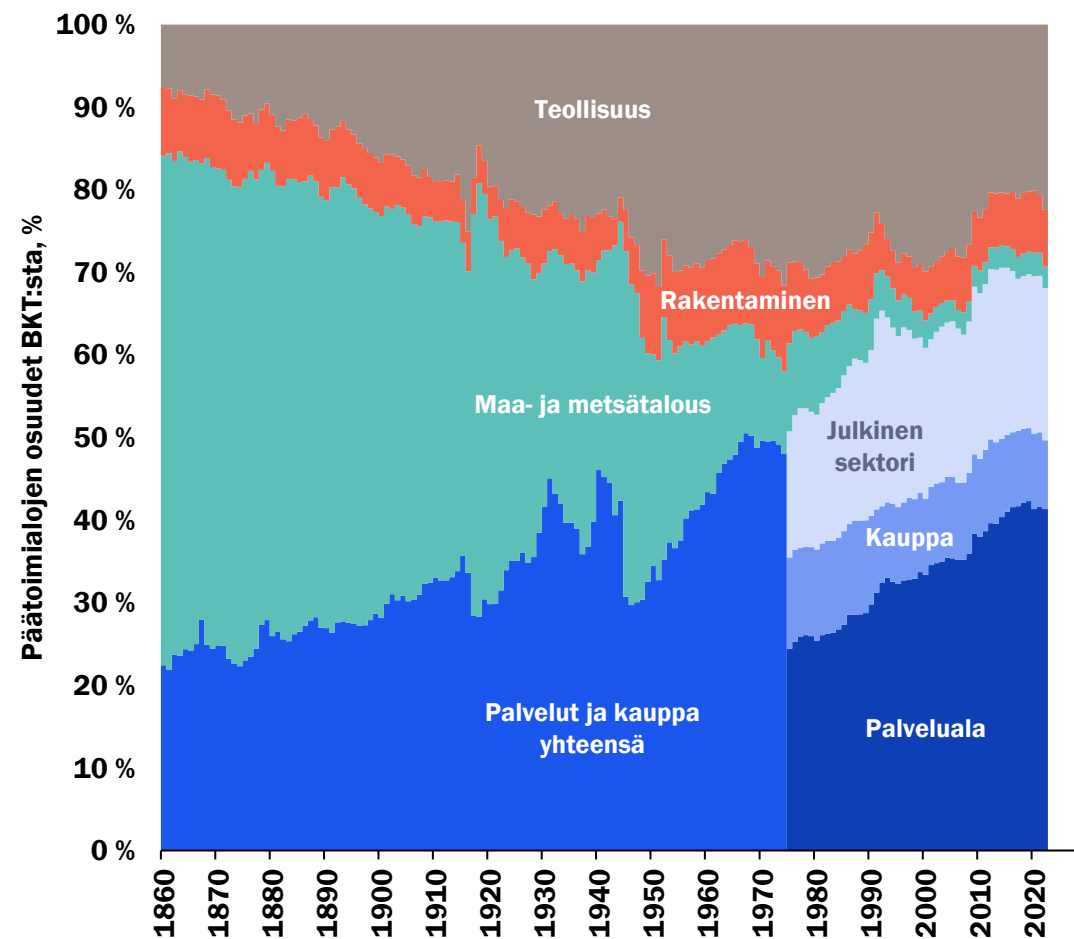
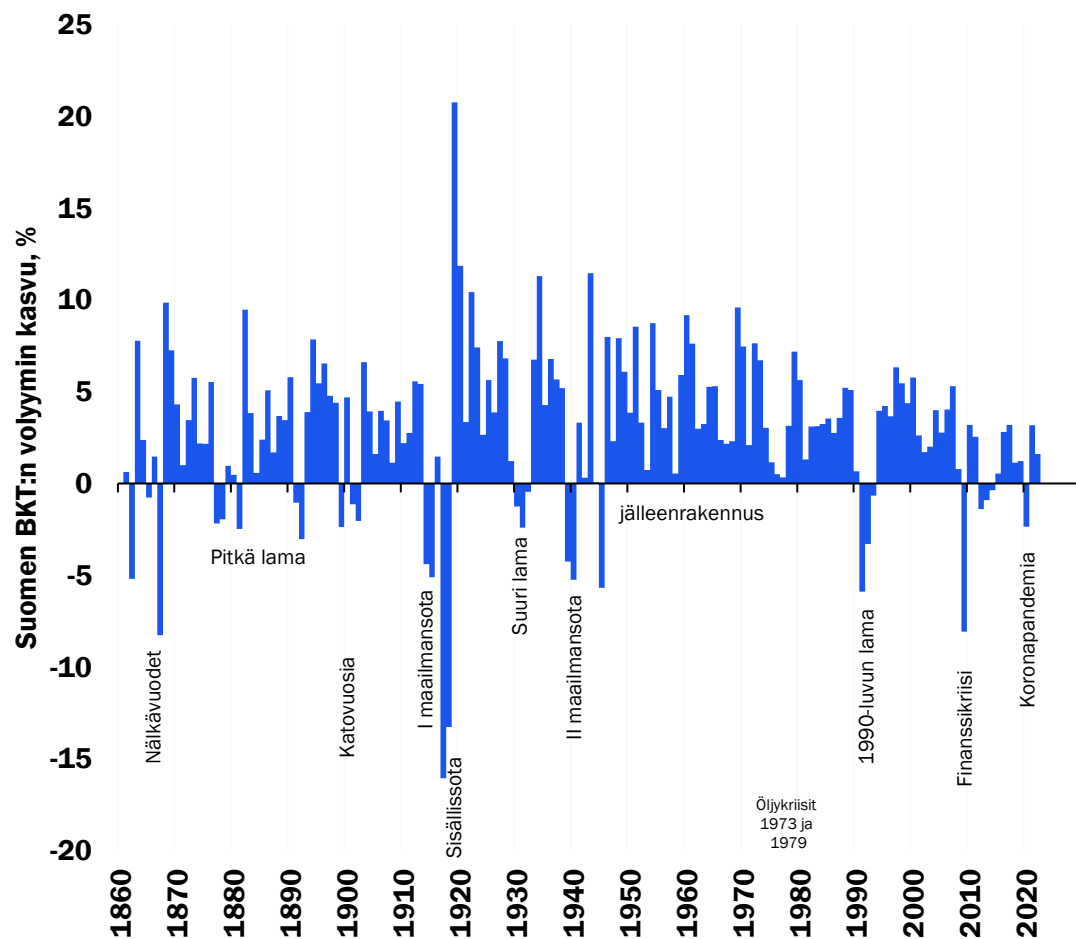
Talouden seurannan tärkeimmät tilastot

- » **Kansantalouden tilinpito**
- » **Suhdannetilastot**
- » **Luottamusindikaattorit**
- » **Ulkomaankauppatilastot**
- » **Palkkatilastot**
- » **Väestötilastot**
- » **Hintatilastot**
- » **Yritystilastot**
- » **Matkailutilastot**
- » **Konkurssit**
- » **Aloittaneet ja lopettaneet yritykset**
- » **Varastotilasto**
- » **Investointitiedustelut**

Historia-aikasarjat

Hyödynnä Suomen pitkiä historia-aikasarjoja!

Aluetiedot

Tutki alueellisia eroja

Paavo – tilastoja postinumeroalueittain

Perustietoja väestöstä, tuloista, työpaikoista ym. postinumeroalueittain.

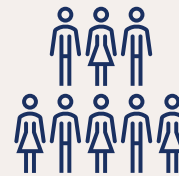
Työssäkäyntitilasto

Tietoa mm. työllisistä, työpaikoista ja toimialoista alueittain.

Kuntien avainluvut

Näppärää kuntien perustietojen vertailua, esim. elinkeinorakenne, väestö ym.

Väestörakenne ja väestön ennakkotilasto

Kaikkea mahdollista väestöstä ja sen kehityksestä kunnittain.

Alueellinen yritystoimintatilasto ja toimipaikkalaskuri

Yritystietoja alueittain, mm. toimipaikat toimialoittain ja kokoluokittain.

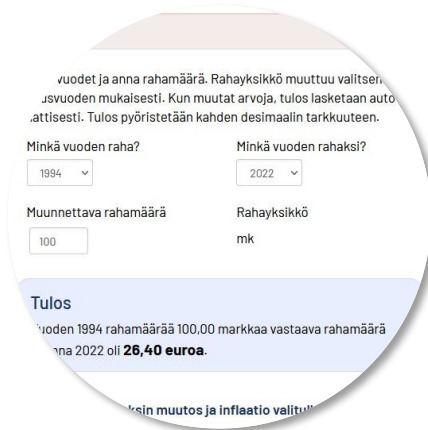

Väestön pääasiallinen toiminta kuukausittain, Aloittaneet ja lopettaneet yritykset ja Työnvälitystilasto

Nopeasti päivittyvää tietoa talouden tilasta.

Hyödylliset palvelut

Käteviä työkaluja

Rahanarvomuunnin

Laskuri, jonka avulla voi selvittää, minkä arvoinen tietyn vuoden rahamäärä on eri vuosina.

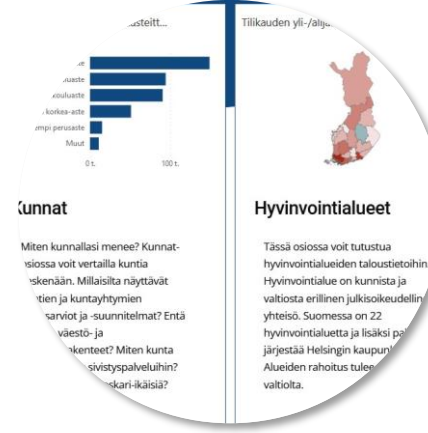
Tilasto-oppaat

Materiaalivinkkejä opettajille ja oppaita tilastojen lukutaidon kehittämiseen.

Tutki budjettia

Visuaalinen työkalu valtion talousarvion tutkimiseen.

Tutki hallintoa

Runsaasti kuntia, hyvinvointialueita sekä valtiota koskevaa taloustietoa.

Kansainvälistä tietoa

Gapminder

Havainnollista ajallista vertailua eri valtioiden välillä. Karttojen ja kuvioiden aiheita ovat mm. väestö, ympäristö, energia, koulutus ja talous.

Our World in Data

Tilastoja, indikaattoreita, visualisointeja ja artikkeleita. Keskeisiä aiheita mm. terveysolot, tulonjako, energia, ympäristö ja koulutus.

Talouden ja rahoituksen kansainväliset tilastot

Kansainväliseen tilastotiedon oppaaseen on koottu linkit Eurostatin, OECD:n, IMF:n ja BIS:n talous- ja rahoitustilastoihin.

Suomen tilastollisen vuosikirjan kansainvälinen osio

Oleelliset kansainväliset tilastotiedot suomeksi. Aiheina mm. väestö, talous, ympäristö ja koulutus.

Tulossa
syksyllä!

Olympiamitalistiksi?

Tilasto-olympialaiset on nuorten kansainvälinen tilastokilpailu.

Yläkoulujen ja lukioden sekä toisen asteen ammatillisten oppilaitosten oppilaiden joukkueet kilpailevat keskenään ratkaisemalla tilastollisia ongelmia, etsimällä aineistoja ja tuottamalla tilastollisia analyysejä. Oivaltava tapa oppia tilastoista!

[Lue lisää tilasto-olympialaisista](#)

Kiitos!

Matti Paavonen / 029 551 3084
matti.paavonen@stat.fi
Twitter: [@mapaavon](https://twitter.com/mapaavon)
LinkedIn: [/mattipaavonen](https://www.linkedin.com/in/mattipaavonen)

Katriina Tiainen / 0295 513 049
Katriina.tiainen@stat.fi
Twitter: [@KatriinaTiainen](https://twitter.com/KatriinaTiainen)
LinkedIn: [/katriina-tiainen](https://www.linkedin.com/in/katriina-tiainen)

Tietoisku 1

#TalousTutuksi

Ennakoiva talousneuvonta Talous tutuksi- päivät 2023

TALOUS- JA
VELKANEUVONTA
EKONOMI- OCH
SKULDRÅDGIVNING

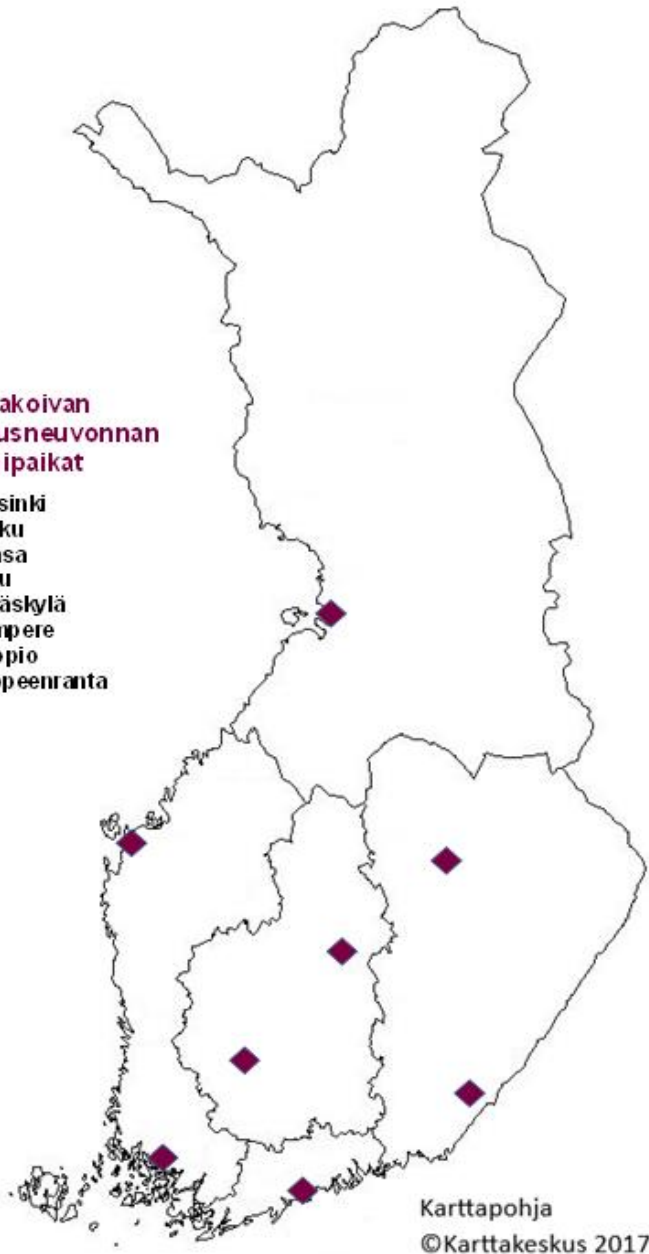
Ulosottolaitos
Utsökningsverket

Ennakoiva talousneuvonta

- Ennakoivan talousneuvonnan tavoitteena on parantaa kansalaisten talouden hallintaa ja olla mukana velkaantumisesta aiheutuvien haittojen torjunnassa
- Tavoitteeseen pyritään yhteistyöllä ulosoton ja oikeusavun talous- ja velkaneuvonnan kesken
- Välitämme konkreettisia talouden hallinnan välineitä ja osallistumme kansalaisten talouslukutaidon kehittämiseen
- Järjestämme sidosryhmille ja heidän asiakkailleen tilaisuuksia sekä osallistumme sidosryhmien ja asiakkaiden tilaisuuksiin räätälöidyin kokonaisuuksin
- Työ sisältää alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä ja kehittämistä eri toimijoiden kanssa
- Yhteistyötä verkossa, tapahtumissa sekä livenä

**Ennakoivan
talousneuvonnan
toimipaikat**

Helsinki
Turku
Vaasa
Oulu
Jyväskylä
Tampere
Kuopio
Lappeenranta

Ulosottolaitos Ennakoivan talousneuvonnan toiminto

- 16 asiantuntijaa, kullakin vastuullaan oma maantieteellinen alue
- Ei perintätyötä vaan verkosto- ja kansalaisvaikuttamista ennaltaehkäisevällä kärjellä
- Yhteinen sähköposti:
ennakoivatalousneuvonta.uo@oikeus.fi
- Yhteydenottopyyntö välittyy alueen asiantuntijalle

Toimintamme on valtakunnallista

Työkalut

- Maksutonta koulutusta, ohjausta ja neuvontaa
- Ulosottolaitoksen verkkosivuilla visa, videoita, ulosottosanakirja
- Talousneuvolat

[Ennakoiva talousneuvonta - Ulosottolaitos](#)

- Koulutuskalenteri, syksyn koulutukset ammattilaisille julkaistuna

[Koulutuksia sidosryhmille - Ulosottolaitos](#)

- Uutiskirjeemme tilaukseen

[Uutiskirje sidosryhmille - Ulosottolaitos](#)

- UUTTA: Materiaali opettajille

Löydettävissä Oph verkkosivuilta: Talous-, yrittäjyys- ja työelämäosaaminen- sivulta <https://www.oph.fi/fi/talous-yrittajyys-ja-tyoelamaosaaminen>

Ulosottolaitos järjestää infoja opettajille Massivaara- materiaalin hyödyntämiseen

Ilmoittautuminen ennakoivan talousosaamisen oppimateriaali –infotilaisuuteen:

Tiistai 3.10. klo 14–14.45

<https://link.webpolsurveys.com/EP/0D5EEA545C68DE0A>

tai

Keskiviikko 4.10. klo 14–14.45

<https://link.webpolsurveys.com/EP/32D785AA2E035C73>

Ilmoittautuminen oheisten linkkien kautta.

Lisätietoja: ennakoivatalousneuvonta.uo@oikeus.fi

Ennakoiva talous- ja velkaneuvonta oikeusaputoimistoissa

Talous tutuksi 2023

Mitä oikeusavun ennakoivalla talous- ja velkaneuvonnalla on annettavaa opettajille,
koululaisille ja opiskelijoille?

Lakisääteinen talous- ja velkaneuvonta

Ennakoiva talousneuvonta

Laki talous ja
velkaneuvonnas-
ta

Edistää
taloudenhallin-
nan osaamista

Yksityishenkilöt
ja TMI-yrittäjät

Yhteistyötä
asiakkaiden ja
ammattilaisten
kanssa

Oman talouden hallinta

Maksukyky, puskuri, rutiinit

Taloudellisen tilanteen dokumentointi ja arviointi sekä talouslukutaito

Maksukyvyn ja vastuiden/sitoumusten selvittäminen

- Realistinen/ todellinen tulojen, menojen, sitoumusten ja varallisuuden arviointi
 - Talouden puskuri
- Rutiinit taloushallinnassa

Tietoa ja välineitä oman talouden hallintaan

- Talouden oma-apu verkkosivu auttaa oikean tiedon avulla talousasioissa
 - [Talouden oma-apu - Talous- ja velkaneuvonta \(oikeus.fi\)](https://oikeus.fi/talouden-oma-apu)
- Talousjavelkaneuvonta.fi
 - Talous- ja velkaneuvonnan esitteet ja materiaalia
 - Nuorten työkirja ”askeleet kohti omaa taloutta”
- Chat linkki
- Talousneuvolat
 - [Talousneuvola - Talous- ja velkaneuvonta \(oikeus.fi\)](https://oikeus.fi/talousneuvola)
- Askeleet kohti parempaa taloutta webinaarit
 - Talousvalmennus jaksot oman talouden hallintaan syksyllä 2023

Oman talouden hallinta - Kohti tulevaisuutta

Suunnittele
talousasioita

Budjetointi

Taloudenhallinta
on jatkuvaa
opettelua

Omat toimet
talouden
hallintaan

Yhteydenotto

Oikeusavun talous- ja velkaneuvonta
Ennakoiva talousneuvonta

Yhteystieto tarkentuu myöhemmin

Ennakoivan talousneuvonnan toiminto
Ulosottolaitos

ennakoivatalousneuvonta.uo@oikeus.fi

TALOUS- JA
VELKANEUVONTA
EKONOMI- OCH
SKULDRÅDGIVNING

Ulosottolaitos
Utsökningsverket

ENNAKOIVA TALOUSNEUVONTA

Tietoisku 2

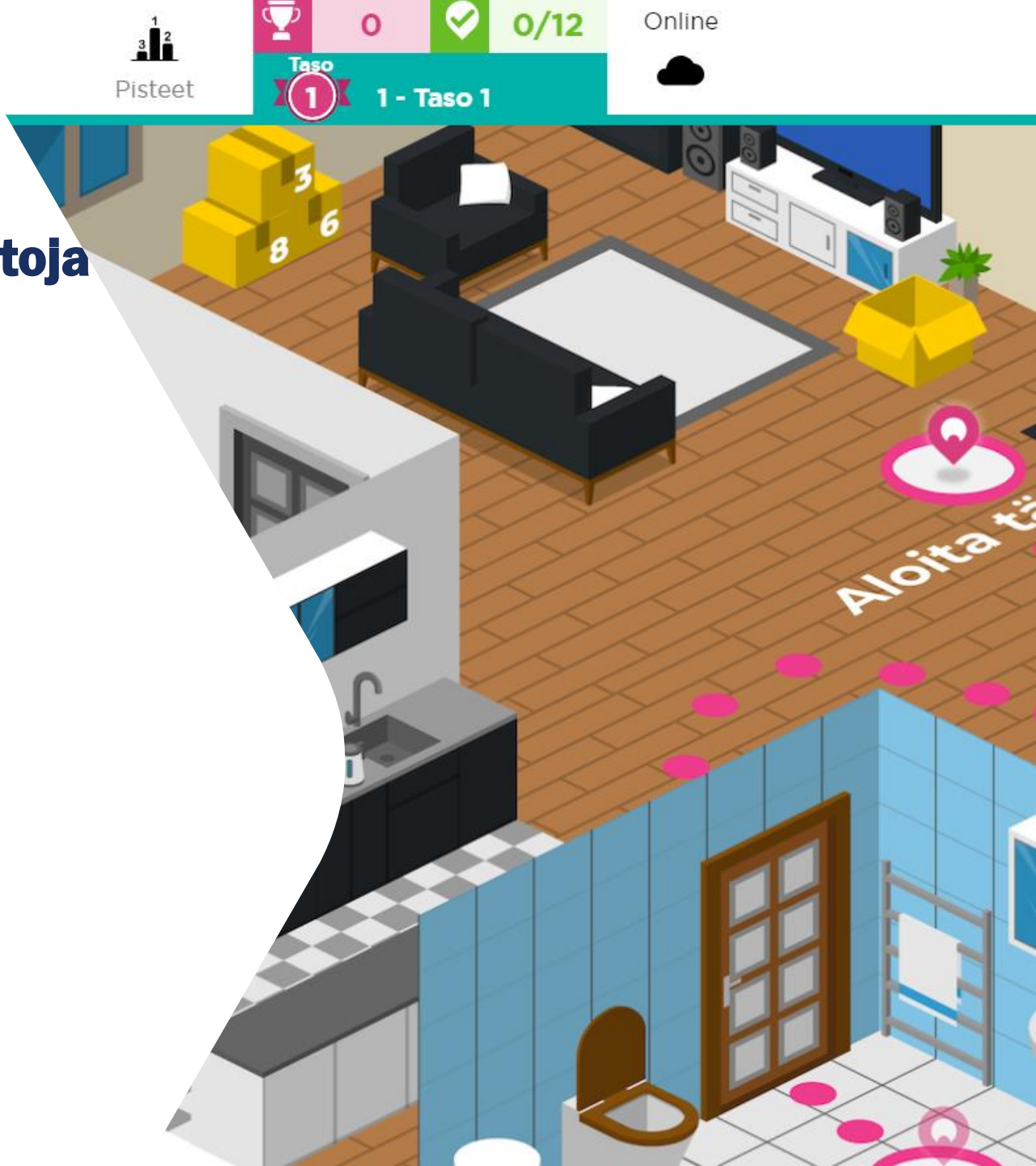
#TalousTutuksi

Koska "joku muu" ei hoida - Asumisen opetus -peli antaa nuorille tärkeitä taitoja

Ann-Mari Sandholm
Viestintä- ja koulutuspäällikkö

Isännöintiiliitto

Isännöintiliitto

**Koko alan
yhteinen tehtävä**

**Palveleva asiantuntijuus ja
jatkuva oppiminen**

**Suoraselkäisyys,
avoimuus ja rehtiys**

**Näytämme isännöinnin
kiinnostavuuden**

Miksi asumisenopetus on tärkeää?

Yli 2,7 miljoonaa suomalaista asuu taloyhtiöissä.

Moni ensi kertaa taloyhtiöön muuttava nuori ei tunne taloyhtiön toimintatapoja sekä mistä apua saa mihinkin asumisen pulmaan.

Miten puhdistetaan lattiakaivo, miten sulatetaan jääkaappi, mitä seuraa siitä, jos pitää ikkunaa pakkasella pitkään auki, tai mitä pitää tehdä, jos vuokra tai vastike meinaa jäädä maksamatta? Isännöintiliitto tarjoaa ratkaisuksi asumisen taitojen opetusta eri koulutustasoilla.

Moni ajattelee, että taloyhtiöasuminen omassa tai vuokra-asunnossa sujuu ilman perustaitoja, koska se on niin vaivatonta – ainakin paljon vaivattomampaa kuin omakotitalossa. Perustaitoja
— *tarvitaan kuitenkin. Siksi myös osaamista suomalaisesta taloyhtiöjärjestelmästä tarvitaan eri*

”No kaikkihan asuvat jossain, mitä taitoja siinä tarvitaan..”

- Nuoret itse kertovat ja kokevat, että heillä ei ole tarpeeksi tietoa asumisasioista (Isännöintiliiton tutkimus vuonna 2020)
- Tällä hetkellä kouluissa opetetaan taloutta ja jonkin verran asumisen taitoja, mutta opetusta koetaan olevan liian vähän. Opetuksen määrä voi myös vaihdella koulutai opettajakohtaisesti
- Perinteisesti asumistaitoja ja neuvoja on opittu ja saatu kotoa, mutta se asettaa nuoret eriarvoiseen asemaan, koska osa jää niitä ilman.
- Aina, kun asumisen asioista keskustellaan tulee yleensä tavalla tai toisella ilmi ”Tätä pitäisi opettaa myös aikuisille” tai ”Voi kun olisin tiennyt ne asiat silloin, kun itse asuin”

Mielipide | Lukijan mielipide

Nuorten pitää oppia talouden perusasiat

Opetamme tunnistamaan hies- ja rauduskoivun niiden lehdistä, mutta emme opeta, mitä eroa on asunto- ja yhtiölainalla.

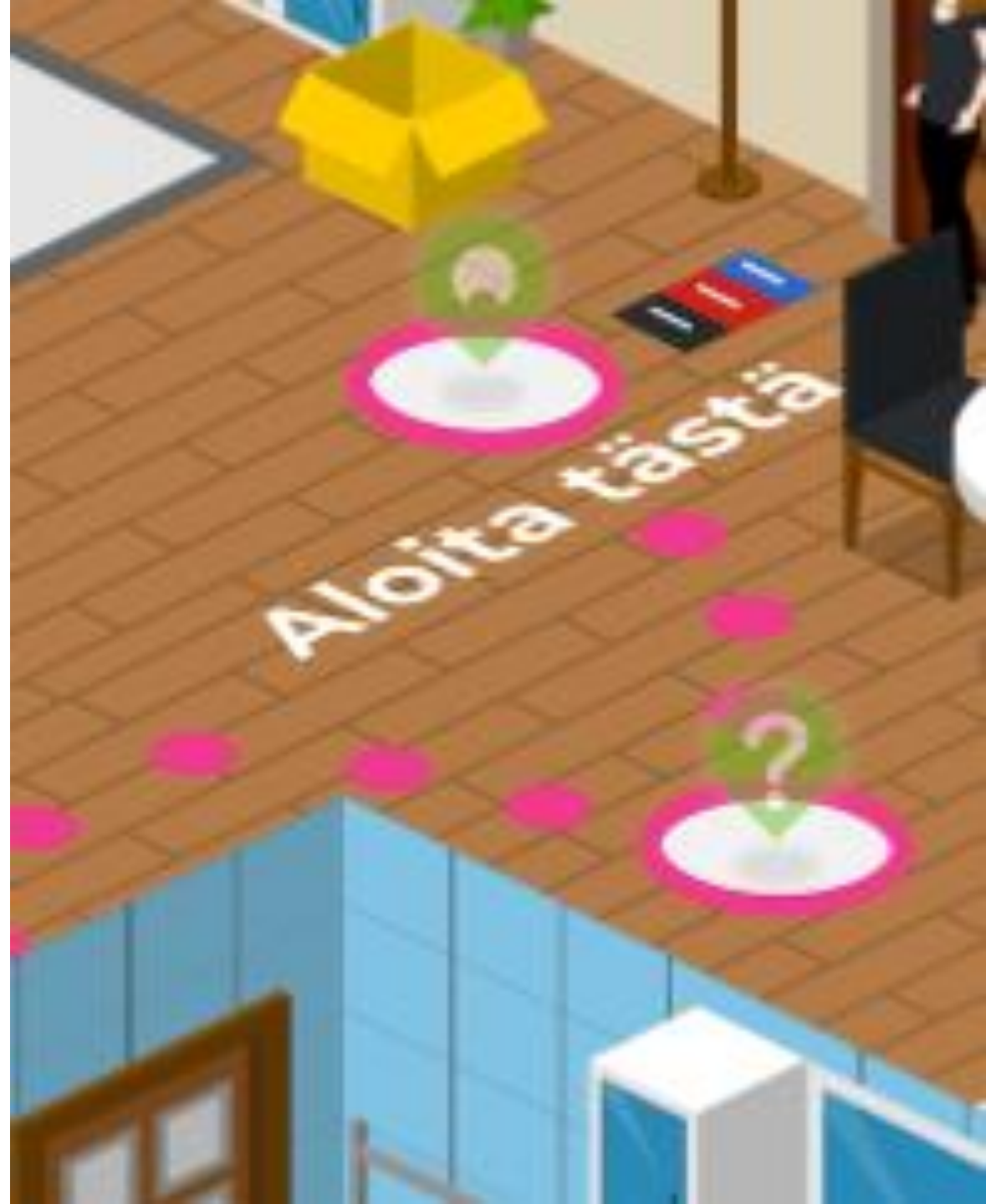
Monet nuoret velkaantuvat pikavippien takia. KUVA: LAURA OJA / HS

17.8. 2:00

JAN LÖFSTRÖM ja Marko van der Berg toivovat, että koulussa olisi hyvä tulla esille taloutta koskevia erilaisia tulkintoja (HS Vieraskynä 14.8.).

Asumisen opetus –pelin kautta tarvittavia taitoja

- Isännöintiliiton kehittämä Asumisen opetus -peli tarjoaa opettajille apua asian käsittelemiseen itsenäistymisen kynnyksellä olevien opiskelijoiden kanssa. Pelissä seurataan nuoren Havun muuttoa uuteen kotiin ja eteen tulevia kysymyksiä.
- Pelin lähtökohtana on ollut ajatus siitä, mitä asioita tulee eteen ensimmäisenä vuotena yksin asuessa.
- Pelin avulla yritetään helpottaa nuorten muuttoa omaan kotiin – ja toki myös ehkäistä ennalta asumisen ongelmia, kuten häiriöitä tai maksuvaikeuksia
- Pelin tarkoituksena on edistää asumisen taitoja ennen itsenäisen asumisen alkamista. Peli johdattelee taloyhtiömaailman rooleihin, vastuisiin ja oikeuksiin ja hyvään naapuruuteen. Tarkoituksena on tuoda asumistaitoja esiin positiivisesti.

Kenelle peli on suunnattu?

- Yläkouluikäisille, esimerkiksi 9-luokkalaisille
- Peli sopii pelattavaksi esimerkiksi yhteiskuntaopin, kotitalouden tai opinto-ohjauksen tunneilla

5. Mitä ääniä pitää sietää?

Tehtävätyyppi: Valintaruutu

Enimmäispistemäärä: 1500

Joku naapuri valittaa siitä et mä käyn liian myöhään suihkussa ja se kuulemma häiritsee sitä. Uhkailee sillä et tekee ilmoituksen mut ei kai se nyt oikeesti voi tehdä siitä ilmoitusta? Ja kenelle se muka ilmoittelis?

13.41 ✓✓

No ei mun tietääkseni ole syytä ilmoittaa mihinkään. Kai sitä ihminen saa suihkussa käydä?

14.08

Kiitos äiti ❤️

14.14 ✓✓

Pelin hyviä puolia

- Peli ei vaadi opettajan syventymistä aiheeseen ja opettelua etukäteen
- Peli on valmis kokonaisuus, joka ei vaadi pitkää valmistelua
- Laadukas ja luotettava sisältö
- Helppous
- Peli voi tarvittaessa jättää kesken ja jatkaa myöhemmin
- Sisältö tehty nuoria kiinnostavasti
- Peli on saanut hyvää palautetta

Mistä peli löytyy? Entä ohjeet ja kirjautuminen?

- Ennen pelin aloittamista ensimmäistä kertaa kannattaa tutustua peliohjeisiin ja käytännön vinkkeihin Isännöintiliiton sivuilla
- Isännöintiliiton sivuilta löytyy pelin oma sivu: www.isannointiliitto.fi/asumisenopetus
- Sivuilta löytyy opettajan materiaali sekä selkeät ohjeet
- Varsinainen peli löytyy Seppo -alustalta
- Peli on maksuton (löytyy Seppön sponsoroidut pelit – osiosta)

ASUMISEN OPETUS

Omassa kodissa -pelin avulla annat nuorelle eväitä loppuelämää.

Tutustu ja lataa käyttöön:
isannointiliitto.fi/asumisenopetus

”

Tehtävät olivat monipuolisia ja todella kivasti ajateltu ensimmäistä kertaa itsenäisesti asuvaa nuorta tehtävien laadinnassa – tarpeellinen lisä yhteiskuntaopin opetuksessa, koska tätä asiaa ei juuri oppikirjoissa löydy.

Mahdollisuus tutustua peliin testipelin kautta

Asumisen opetus: Omassa kodissa
Testi Helsinki (kopio) (kopio)

Kirjaudu pelaajana osoitteessa:

play.seppo.io

Syötä pin-koodi:

E7GA78

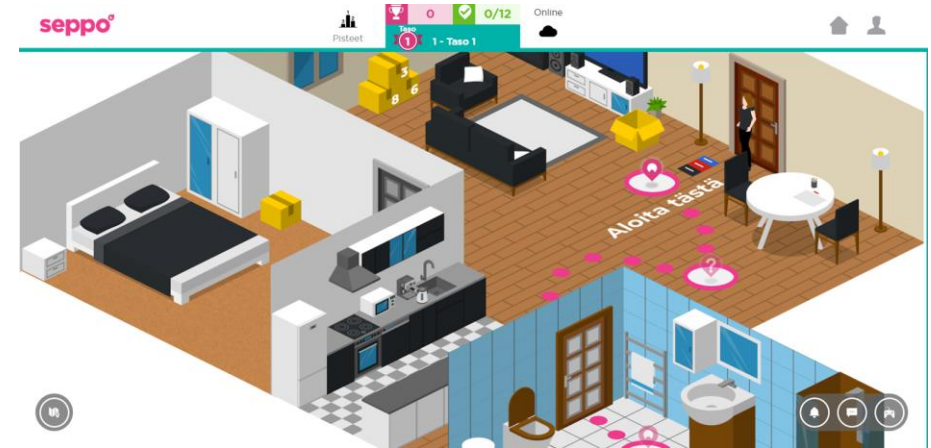

KIITOS!

Ann-Mari Sandholm

ann-mari.sandholm@isannointiliitto.fi

040-7601936

Isännöintiliitto

Tietoisku 3

#TalousTutuksi

NYT olemme me. Ja meillä olisi tärkeää asiaa!

1.9.2023 Talous tutuksi

Sami Suomela

Johtaja, opettajankoulutus ja kehitys

Nuorten yrittäjyys ja talous NYT

“

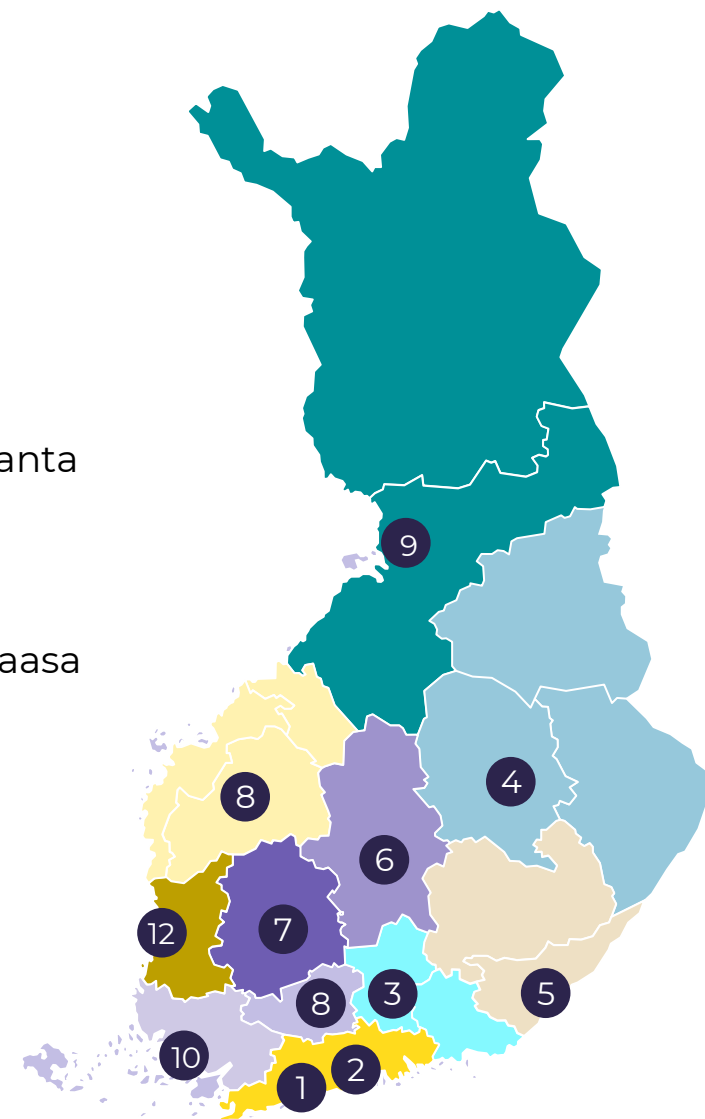
Toimimme sillanrakentajana
lasten ja nuorten sekä
toimivan työelämän välillä.

Ainutlaatuinen asiantuntijaverkostomme toimii koko Suomessa

- Kattavasti koko Suomessa
- Vastaamme alueellisesta Yrityskylä-toiminnasta
- Aluekohtaiset asiantuntijat tukevat opettajia palvelujen käyttöönotossa sekä järjestävät alueellisia tapahtumia ja koulutustilaisuuksia

- 1 NYT Uusimaa: Espoo
- 2 NYT Uusimaa: Helsinki-Vantaa
- 3 NYT Häme: Lahti
- 4 NYT Itä-Suomi: Kuopio
- 5 NYT Kaakkois-Suomi: Lappeenranta
- 6 NYT Keski-Suomi: Jyväskylä
- 7 NYT Pirkanmaa: Tampere
- 8 NYT Pohjanmaa ja Satakunta: Vaasa
- 9 NYT Pohjois-Pohjanmaa: Oulu
- 10 NYT Varsinais-Suomi: Turku
- 11 Ruotsinkieliset palvelut
LISÄKSI toimipisteet
Hämeenlinna ja Seinäjoki

Olemme osa laajaa kansainvälistä perhettä

- NYT on osa Junior Achievement (JA) – verkostoa, joka on maailman laajin yrittäjyys- ja talouskasvatusta lapsille ja nuorille tarjoava organisaatio.
- Kattojärjestö on perustettu vuonna 1919 ja sen päätoimipaikka on Yhdysvalloissa. Euroopassa verkostossa on mukana jo yli 40 maata.
- JA on ehdolla Nobelin rauhanpalkinnon saajaksi 2023.

NYT lukuina 2022–2023

265

265 kuntaa mukana
toiminnassa

85 %

6.- ja 9.-luokkalaisista
noin 85 % osallistuu
Yrityskylään

200

Lähes 200 yritys- ja
säätiökumppania

1 500

Yli 1 500 nuorten
perustamaa
harjoitusyritystä

Yrittäjyysohjelmat

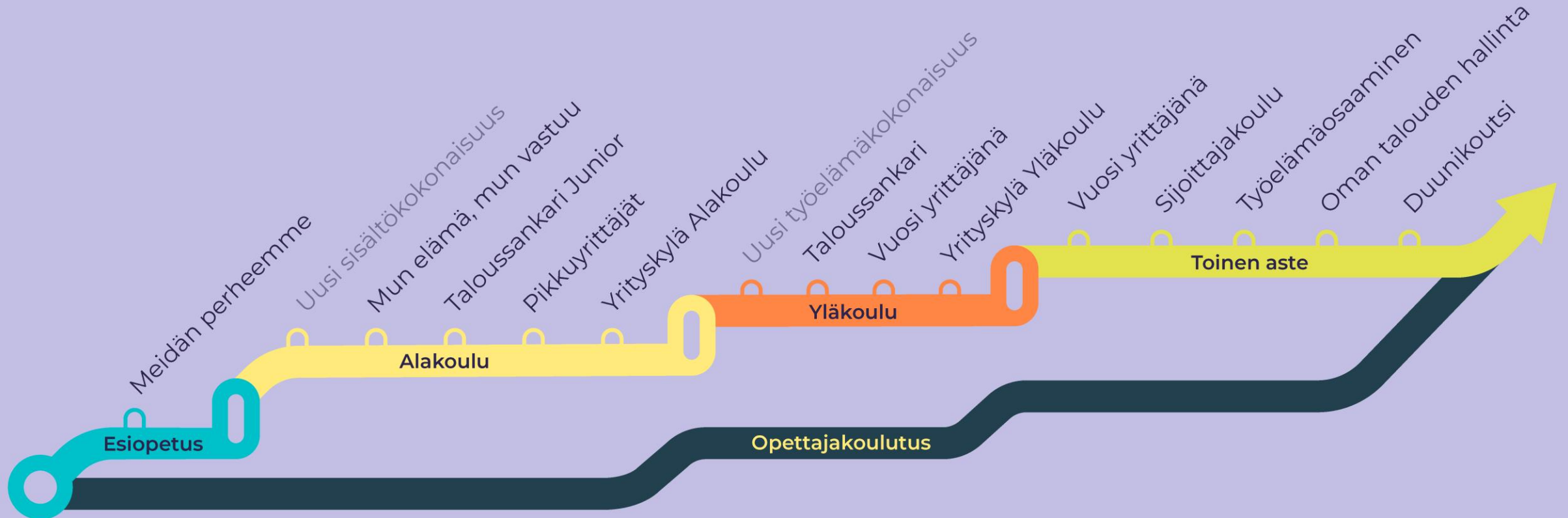

Talousosaaminen

Työelämätaidot

NYT Palvelupolku

Yrittäjyysmallit tarjolla myös korkea-asteelle.

***Me väitämme, että talousosaaminen
parantaa nuoren itsetuntoa ja
hyvinvointia.***

Talous kiinnostaa nuoria ja he kokevat talousosaamisen vahvistamisen tärkeäksi.

Suomessa nuorten talousosaaminen on vahvaa, mutta yksilöiden väliset erot talousosaamisessa huolettavat.

Kotitaustan ja sukupuolen yhteys talousosaamiseen nousevat vahvasti esille nuorten taloutta koskevissa asenteissa.

RATKAISU #1: Asenteet rahaan syntyvät varhain, joten vahvistetaan nuorten talouteen liittyviä valmiuksia alkuopetuksesta aikuisuuteen.

RATKAISU #2: Tuodaan oivaltavaa oppimista ja pelillisyyttä taloustaitojen opettamiseen. Kytkös nuoren omaan elämään innostaa ja motivoi.

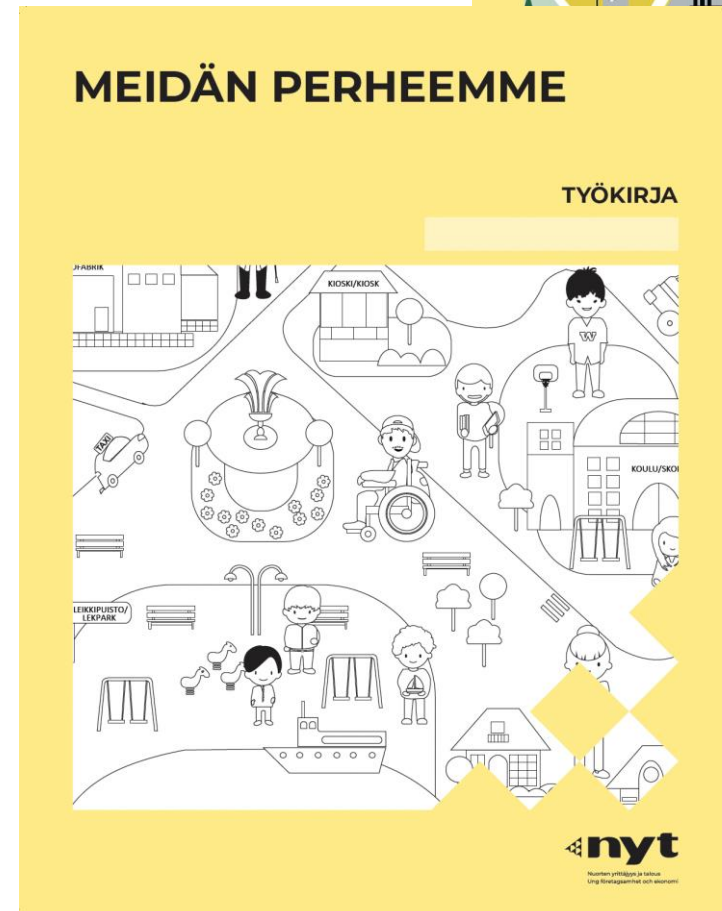
RATKAISU #3: Tehdään talous tutuksi opettajille. Taloutta opettavien omaa talousosaamista tulee vahvistaa tarjoamalla opettajille mahdollisuus säännöllisesti ylläpitää ja täydentää omaa talousosaamistaan.

NYTin palvelut lasten ja
nuorten talousosaamisen
vahvistamiseksi

Alakoulu

Meidän perheemme

- Esiopetukseen (1.lk ja varhaiskasvatus) suunnattu valmis oppimateriaali
- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin ja perheisiin
- Tutustutaan rahaan
- Yhdessä tekemisen taidot, sekä keskustelun ja kuuntelun taidot korostuvat

Mun elämä, mun vastuu - oppimiskokonaisuus

Oppimis-
kokonaisuus
3. luokalle
(sopii myös 4.lk-
6.lk)

Tarinallistetut
opetusvideot

Oppituntimateriaali 5
oppitunnille

Teemana vastuullinen ja yhteiskunnallinen toiminta.

- Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan
- Rohkaistutaan toimimaan vastuullisesti aktiivisena osana yhteiskuntaa
- Opitaan oman talouden hallintaa ja yritysten toimintaa

Taloussankari Junior

Oppimiskokonaisuus 4. luokalle (sopii myös 3.lk-5.lk)

Selainpohjainen
peli

Oppituntimateriaali
3 oppitunnille

TEEMANA RAHA-ASIOIDEN, YMPÄRISTÖN HYVINVOINNIN JA OMAN HYVINVOINNIN YHTEYS.

- Harjoitellaan itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja.
- Opitaan vastuullista kuluttamista ja oman talouden suunnittelua.
- Pohditaan omia valintoja kestävän tulevaisuuden kannalta.
- Rohkaistaan puhumaan rahaan, ilmastoon ja hyvinvointiin liittyvistä asioista.

Oppitunnit ja peli osoitteessa: taloussankarijunior.fi

Pikkuyrittäjät

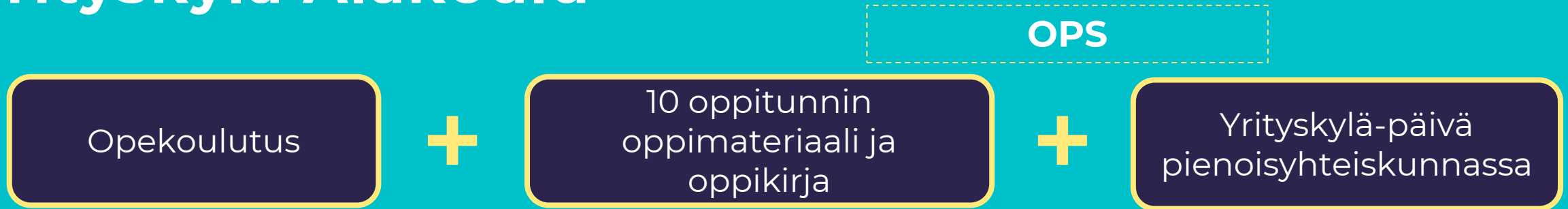
Yrittäjäyyskasvatusohjelma 5.luokkalaisille, jossa **kokeillaan omia ideoita käytännössä**. Sopii myös 4.-6.luokille.

- Materiaali sisältää oppilaiden työkirjan ja opettajan oppaan.
 - Käytössä lisäksi verkkomateriaali opettajan tueksi ja Pikkuyrittäjät –mobiilipeli oppilaiden oppimisen tueksi.
 - Opettajalla monta tapaa toteuttaa materiaalia!
-
- Opettaa ryhmätyötaitoja ja vahvuuksien hyödyntämistä.
 - Opitaan yrittäjäydestä, työelämästä ja taloudesta käytännön ideoiden avulla.

Yrityskylä Alakoulu

Oppimiskokonaisuus **työelämästä, taloudesta ja yrittäjyydestä 6.-luokkalaisille.**

- Koululaisten oma yhteiskunta, **pienoiskaupunki**, jossa oppilas harjoittelee työn tekemistä, kuluttamista ja kansalaisena toimimista.
- Oppilas oppii yhteiskunnan keskeisistä toimijoista
- Oppilas ymmärtää oman roolinsa, vastuunsa ja velvollisuutensa yhteiskunnassa. Samalla hän oppii yritteliästä asennetta.
- Oppilas oppii, miten työtä haetaan ja mitä taitoja työelämässä tarvitaan. Hän tunnistaa omia vahvuuksiaan ja ymmärtää yhteistyön merkityksen.

NYTin palvelut lasten ja
nuorten talousosaamisen
vahvistamiseksi

YLÄKOULU JA TOINEN ASTE

Yrityskylä Yläkoulu

OPS

Opekoulutus

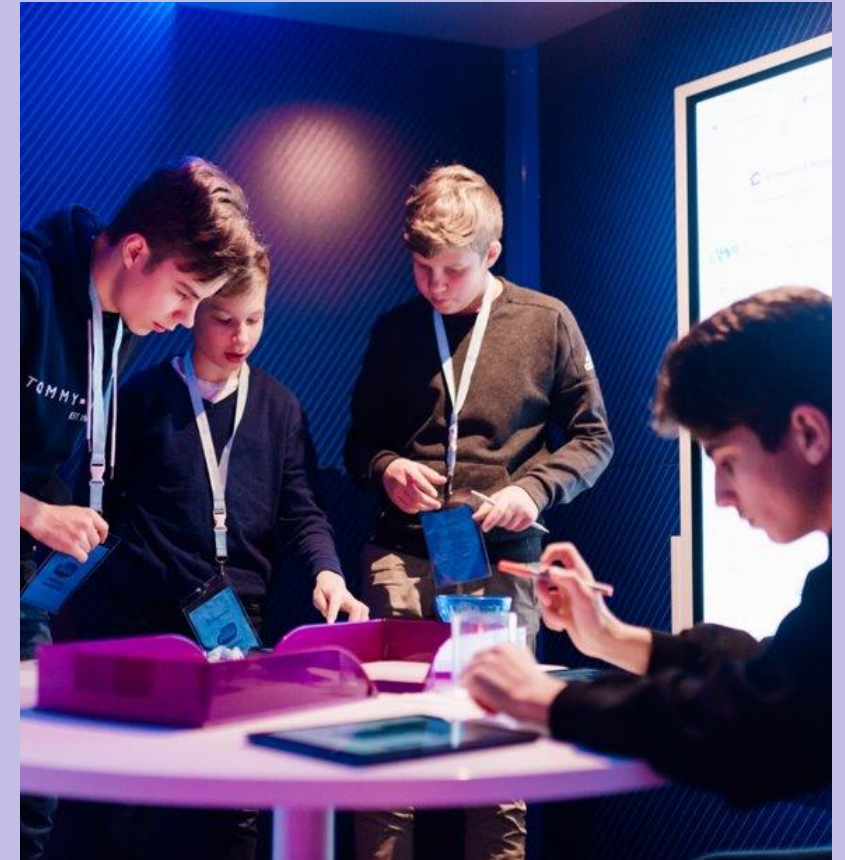
5 oppitunnin
oppimateriaali

Yrityskylä-pelitalanne
oppimisympäristössämme

Työelämän, talouden ja yrittäjyyden peliareena, jossa 9.-luokkalaiset toimivat tiimeittäin case-yrityksen johtoryhmässä, kilpaillen toisiaan vastaan kansainvälisillä markkinoilla.

- Harjoitellaan jokapäiväisiä työelämätaitoja, kuten ryhmätyötaitoja ja neuvottelutaitoja. Samalla oppilas oppii tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan.
- Oppilas ymmärtää liiketoiminnan peruseriaatteen ja oivaltaa vastuullisuuden merkityksen liiketoiminnassa.
- Oppilas oppii yritysten roolista yhteiskunnassa ja oivaltaa yksilön vaikutusmahdollisuuksia.

Taloussankari

Oppimis-
kokonaisuus
8. luokalle
(sopii myös 7.lk-
9.lk)

Selainpohjainen
peli

Oppituntimateriaali
5 oppitunnille

Taloussankari-kilpailu
8. luokkalaisille

Teemana oman talouden hallinta, kuluttaminen, säästäminen ja sijoittaminen

Oppituntimateriaalit: kotitalous, äidinkieli ja matematiikka

Peli: 13.-17. vuotiaille, suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Soveltuu rikastuttamaan myös yhteiskuntaopin, ruotsin, englannin ja oppilaanohjauksen tunteja

Kilpailu: 8.-luokkalaisille ja joukkuemuotoinen, järjestetään vuosittain Nordean ja Pörssisäätiön kanssa.

- tutustutaan oman talouden hallintaan, säästämiseen ja sijoittamiseen
- opitaan rahankäytön suunnittelua, budjetointia ja vastuullista kuluttamista
- ymmärretään omien valintojensa vaikutuksia talouteen ja hyvinvointiin

Oppitunnit, peli ja kilpailuinfo osoitteessa:

Vuosi yrittäjänä

Tarjoaa mahdollisuuden kokeilla yrittäjyyttä opintojen ohella oman NYT-yrityksen kautta.

- Käytännönläheinen yrittäjyyden opinto-ohjelma
- Opiskelijat perustavat oman ideansa mukaisen, oikealla rahalla ja aitojen asiakkaiden kanssa toimivan harjoitusyrityksen
- Tavoitteena yrittäjyystaitojen ja -asenteen oppiminen ja kasvattaminen tekemällä oppien
- Avaimet käteen -ratkaisu yrittäjyyden opettamiseen osana opetusta
- NYT-yritykset ovat toiminnassa 3-12 kk

Oman talouden hallinta (2op)

Digitaalinen oppimateriaali lukioille ja ammatillisille oppilaitoksille

Kurssin tavoitteena on, että oman talouden hallinta koetaan merkityksellisenä osana hyvää elämää.

Oppimateriaali herättelee nuorta myös hahmottamaan ympärillään olevia globaalin talouden ilmiöitä.

Kurssin aiheet:

- Talouden ilmiöt ja oma talous
- Tulojen tienaaminen
- Vastuullinen kuluttaminen ja luotonotto
- Säästäminen ja sijoittaminen
- Arjen hallinta ja itsenäistyminen

Sijoittajakoulu

Toiselle asteelle tarkoitettu **sijoittamiseen ja säästämiseen** keskittyvä opintokokonaisuus.

- **Kattavat oppituntimateriaalit** opettajalle tai opintojakson vetäjälle. Opettajan rooli on ohjata ja mentoroida. Opettajan ei tarvitse tietää etukäteen sijoittamisesta.
- Tutustutaan ja opitaan säästämiseen sekä osakesijoittamisen perusteisiin
- Tarjoaa kaikille nuorille mahdollisuuden oppia sijoittamisesta omista lähtökohdista riippumatta.
- Mahdollisuus **hyväntekeväisyssalkkuun**, jonka avulla kokeilla sijoittamista oikealla rahalla.

Kiitos!

Sami Suomela
Johtaja, opettajankoulutus ja kehitys
Nuorten yrittäjyys ja talous NYT
sami.suomela@nuortennyt.fi

Kiitos päivästä!

#TalousTutuksi